

دگیدرانوسیکارشي په اخرکي هغي له مانه تپوس وکړو چي ددي جنگ په انجام ستاخه خيال دي ؟ ماورته وويل چي ژوندي نظريه به ژوندي پاتي کيږي ځکه نوکومه نظريه چي دپښتون دايمان خبرده هغه به بالاخره بريالي کيږي . دادافغان اولس مقدودي اووس چي زه دتيرو يولسو کالو واقعاتوته نظر اچوم نوزمازه دفخر اووياړترمخه غورځنگ اوکړي چي ماچي څه فکرکړو افغان ولس دهغي ته هم څه زيات بريالي اوکامياب شو اوددغي کاميابي په نتيجه کي نه يوازي داچي ددوي په همت اومراني. ټولي دنيا آفرين ووي بلکي تردې دمخه دختيږيورپ ديروقومونو دغلامي دجغ نه څپونه وايستل اوخپل جمهوري حقونه يي ترلاسه کړل .

لاسرياري پري داچي دکشميرمظلوم اومحکوم مسلمان اولس هم په دي پوه شوچي داآزادي حاصلولو لپاره دقومونو سره ايکي يوه لاروي اوهغه په ځان اعتماد اوپه الله تعالي تکيه کول دي . کله چي خوداعتماد پيداشي نوپيا هيڅوک دچالاره نشي نيولي . آزادي ديوانسان پيدايښي حق دي ځکه چي دي غلام نه پيداکيږي ، ولي چي خوداعتماد ي پکي نه وي نوغلامي يي مقدشري . افغان مجاهدملت دخپل تاريخ په هرورکي په خپله خوداعتمادي اودالله پاک جل جلاله په ذات تکيه کولو ژوندي اوبريالي پاتي شوي دي .

څوپوري چي زمادفکري ودي اونشوفا سوال دي ددي مختصر جواب خودا کيداي شي چي شعروهې شي دي، ولي موضوعات خوښول دانسان دجذباتو

اوحساساتوسره تعلق لري، بيا ددي لپاره مشاهده اومطالعه هم پکاريږي چي دادذهن په ارتقا کي لاس کوي نشراتونظم دواړه ددي ترمنځه ښکلامومي . يو وخت ماته مقامي محلي اوداخلې فکرونه زيات رامخکي و، ولي تيرو څوکلونو زما د فکردنيا څه بل رنگ کړه . له تل د ښتلي ورکوله چي دافغانستان په سيمه پيښ دانا تار دافغاني اولس دژوند پيغام دي اودا يقيني خبره ده چي په دغه سيمه چي ددي ناتار ترمنځه څومره وينه توييږي داوينه به رنگ راوړي دابه دغه سيمه ښيرازه کوي هم اوبآباد وي هم ، زه په دي وجه په نشر او شعردواړوکي دليک په دوران کي نه خويځيله نااميده يم اونه مي په بل چا داپيروکزيږي .

دا ډيره دخوشحالي خبره ده چي په تيرو لس دولس کالوکي پښتو ژبي ته دافغاني جهاد ترمنځه يوژوندي ادب په لاس ورغي اودغه ادب به دښانسولونو رهنمائي کوي .

ادب په هرحال کي ادب وي نه خوتش په نامه ددي مقام اوحشيت څوک بدلولي شي اونه ددي دودمنځه نيول کيداي شي .

ترقي پسندي دچا دکورجاگيرنه دي ، هغه چاچي دخپل اظهارلپاره کومه رويه خپله کړي ده اوپه کوم نوم يي ياده کړي ده ، هغه دهغوي دذات سره محدوده ده . اسلام دانسان دترقي لپاره هرچاته لاري

سمي کړي دي داوس دتنگ نظروخلکو تنگ نظري دي چي هغوي ځانونه په کومواخوا چارديواروکي بندکړي دي اومخالفينوته يي داموقع ورکړي ده چي هغوي ددي په مقابل کي خپل ځان ته ترقي پسندوي .

افغاني جهاد دترقي پسندي دغه پوت هم اخومات کړ او داسلامي ادب

ورود لاري يي هم سمې کړي . اوس دوخت تقاضا هم داده چي کوم گام مخ په وړاندې پورته کړاي شوي دي ، بايد چي دغه گام نه خو ودرنيري اونه په شاشي، بلکي دواړاندې تگ دغه عمل لاتوند شي چي همدغه دژوندون اوحرکت نښه ده .

داسلام په اډانه کي لکه چي تاسوته معلومه ده ، دين اوسياست څه جدا څيزونه نه دي. دغسي اسلامي ادب هم ددين اوسياست نه بيليداي نه شي . دانسان فکرونه پاخودجبرواستيداد خلاف داحتجاج غرونه راپورته کوي اويادجمالياتي مظهرونو تعريف اوتوصيف کوي . اودغه شيان دژوند ښکلا اوحسن شواکوي . انسان دخپل ورک شوي جنت په لټون کي دپخوا راسي سرگردانه دي، هغه ددغه ورک شوي جنت په تصورکي دخپل چاپيريال نه ځان ته ديو جنت جوړول غواړي . دادادب اصل مقصداومرام دي . نوهرکله چي زموريدن اوزمورسياست هم ددي خبرو متقاضي دي، نو ددي ترمنځه ماته په خپل ادب، خپل دين اوخپل سياست کي هيڅ توپير نه نظر راځي . دا بيليه خبره ده چي موږپه خپلو تکلونو کي دخپل ورک شوي جنت په مخي ځان له دودزخونو تنورونه جوړوو .

پاتي شوي داسلامي ادب عمده خطوط اوکړنې، نوپه دي باب کي زه داويلي شم چي : داسلامي ادب اصل عنصر دشرک نه ځان ساتل اودهعاشري ژوند داسي تشکيلول دي چي زړونه دمحبت ، احسان او ورورولي له پيغام نه ډک کړي . اودغه جذبې دټول انسانيت په خير اوبښگڼه راولي .

ديوي نظريې ماته .

اوداسي يي مات کړ چي دادنيا آباده وي، بيباه سررا جگ ته کړاي شي . اودکمونيزم په څير دروسي تولواکمني څه حال شو هغه خوتولو ته لکه دنيمايي ورځي دلمرڅرگنددي . "دعيان څه بيان"

دمنځنۍ آسیا دخپلواکۍ په لار کې ستونزې

او

داسلامي هیوادومسئولیت

۲. فیصده اتومي وسلې اوپایځاوي هم په اسلامي جمهوریت قزاقستان کې ځای پرځای شويدي ، له بلي خواپه دغه لوي کنفدراسيون دخپلو غني ذخيرو اوپراختیاله امله دپته ضرورت پيدانکړي چې پرنورو تيري اوتعرض وکړي اويادچالپاره دسرڅوړباعت شي .

دمنځنۍ آسیاداسلامي جمهوريتونوددغسې احتمالي کنفدراسيون په رادبره کيدواوپوره خپلواکي ته په رسيدوسره لويديزوال اوپه ځانگړي توگه امريکا له سختي ويري سره مخ کړيده

اوترخپلي وسي زياريايي چې ددي جمهوريتونو دخپلواکي مخه ونيسي په همدې اساس اوس دغه پوښتنه راولاړه شوي چې آیا روسيه به دي ته حاضره شي لکه څنگه چې بي دبالتيک هيوادونو خپلواکي په رسميت وپېژندله ددي

هيوادوخپلواکي هم ومنې او تراتومي مهماتو او بتيوپوري تړل هغه ذخايرورتو پرېږدي چې فعلا ددي جمهوريتونوپه واک کې دي ؟ که دقيق غوروکړو نوداسي

بي ځانته رالولي و تردبره حده ورپوري اړوند ده هغه دروسيې له لويې امپراطوري نه داسلامي جمهوريتونو دخپلواکي مسئله ده چې همدااوس پرنوروسريره اسلامي جمهوريتونو، آذربايجان ، ازبکستان ، قرغزستان ، تاجکستان ، ترکمنستان اوقزاقستان دآزادي اعلان کړيدي ، دځينو اټکلونو له مخي دروسيې تراسارت لاندې جمهوريتونو کې اوس تقريبا ۷. مليونه مسلمانان ژوندکوي چې په يوه ډيره پراخه سيمه کې خواره شوي دي ، که ددغواسلامي جمهوريتونو خاوره سره يوځای کړي شي نوتقريبا درې مليونه کيلومتره مربع کيږي اوکيداي شي دغه اسلامي جمهوريتونه دپوه داسي کنفدراسيون په حيث راڅرگندشي چې له افغانستان ، ايران، ترکيې، روسيې اوچين سره به سرحدونه لري اوددومره پراخه اولوي هيواد په حيث به دننيا په نقشه کې ځای ونيسي چې هيڅوک به بي هم دتسخيرونو توان نلري په ځانگړي توگه چې دروسيې تقريبا

په روسيه کې دتيري مياشتي د کودتا ناکامي ، نه يوازې داچې په نړيوال سياست کې ستر بدلون راوست ، بلکه پخپله روسيه بي هم دحيرانوونکو اونه اټکل کيدونکو تغيراتوسره مخامخ کړه ، داسي تغييرات چې په دومره نږدې موده کې بي خيال اوتصورهم له چاسره نه و که څه هم چې په روسيه کې دگورباچوف په واکمنيدوسره دکلاسانست اوپروسټويکا دپاليسي و په اساس دتدريجي بدلونونوآثارراينکاره شول، له کمونيزم څخه دځان ايستلو اودآزادبازار اقتصادي نظام خپلولو کاراونقشه په پام کې نيول شوي اودولس دغاړي رسي څه ناڅه سسته شوي وه ، خوهمه څه چې وروسته راڅرگندشول واقعا چې حيرانوونکي دي .

په هرصورت دکودتا ترناکامي واوروسته چې هرڅه پيسري، ياورځ بله وروسته نوي نوي رادبره کيږي ، دادروسيې داخلي خبري دي خوپوه خبره چې د ټولو خپلواکوهيوادوپه ځانگړي توگه داسلامي نړي پام

څرگنديږي چې تزارې روسانو دغه سيمې له اوله هم د هغو منابعو په نظر کې نيولو سره قبضه کړې وې چې همداوس ورسره دي ، روسي تزارانو له اوله نه غوښتل چې ددوي په گاونډ کې دې داسې قوي اسلامي حکومتونه او اتحاديه جوړه شي چې بيا ددوي د پرمختگ مخه ونيسي نوکه کيداي شي همداوس هم ترېږدي لاندې داسې عملونه وکړي چې ددې جمهوريتونو پوره خپلواکيدل وځنډوي . په دې لړکې چې کومه خبره د يادولو وړه ده دغه د امريکا اولويديزې نړې د عکس العمل خبره ده ، چې همداوس يې دروس دولته درجه اول مشران گورياچوف او پلتنس د قوماندې منلو ته تيار سي ولاړ دي ، او داسکاره ده چې امريکا نه غواړي چې د افغانستان ، ايران ، ترکيې او پاکستان په گاونډ کې شپږنورداسې اسلامي جمهوريتونه رازغون شي چې د معدني موادو غني ذخيرې لري ، تقريباً ټول اوسيدونکي يې باسواده اود عصري وسلو له استعمال سره بلد ، ان چې دا تومي انرژي ذخيرې اوسلې هم ورسره وي . امريکا فکر کوي چې په سيمه کې د انقلابي مسلمانانو په مرسته او هاند د اسلامي افغانستان ، ايران ، پاکستان ترکيې او منځني آسيا يوه لويه اتحاديه پکې هېڅ کيداي شي د بويل زېرموګ په حيث راڅرگند شي ، د امريکا د خپلسري په وړاندې خنډ شي . نو په همدې اساس لکه څنگه چې امريکا په افغانستان کې د اسلامي حکومت د مخنيوي لپاره هڅې کوي نجيب په پښودروي ، روسي واکمني هم د پټه هڅې چې بايد د منځني آسيا اسلامي هيوادونه پخپله ولکه کي وساتي

او پرې نږدې چې د خپل ولسونو د خوښې مطابق خپل تگلوري پخپله وټاکي .

د امريکا دغه فشار همداوس هم څه ناڅه څرک ښکاري چې د بويرس پلتنس له خوا د جمهوريتونو تر منځ د نويو سرحداتو د ټاکلو غوښتنه ده ، امريکا هڅه کوي چې د سرحدې لانجو په ژوندي کولو سره له روسيې نه خپلواک شوي اويا خپلواکيدونکي جمهوريتونه پخپل منځ کې په داسې ناروغي اخته کړي چې مجبوراً روسيې په کمزوري اود امريکا تر لاس لاندې اتحاد کي پاتې شي .

د روسي جمهوريتونو په وړاندې د امريکا دغه دوه مخي اومتناقانته پاليسي دهياڅخه پټه نه ده ، له يوې خوا په خپل ټول توان د بالتيک هيوادونه په پښودروي اود آزادي لپاره يې روس گواښه تر څو په دې وتوانيدنه چې دغه درې هيوادونه خپلواک اود ملگرو ملتونو غړيتوب تر لاسه کړي ، خوله بله پلوه د اسلامي جمهوريتونو په وړاندې نه يوازې چپ پاتې دي بلکې د خپلواکي په لار کې يې خنډونه اچوي ، روسان د پټه تشويقوي چې اسلامي جمهوريتونه په خپله ولکه کي وساتي .

دوهمه پوښتنه چې د منځني آسيا دهيوادو د خپلواکي په وړاندې په ذهن کې پيدا کيږي هغه ددې جمهوريتونو داخلي ستونزې په ځانگړې توگه د نفوس جوړښت او دهغوروسي اونورو اقليتونو موجوديت دي چې د تزارې او کمونستي استعماري پاليسود " روسي کولو د سياست " په اساس په دغه جمهوريتونو کې تر ايرولا ندي اور حشيت لري که څه هم چې په دغو جمهوريتونو کې سيمي داخلي

خلکو او مسلمانانو اکثريت زيات دي ولي بيا هم په ځينو ځايونو کې دغه اقليتونه په ځانگړې توگه د ځايي روسي لړکي د ځايي خلکو اود مسلمانانو لپاره لانجې راپيدا کولاي اود خپلواکي په لار کې يې خنډونه اچولي شي .

کيداي شي په لومړي سر کې هغوي هم د خپلواکي ملاتړ وکړي ولي په طويل المدت کې داستعماري واکمنودشومو اهدافو د عملي کولو لپاره ديني الي کارورکوي اوشنسلستي مفکورې په تزيقولو سره د داخلي جگړې اورته لمن وهلې شي . ددې لپاره چې دامستله روښانه شوي وي په اسلامي جمهوريتونو کې دمختلفو قومونو فيصدي ترنظرتيروو :

دوروستيو احصايو له مخې په اسلامي جمهوريتونو کې دمختلفو مليتونو فيصدي په لاندې ډول ده

۱- آذربايجان مرکزي باکو مساحت يې ۸۰۰، ۸۶ کيلومتره مربع او اوه مليونه نفوس لري ، چې ۶۶ فيصده آذري ، ۱۴ فيصده روسي ، ۱۲ فيصده ارمنيائي او ۲.۷ فيصده گورجستاني پکې ژوند کوي او ۸. فيصده يې مسلمانان دي .

۲- قزاقستان : د قزاقستان مرکزالمان اومساحت يې ۴۰۰، ۷۱۷، ۲ کيلومتر مربع دي ، ۱۶ مليونه نفوس لري چې تقريباً نيمايي يې مسلمانان دي . په قزاقستان کې ۵۱ فيصده روسان او يوکرانيان ، ۱۹ فيصده مختلف قومونه اويوازي ۳. فيصده اصلي قزاق ژوند کوي .

۳- ترکمنستان : مرکزي عشق آباد ، مساحت يې ۴۸۸، ۱۰۰ کيلومتر مربع اوفنوس يې څلور مليونه ته رسيږي چې ۶. فيصده

ترکمن، ۱۷ فیصده روسي، ۸۳ فیصده ازبک اوپاتي تورقومونه پکي ميشته دي، ددي جمهوريت هم تقريباً اتيا فیصده مسلمانان دي.

۴- ازبکستان : دازبکستان مرکز تاشکند، مساحت يي ۴۰۰، ۴۴۷ کيلومتر مربع او تقريباً ۲۰ ميليونه نفوس لري چي ۶۲ فیصد يي ازبک، ۵، ۱۳ فیصده روسي، ۱۱، ۸ فیصده دمنځني آسيا نورقومونه او ۵، ۵ فیصده تاتار ژوند کوي، دمسلمانانو فیصدي يي تر ۸۵ فیصده پوري رسېږي.

۵- تاجکستان، مرکزي دوشنبه، مساحت يي ۱۰۰، ۱۴۳ کيلومتر مربع، نفوس يي پنځه ميليونه دي چي ۵۳ فیصده تاجک، ۲۳ فیصده ازبک او ۷، ۱۴ فیصده

روسي اوکرايني پکي اوسېږي.

۶- قرغزستان : مرکزي فروزي، مساحت ۱۹۸۵۰۰ کيلومتر مربع، نفوس يي څلورنيم ميليونه ته رسېږي چي ۴۰ فیصده قرغزيان، ۱۰۰، ۶ فیصده ازبک اوپاتي ۳۶، ۶ فیصده روسي اوکرايني پکي اوسېږي، دمسلمانانو فیصدي يي ۶۰ فیصده ته رسېږي.

دغه جمهوريتونه که له بوي خوا دروسانو داستعماري سياست له مخي دصنعت په ډگرکي ډير پرمختللي نه دي اوزياتره په مرکزي روسيه متکي دي له بلې خوايني معدني ذخيري لري چي دتولي روسيې ترنيمايي زيات اومه مواد تهيه کوي.

داهم بايد ووايوچي که څه هم په پورتنيو شپږو جمهوريتونو سربيره چي مسلمانان پکي اکثريت جوړوي دروسي په نورو جمهوريتونو کي هم مسلمانان ژوندکوي چي هغه هم دنورو

قومونو له خوا ترسخت فشار لاندې دي. څواکثره مسلمانان يي له خپلو ديني اومذهبي اړخستونونه بېگانه اوپردي شوي اوهسي په نامه مسلمانان دي.

دپورتني احصائي څخه چي دوه کاله مخکي اخستل شوي، معلومېږي چي دتاري اوکونستي استعماري سياستونوپه ځانگړي توگه دروسي کولو دسياست په اساس په منځني آسيا کي داسي جنرالونه راپيداکړي چي دازادي په لارکي يي سختي ستونزي راولاړولاي شي چي له خپلواکي نه وروسته په داسي سرحدې جنجالو

اخته کيږي چي کله په هم ځان تري ونشي ايستلاي.

خواوس ددي لپاره چي ددي جمهوريتونو دخپلواکي ستونزي په آساني سره حل شي، نوله بوي خوا پخپله ددي جمهوريتونو مشرانو او اوسيدونکو ته پکاردې چي له ډيراحتياط اوعقل نه کارواخلي، ياداچي په فعلي ټاکل شووسرحدونو راضي اودتائيد مهړکيږدي اويا داچي دخپلواترو اويا ديرفاندم په ذريعه دغه ستونزه په آرامي سره حل کړي، پريندي چي دروسي استعمار چيانو اواوریکادشومواهدافو قرباني شي، فکړکيږي چي امريکابه ددي سيمي دنارامي لپاره ډيرپلاونه پکارواچي ترڅو دغه جمهوريتونه له مرکزي حلقي څخه دپوره خپلواکي جوگه نشي، ولي اسلامي نړي ته په کاردې چي ددي خلکو دخپلواکي په لارکي په سياسي اواقصادي ډگرکي لاس اومرسته

وکړي، نه يوازي خپله يي په رسميت وپيژني بلکي په روسيه باندې فشاراولي لکه څنگه چي يي دپالتيک جمهوريتونه په رسميت وپيژندل، دغو جمهوريتونو ته هم خپلواکي ورکړي، اوهغه مسلمانان چي په نورو جمهوريتونو کي په اقليت کي ژوندکوي ددي اجازه پيداکړي چي خپلو پخوانيو اوپلرينو تاتويوته لاړشي.

ترټولومهمه فرهنگي اودديني تعليماتو ستونزه ده، مسلمانان بايد پدي برخه کي دخپل وروستي توان په اندازه مرسته وکړي ديني، علمي اوفرهنگي هيئتونه وليږي

د مرکزي آسيا اسلامي جمهوريتوپه اړه دامريکا منافقانه پاليسي له هيچانه بته نه ده.

دديني مدرسو اوجوماتونو په ترميم اوتاسيس کي اقتصادي کمک ونه سمپوي، عربي نړي اوکاوندې هيوادونه ترټولوزيات مسئوليت لري

که اسلامي نړي په دي برخه کي خپل اسلامي اوانساني مسئوليت اداکړي، نوهيله ده چي ژرتروره به دمنځني آسيا هيوادونه پخپلو پسوودريږي اوداسلامي نړي په کوربه وگرځشي. او په نتيجه کي به وکولاي شي پراخه صنعتي اسلامي دامريکادپرداختيادهڅو په وړاندې ودريږي.

اسلامي هيوادوته پکارده چي داسلامي کنفرانس په راتلونکو غونډوکي چي په ډاکارکي جوړيږي دمنځني آسيا دهيوادوپه ستونزوهم بحثونه وکړي په خپلواکي يي دتائيد مهرولوگوي او دخپلواکي دتحقق په لارکي لازم قدمونه اوچت پاتي په (۲۶) مخ

زموريوازني ارمان په افغانستان کي دالهي نظام حاکميت دي

تورن عبدالسلام

اومقاومت په برکت يي ونشو کړي
چي يوه لويشت هم پرمخ ولاړشي

کله چي دننگرهار ولايت په مرکز
جلال آباد باندي دمجاهدينو پريدونه
پيل شول نه يواځي ملحد رژيم
بلکي روسان اوامريکا نيان هم په
سخته ويره کي شول. سم دلasse

بي چه فوق العاده سياسي اهميت
لري خوځو واري په مجاهدينو
پريدونه وکړل ، شعارونه به يي
ورکول چي "يامرگ اويا تورخم"

گلم جمان اوجوزجاني مليشا
داوطلب راغلل دمجاهدينو
پرمروکونويي بمباري وکړه آن تردي

تورن عبدالسلام له محبوب الله "محمدیار" سره دمرکي په حال کي

س :محترم تورن صاحب
عبدالسلام :

هيله ده د جهاد پر وضعه اوپه
ځانگړي توگه دننگرهار دجهاد
پروضعه رناواچوي:

ح : الحمدلله دجهاد وضع
دننگرهار په ولايت کي پوره پوره
دډاډورده . دننگرهار ولايت چي د
لويو او لومړي درجه ولايتونه څخه
يوولايت دي دجلال آباد ښار نه
پرته کاملاً آزاد اودمجاهدينو تر
تسلط لاندې دي.

په ټولو ولسواليو - علاقداريو
او لويو ولسواليوکي دمجاهدينو
حکومت چليري په دي ولايت کي
داوونظميمونو مجاهدين په اتحا
داواتفاق سره خپل جهادي
فعاليتونه پرمخ بيايي اويوه مقتدره
باصلاحيته شورې لري چي
دننگرهار ولايت جهادي شورې په
نامه ياديري او ټول دجهاد پوري
اړونده چاري اداره اورهبري کوي .
الحمدلله په ننگرهار ولايت کي
دمجاهدينو ترمينځ هيڅ ډول
اختلاف اونزاع نه ليدل کيږي
همدا وجه ده چي وخت پر وخت
بي دښمن ته مرگوني کوزارونه
ورکړي دي.

ملحد رژيم په ټول قوت
اوطاقت سره ونه شو کړي چي د
تورخم - جلال آباد لارخلاصه
کړي ددي لاري دخلاصون لپاره

بي په راډيوگانو - خبري آژانسونو
او رسانو کي دننگرهار ولايت
دننگيالو اوميرينو مجاهدينو
پرخلاف ، درواغجن تبليغات پيل
کړل ترڅو نړيوالوته وستايي چي
مجاهدين نه په سياست پوهيږي

چي په سرحدې قبايلو کي يي
اسلام دښمنه عناصركه فردوس
خان اونورملگري يي درشوت په
ورکولو سره دمجاهدينو پرخلاف
راوپارول ولي دخداي (ج) په
فضل اودمجاهدينو داتحاد

اونه دحکومت کولو استعداد لري ،
 اونه هم اتحاد داواتفاق لري . که
 مجاهدين په سياست نه پوهيدلي
 نوڅرنگه يې ټول کفري جاهلانه
 سياست اوبالخصوص کمونيستي
 سياست ته جهاني شکست ورکړ .
 لنډه داچې دننگرهار ولايت
 جهادي وضع دقدرور او ان شاءالله
 دمجاهد ملت لپاره دروښانه

وروسته ددښمن دقواو مورال څه
 ډول څيري ؟
 ح : تاسو ته به بهتره معلومه
 وي چې نن سبا په ټول افغانستان
 بالخصوص دننگرهار لغمان -
 لوگر او پکتيا په ولايت کي ددښمن
 پرقواؤ پرله پسې فيصله کن
 بيريدونه کيږي دلغمان په قهرمان
 ولايت کي مجاهدينو گڼ شمير

دننگرهار ولايتي امير تورن عبدالسلام

استعمال کيږي .
 په همدا شان دپکتيا ولايت
 دخوست دولبي ولسوالي ترفتحې
 وروسته دنجيب په رژيم رناروځ
 توره شپه ده په گرديز چي ان
 شاءالله دفتحې په درشل کي دي
 سخته جگړه روانه ده او ددښمن نه
 لار ورکه ده چي کوم خواتينتې .
 تاسي ته به په يادوي چي نجيب
 چلنج ورکړي وه که خوست
 مجاهدينو ونيوه زه به کابل پريږدم
 . روس مونږ دروغجن اومکار
 نجيب ته وايوچي که ته کابل پري
 نږدي مجاهدين به يې درڅخه ان
 شاءالله دخپلومتو په زور ونيسي
 اوسريده دي هم خاوري شي .
 هره ورځ په دغو ولايتونو کي
 په سلهاؤعسکر اومليشا اوپه لس
 ها و صاحبمنصبان اوقوماندانان
 دخپلو وسلو اومربوطه قطعاتو او
 جزوتامونو سره مجاهدينو ته
 تسليم کيږي ، دملحد رژيم معنويات
 اومورال نه يواځي په دغوولايتو نو
 بلکي په ټول افغانستان کي ختم
 شوي حتي په جرأت سره ويلي شم
 چي دروسي بادر مورال يې هم
 فوق العاده کمزوري دي ځکه
 خوبي دامريکا لمن ته
 داغذارلاسونه اچولي ترڅوددغه
 ناوړين دخلاصون لارييمومي ولي
 بي خبره له دي چه وايي ما تيع
 برهنه ايم دردست قضا
 شدکشته هراڼکه خوشن شق برمازد

س : دافغان قضيه دسياسي اواري
 لپاره دملگروملتو پنځه فقره يي
 طرحه څه ډول ارزيايي کوي ؟
 ح : زمونږ موقف دافغانستان
 دقضيه دحل په رابطه دلرپه شان

مستقبل زيري دي .
 س : په ځانگړي توگه په پکتيا
 ولايت ، لوگر ولايت ، لغمان ، کږي درني وسلې لکه ټانکونه -
 ولايت اوننگرهار ولايت ددښمن توپونه دستگاوې اونوريي روغ
 پرمکرونوزياتيدونکي فشار رمت نيولي اوبيرته په دښمن

که څوک له کمونستانو سره گډ حکومت جوړکړي زمونږ ديونيم
 مليون شهيدانو خون به يي اخستې وي .

روښان دي مونږ دمسالي حل دتوري له خولي غواړو ، دسياست اوخبرو له لياري امكان نه لري . ځكه چې زمونږ په گران هيواد نظامي يرغل شوي ديونيم مليون مؤمنو مجاهدنو څخه مضافه شهيدان شوي . دينځه مليونو نه مضافه پاکستان او ايران ته مهاجر شوي . دملت گڼ شمير افراد مومعيوب شوي دگل پشان افغانستان څخه اوس دوينو بوي پورته كيږي او وران ويجاړدي .

همدا اوس اوس بمباري رواني دي - سكاميزايل ويشل كيږي دمهجرينو بهيراروان دي . اوس نو په داسي حال كي سياسي حل څه معني لري بي له دي چې زيرخواكونو ته دغلامي اوږده گي سند ورکړي ، مجاهدين دسياسي حل څخه كاملا بيزاره دي اودامنل شوي کليه ده چې خواب هميشه بالمثل وي . داخوگوم غربي بي عقيدې اوبې هدفه ملک

اوملت نه دي چې سرونشت به بي دملگروملتونو په لاس كي وي . تاريخ شاهد دي چې داسي مسايل مونږ دخبروله لياري نه دي حل وفصل کړي . مونږدانگريزانو سره دتوري په ژبه خبري کړي دروسانو سره مويه توره بحث کړي توره ده چې لله الحمد مونږ ته بي نړيوال وياړ راپه برخه کړي دتوري سره په ژوند کوو اوپه توره به مرو اوڅه سنه بي ويلي دي :

" لا په خوب كي په لرزه پريوځي له کته چې دچاترغوږوزمادتوري شرنګ دي کومه پنځه فقره بي طرحه چې ملگروملتونو زمونږ دوطن دقضي دحل په باب وړاندي کړي زما له نظره داپنځه فقره بي ځانثانه دسيسه اوتوطيه ده چې زمونږ

دمجاهد ملت دارمان اونصب العين پرخلاف پکاراچول شوي . هغه څوک چې زمونږ دايان اوعقيدې اوزمونږ دهيواد دښمنان و په هغه مونږ په رسميت نه پيژنو څه لادا چې فيصله يي ومنو .

مونږ به هيچا ته داحق ورنکړو چې زمونږ په مسايلو كي لاس وهنه وکړي ولوکه هغه هرڅوک وي ټول رښتيني مجاهدين ټولو غرضي پلوانو ته خبرداري ورکوي چې زمونږ په داخلي چارو كي لاس وهنه پريږدي اوکه نه نو داملت به سل کاله وروسته هم ستاسي دبدو پوښتنه وکړي چې بيايې بي دناگواره عواقبو ذمه واري ستاسي پرغاړه وي اوبس .

س : دروسيې دبهرنيو چارو وزير بوريس پنکن دافغانستان دقضيي دسياسي اواړي لپاره داسي يوه

که ځيني تش په نامه مشران دي ته حاضر شي څه دتشويش خبره نه ده ځکه هغوي زمونږ په مجاهدملت كي مطرح نه دي اونه مجاهدين پدي حساب کوي س : که چېرې د مجاهدينو دارمان اونصب العين پرخلاف دجهاد کړم مشر دي ته حاضر شي چې له کمونيست رژيم سره گډ حکومت جوړکړي پدي صورت كي به دمجاهدينو عکس العمل څه وي ؟ ح : دخالقيار په رابطه دومره ويلي شم چې هغه سرسخت کمونيست شخصيت دي اوتول مجاهدين بي پيژني داچې روسانو او دروسانو مزدورانو ورته دبيطرفي ماسک په مخ خپورکړي داوبه بله دسيسه اومکروفرېب دي دملت له پاره : به هرژنگي که خواهي جامه مي پوښ من ازطرز خرامت مي شناسم

ظاهراشاه چې دخالقيارانو حامې اوپو فاسق شخصيت دي اودعويي مرحلي مسؤليت ورته پيش کښ شوي په واقع

دښگرهارولايت په ټولو ولسواليو اوغلاقه داريوکي دمجاهدينو حکومت چليږي

کې دمرگ پښکش ورته شوي دامم مجاهدينو ته ديو زورگناه گار اومجرم حيثيت لري اودهيواد دټولوناخوالو اوستونزو عامل بي گڼي .

هغه وختونه لاړل چې ظاهر شاه غوندي ملي ځاينانويه پرافغانستان حکومت گاوه چې يوگروپ مجاهدين هم موجود وي ظاهراشاه به رانشي دا طرحه بالکل مجاهدينوته مردوده اودشرم څخه ډکه طرحه ده .

دمجاهدينو دارمان اونصب العين خلاف چې چا چيرته څه اقدام کړي . الله پاک هغه رسوا اوشرمولي .

دانگريزانو نه نيولي تر روسانو پوري چې دمجاهد ملت دارمان مخالفت بي کړي نتيجه يي هر چا ته دلږپشان روښانه ده .

طرحه وړاندي کړي چې : الف : مجاهدينو يومشر دي دعويي دوري لپاره ددولت رياست پرغاړه واخلي او خالقيار دي صدراعظم وي ؟

ح : کومه طرحه چې درس دبهرنيوچارو وزير وړاندي کړي

دافغانستان مجاهد ملت ته دقبول وړنده ملت چې بي ساري قرباني ورکړي دا دسوچه اسلامي نظام حاکميت لپاره ، نه دمخلوط اومزدور حکومت درامينځته کيدو په منظور داچې مونږ مشکوک حکومت نه منو طبعاً دجهاد هيڅ يومشر به بي درياست لپاره غاړه کښنيږدي که احيانا داسي مشر پيداشي هغه دجهاد مشر نه بلکه دخپل کورمشر اودخپل ځان نمائنده به وي .

خوانندگان گرامی در ترتیب و تنظیم مضمونی که از نظر شما میگذرد از آثار گرانمایه و جاویدان حضرت امام غزالی (رح) بنام (علم لدنی) اقتباس صورت گرفته . امید است که مورد استفاده علم دوستان و علم طلبان عزیز قرار گیرد. پیش از اینکه نظر و دیدگاه امام غزالی (رح) را در مورد علم و اقسام آن بیان نمایم مقدمه کوتاهی را مایلم ذکر کنیم تا برای آنچه که بعدا مطرح میشود ذهنیت مساعدی ایجاد شود . از اینکه مقاله ذیل حوصله یک مقدمه مفصل را ندارد ناگزیریم که بطور اجمال و فشرده مطلب را بیان نمایم . از طرف دیگر مطمئنم کسانی که مضامین و مقالات علمی و تحقیقاتی را مورد مطالعه قرار میدهند قطعاً حضور ذهن و دقت کافی دارند بنابراین نیاز به توضیح زیاد نیست .

از طرف دیگر نسل جوان امروزی وارثان کاوشها و کوششهای حکما و علما بزرگوار هستند بنابراین از کلمات و واژه های چون فکر ، علم ، شناخت ، تفکر و همه مثال اینها یک نوع برداشتها و دریافته های خاصی دارند که وقتی این کلمات عنوان میشوند آن اندیشه ها طبعاً به ذهن ماراه می یابند . واژه علم در زبان عربی و فارسی دارای دو معنای متفاوت میباشد . الف : معنای اصلی و اولی علم ، دانستن در برابر ندانستن است . از این تعریف اجمالی علم موضوع ذیل استنباط میشود . که همه دانستنها صرف نظراً نوع آنها علم اند . و عالم کسی را میگویند که جاهل نیست . بنابراین علم خدانشناسی فقه ، مذهب ، اخلاق ، زیست شناسی و نجوم را میتوان علم

بحث مختصری

پیرامون علم واقسام آن

عبدالرحمن "نثار"

نامید . و هرکس که يك یا چند رشته از آنها را بداند عالم شناخته میشود . و قتیکه میگویم خداوند قدیر متعال عالم است آن به این معنا عالم است که نسبت به هیچ امری جاهل نیست و علم یکی از صفات ذاتی خداوند است . و برای خداوند (ج) مساله مجهولی وجود ندارد .

همچنان محتوای قرآن کریم به این معنا علمی است . چونکه مجموعه ی از دانستنی ها است و هرکس آنها را بداند عالم به قرآن کریم است . بنابراین همه علما و فقهای اسلام عالم اند و هرکس از خداوند (ج) و صفات و افعال او (ج) آگاهی داشته باشد عالم است . جوهر کلام اینکه علم در برابر جهل قرار دارد . بدین معنا که علم ضد جهل است جهل خودیکی از عوامل موثر ظلمت میباشد و این يك حقیقت انکار ناپذیر است که ظلمت لازم سکون میباشد و این سکون که ضد حرکت است . توأم باینستی و عدم مواجه است درحالی که علم مرادف با هستی وجود و حرکت است بنابراین این يك واقعیت مبهم است که هستی و وجود و حرکت بهتر و بالاتر از عدم و نیستی میباشد .

چنانکه ارشاد ، هدایت ، حق ، حرکت ، فلاح ، سعادت و نور همه در هستی وجود نهفته اند ، بنابراین وجود و هستی والا تر و بهتر از عدم و نیستی است . پس علم هم بهتر و عالی تر از جهل میباشد . چون جهل بسان تاریکی و جاهل بسان نا بینا و کور میباشد هیچ وقت کور و بینا نور و تاریکی با یکدیگر مساوی و برابر نیست . خداوند قدیر متعال درسوره الزمر آیه (۸) میفرماید : قل هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون : ترجمه : ((بگو ای رسول ص)) آیا برابر ((مساوی)) میباشد آنانکه می دانند و آنانکه نمیدانند ((در جای دیگر میفرماید : ترجمه : خداوند (ج) بلند میسازد درجات آنان را که ایمان آورده اند از شما و آنانکه عطا کرده شده است ایشان را علم)) ((مجادله ۱۱)) از آیات مبارکه چنین استنباط میشود که درجه علم و دانش در نزد خداوند (ج) بالاترین ، شریف ترین مقام و درجه میباشد . وقتی که دانستیم که علم بهتر از جهل است آن وقت دلیل و دست اویز دیگری نیز برای استدلال منطقی آن بدست میآوریم و آن اینکه جهل از لوازم جسم میباشد و علم از صفات روح . و این يك واقعیت انکار ناپذیر است که روح شریف تر ، حسنه تر و بالاتر از جسم است .

ب: کلمه علم در معنای دوم منحصر بدانستنی هایی اطلاق میشود که بر مبنای تجربه مستقیم حسی مبتنی باشند . علم در این معنادر برابر جهل قرار نمی گیرد بلکه در برابر دانستنها که آزمون پذیر نیستند قرار می گیرد . این نظر به از آغاز دوره رنسانس اروپا به بعد بوجود آمده و به اساس همین نظریه يك بعدی است که امروزه

علم شرك بزرگ روزگار ماست و علم پرستی جانشین بت پرستی دوران هاي كهن شده است . به اساس این نظریه و تعریف اخلاق ، عرفان فلسفه ، تجارب دروني و شخصي ، فقه ، اصول ، بلاغت ، احكام ، و ابزار هدایت فکري و ... همه در این نظریه بیرون از دایره علم به معنای دوم آن قرار می گیرد - به عبارت دیگر از نظر متقدمان این نظریه غیر علمی اند . درحالیکه علم پیونددهند . عمل و عقیده و شناخت خداوند در ذهن و عقل است . نه تنها مربوط زمین است و نه خاص جهان آسمانی و نه یک تنویری محض بلکه تمامی آنها را دربردارد . خلاصه اینکه علم در کلیت خود وسیله ارتباط انسان با خداوند است .

بنابراین همه دانش ها از نظر ما دیر گیرنده تمام معارف است . از آن علوم دینی که شامل فقه ، احکام شریعت و توحید است مقدم بوده و علوم کلام چون : علم ، هیئت ، علوم طبیب ، شیمی ، ریاضیات ... خلاصه همه علوم شامل معارف برگزیده اسلام آند . بنابراین باید هوشیار بودو آنچه را که فروشندگان نظریه ((

پورتیک)) بنام علم ارایه میدهند خریدار نباشیم و ناآگاهانه در ذهن خود معادله علمی و غیر علمی را اذعان نکنیم و علم در برابر جهل را معادل علم در برابر تمام دانستههای غیر تجربی نگیریم چون که دایره درست و نادرست خیلی و سیعتر و گشاده تر از دایره این نظریه است این درست نیست که بگویم هر چه که در زیر دستگاه میکروسکپ تجربه شده لازوما درست و علمی است درغیر آن نادرست و غیر علمی است .

در بالاتر ذکر شدیم که این نظریه عمدتا از آغاز دورنسانس به ایند طرف متاع خود را به بازار ارایه داد . درحالیکه علم به معنای مطلق و در برابر جهل تولدش با تولد بشریت هم آغاز است : امام غزالی (رح) در رابطه به تعریف علم چنین میگوید : علم عبارت از تصویری است که نفس ناطقه انسانی ، نسبت بحقایق اشیایی مفرده ومجرد از مواد و اعیان خارجی و کیفیت و کمیت و جواهر و اعراض آنها جاصل میکند . همچنان در مورد عالم میگویند : که عالم کسی است که به اشیا احاط حاصل کرده ، آنها را درک و تصور می نماید و همچنان معلوم چیزی است که تصور آن در نفس منقوش و منعکس میگردد . امام غزالی در مورد ارزش علم و مقام عالم چنین اظهار نظر میکند : شرافت و ارزش علم بقدر ارزش و شرافت معلوم آن و مقام و مرتبه عالم بر حسب مقام و مرتب علم میباشد . و درین هیچ گونه شك وتردید نیست که شریف ترین و والا ترین و ارجمند ترین معلومات بشری خداوند یگانه و آفریننده دانا و تواناست ، پس علم به خداوند (ج) که عبارت از

اطلبوا العلم و لوفی الصین) ترجمه : علم را حتی اگر در چین باشد بطلبید : ((روایت از این ماجه)) از مضمون این ارشادات گرامیایه حضرت رسول اکرم (ص) چنین استنباط میشود . که تحصیل علم توحید بر هر فرد مسلمان فرض بوده و حتی برای تحصیل آن امر به مسافرت فرموده اند که میفرماید : دانش را جستجو و طلب کنید هر چند اگر در کشور چنین باشد . پس دانشمندان این علم نیز فاضل ترین و والا ترین دانشمندان میباشد . به همین سبب است که خداوند در ردیف ، مرتبه بالاتر نام آنان را ذکر فرموده . آنجا که می فرماید : ترجمه گواهی داد خداوند (ج) آنکه نسبت هیچ معبود و گواهی دادند فرشتگان و دانشمندان که جز او خدای نیست : آل عمران ۱۸) و یا اینکه میفرماید :

خداوند (ج) بلند میسازد درجات ایمانداران را از شما و از کسانی که به ایشان دانش (علم) روزی گردانیده است : مجادله ۱۱ در سوره فاطر آیه (۲۸) میفرماید : انما نحیثی الله من عبادہ العلماء : ترجمه : جز این نیست

جهل خود یکی از عوامل ظلمت می باشد و این يك حقیقت انکارناپذیر است که ظلمت لازمه سکون می باشد

که می ترسند از خداوند (ج))) ستایش خدایا بجا می آورند)) عالمان از بندگان او : همچنان حضرت رسول اکرم در مورد علما میفرماید : ترجمه : وجود دانشمندان در جامعه ، چون وجود ستارگان در آسمان است . که راهای تاریک دریا و زمین را روشن می سازند ، و چنانچه ستارگان خاموش شوند ، رهروان بیدار ، راه را گم

علم توحید و خدا شناسی است . بر ترین ، شریف ترین و عالی ترین علوم میباشد و تحصیل این علم نیز ضروری و بر تمام عقلا و خرد مندان فرض است . چنانکه صاحب شریعت حضرت رسول اکرم (ص) فرموده است ((طلب العلم فريضة علي كل مسلم)) ترجمه : طلب علم بر هر مسلمان فرض است و یا اینکه میفرماید :

خواهند کرد (روایت از احمد از انس بن مامک) و علما را وارث پیامبران خطاب میکنند :
العلما ورثه الانبياء :

بنابرین علما توحید بطور. اطلاق پیامبران و پس از آنان دانشمندان هستند که وارث پیامبران میباشد . اما اینکه يك عالم چگونه می تواند میراث پیامبران را منتقل کند بنحوی که به معنای واقعی وارث پیامبران محسوب شود ؟ خود نیازمند يك بحث مفصل میباشد که از حوصله این مقاله خارجي است .

، همانگونه که بیشتر علوم عقلی در نزد دانشمندان آن علوم شرعی هستند .

قسم اول یعنی علم شرعی ، خود بر دو گونه است : یکی اصول و دیگری فروع . علم اصول یا علم توحید عبارت است از توجه و معرفت خداوند و صفات قدیمه و فعیله و ذاتیه او (ج) که بنام های گوناگون، بیان شده است و همچنین نظر و مطالعه در احوال پیامبران ، بعد ، احوال اصحاب و توجه به مرگ و حیات و روز

چون جهل به سان تاریکی و جاهل به سان ناپیشتا و کور می باشد، هیچ وقت کور بینا نور و تاریکی بایک دیگر مساوی نیستند

رستخیز و حشرونشر و حساب و وصول به فضل پروردگار اصول عقاید محسوب می شوند و تسك محققان این علم درباره این امور ، اولاً آیاتی از قرآن کریم و ثانیاً احادیث نبوی (ص) ثلثاً دلایل عقلی و براهین قیاسی است . دانشمندان این علم ، مقدمات قیاس جدلی و مبانی آن را از منطق و فلاسفه گرفته اند.

این دسته از علماء در اصول عقاید و علم توحید ، مخصوصاً به کلام و بحث و استدلال توجه خاص دارند و به همین مناسبت ((متکلم)) لقب یافته اند و بدین نام مشهور شده اند . بطوریکه علم کلام معروف به علم توحید گردیده است . از جمله علم اصول یکی تفسیر قرآن کریم است ، چه آنکه قرآن کریم از بزرگترین و والا ترین و گرامی ترین کتابهاست و در آن رموز و اسرار بسیاری وجود دارد که هر عقلی نمی تواند بر آن راه یابد . مگر کسانی که در فهم کتاب حق

اما باید گفت که وارث از پیامبران مسلماً وارث در ملک و مال و امثال این امور نیست . آنچه که نقش اصلی پیامبران را تشکیل می دهد - عبارت است از هدایت به معنای وسیع کلمه . مسلماً علماء نیز از همین جهت وارث پیامبران اند . که کار و راه آنها را ارامه دهند : باید دانست که علم توحید و معرفت آفریده گار هر چند و الا ترین علوم بوده و ذاتاً کامل و شریف است ، اما این امر موجب نفی علوم دیگر نمیگردد ، بلکه تحصیل این علم مبتنی بر مقدماتی است که آن را باید از بسیاری علوم مختلف دیگر مانند علم نجوم ، هیئت و سایر علوم تحصیل نمود . همچنین از علم توحید میتوان سایر علوم را بدست آورد . امام غزالی در مورد اقسام علم چنین میگوید . باید دانست که علم بر دو گونه است . یکی شرعی و دیگری عقلی :

بیشتر علوم شرعی در نزد آنانکه آگاهی دارند، عقلی بشمار می آید

مورد عنایت و الطاف او (ج) قرار گرفته اند . خداوند متعال خبر داده است که در قرآن کریم کلیه علوم و حقایق و ظواهر موجود است و اسرار آن از کوچک و بزرگ و محسوس و معقول وجود دارد و اشاره باین معنی است که فرموده :

لا طلب لایا بس الا فی کتاب مبین ((الانعام ۵۹)) ترجمه : هیچ تری و نه خشکی در جهان نیست ((مگر اینکه)) در کتاب مبین موجود میباشد : و نیز فرموده اند :

ترجمه : این قرآن کتابیست با برکت که فرود آوردیم او را بسوی تو تا مردمان تعقل کنند در آیات آن تا پند گیرند : (ص ۲۹) بنابرین وقتی امر قرآن کریم از بزرگترین امور و فهم آن از مشکلات میباشد کدام مفسری است که بتواند . چنانکه باید حق آن را اداء نماید و کدام دانشمندی است که از عهده حل اسرار آن بر آید : آری هر يك از مفسران با اندازه توانایی و فهم خود به تفسیر قرآن کریم پرداخته اند و بمقدار عقل و دانش خویش به بیان معنای آن همت گماشته و هر يك چیزی گفته اند لیکن در حقیقت چیزی نگفته اند .

علم قرآن مشتمل است بر علوم اصول و فروع شرعی و عقلی . بنابرین بر مفسر لازم و ضروری است که قرآن کریم را از جهات و ابعاد مختلف ، از نظر لغت ، استعاره ، ترکیب لفظ ، جهات نحو و صرف ، از لحاظ عقاید فلاسفه ، آرای صوفیه مورد توجه و تحقیق قرار دهد . شعبه دیگری از علم اصول ، علم حدیث و اخبار است . پیامبر اسلام حضرت رسول اکرم (ص) فصیح ترین مردم عرب و عجم بوده و معلم او از سوی

مشوره یی به رهبران جهاد ...

۲۸۶
احمد شاه (واحدت)
Ahmad Shah (Wahdat)

شفق

سال تاسیس: ۱۳۵۹

ارگان نشراتی حزب اسلامی افغانستان

اسلام دهرچاپه وړاندې
د ترقی لارې سمې
کړي دي

پروفیسر نواز طائر

اسلامي حکومت
زموږ د ټولنې مقدردی

تورن عبدالسلام

دیوې نظریې ماته
دیوې امپراتوری ماته

خداوند (ج) باو ولحي مي فرمود و عقل او بر همه موجودات آسماني و زميني محيط و دانا بود و در زير هر كلمه اي از اكلمات او، بلكه هر لفظي از الفاظ او، دريائي از اسرار و كنزينه اي از رموز نهفته است. بنا برين علم اخبار و معرفت حديث و آثار او موضوعي مهم و امري بزرگ مي باشد.

هيچ كس نمي تواند چنانكه بايد به سخنان رسول اكرم (ص) و علم حديث نبوي احاطه پيدا كند و به آن و قوف كامل يابد مگر اينكه با اعمال و اجراي دستورهاي شارع، نفس خود را مذهب و دل خویش را با توجه براه حق و ارشاد شرع از انحراف حفظ نمايد :

نوع دوم از علوم شرعي علم فروع يا علم احكام مي باشد، چه آنكه علم با نظري و يا عملي علم اصول علمي است نظري و علم فروع علمي است عملي. علم عملي مشتمل است بر حقوق سه گانه زير : اول حق خداوند متعال كه عبارت است از اركان عبادات مانند. مباحث طهارات، نماز، روزه، زكوت، حج، جهاد ادعيه نماز عيدين و نماز جمعه و مستحبات از قبيل از نوافل وغيره . دوم : حق بندگان نسبت بيكديگر كه عبارت است از مقررات اجتماعي كه خود بر دو گونه است : يكي باب معاملات مثل خريدن و فروختن ((بيع)) شركت هبه قرض، قصاص و تمام مباحث ديانت، ديگري ايفااعات و عقو مانند : نكاح، طلاق، عتق و مباحث و مسائل ارث كه اين دونوع را اصطلاحات فقه مي نامند و علم فقه علم شريفي است كه نفع آن عام و براي عموم مردم بعثت نمازمندي كه بدان

دارند ضروري سود مند مي باشد . سوم : حق شخص نسبت بروح خود كه عبارت است از علم اخلاق و اخلاق يا از مذموم است كه بايد از اين پرهيز نمود و يا مدوح است كه لازم است انرا كسب كرد و روح را بوسيله آن زينت بخشيدو اين دودرقرآنكريم واحاديث نبوي (ص) تشریح و تبیین گردیده و هر کس خود را بآنها بپاراید، بهشت جاويدان خواهد یافت. اما قسم دوم از تقسيم بندي اوليه علم كه در بالا ذكر شده يعني علم عقلي علمي است كه مشكل بوده چونكه حقيقت و خلاف حقيقت در آن ممكن الوقوع مي باشد اين علم نيز به سه دسته تقسيم ميگردد .

اول : علم رياضي و علم منطق است . كه از جمله علم رياضي حساب مي باشد كه از عدد بحث ميكند و همچنان هندسه است كه دررابط با مقادير و اشكال گفتگو مي نمايد ، هيت است كه پيرامون افلاك و ستارگان و مناطق زمين و لوازم آن بر رسي و تحقيق مي نمايد ، احكام مواليدو طالع شناسي نيز از اين علم پديد مي آيد و موسيقي هم از جمله علم رياضي است كه ناظر بر تعين ثبوت او تار مي باشد . اما علم منطق ، علمي است كه در ادراكات تصوري انسان و بيان حد و رسم و يا قضاياي تصديقي و شرح قياس و برهان از آن استفاده ميشود ، روي اين اصل علم منطق نخست به مفردات مي پردازد و آنگاه مركبات قضايي و اقسام قياس سپس برهان را كه آخرين مسائل منطق است مورد بحث قرار ميدهد .

دوم : نوع دوم از علم عقلي عبارت است از علم طبيعي . اين علم پيرامون جسم مطلق ، مباني و

اركان جواهر اعراض ، حركت ، سكون ، كيفيت آسمان ها و اشيايي فعلي و انفعالي بحث ميكند ، مراتب موجودات ، اقسام نفوس و اجسام ، چگونگي حواس و كيفيت ادراك آنها نيز شامل اين علم اند و همچنين علم طب و يا علم ابدان شناساي بيمارها و كيفيت معالجه و وسايل مربوط به آن نيز از اين علم منشعب ميگردد همچنان جوشناسي ، معدن شناسي ، شيمي و مانند اينها از متفرعات اين علم است .

سوم : نوع سوم علم عقلي كه بالاترين مراتب مي باشد عبارت است از بحث در وجود و تقسيم آن به واجب و ممكن و بررسی در وجود آفریدگار جهان و صفات و افعال و اوامر و احكام و مشيت او و چگونگي ترتيب ظهور موجودات از او و همچنين تحقيق در قضاياي علوي جواهر بسيط عقول مجرد ، نفوس كامل ، احوال فرشتگان و شياطين و بالاخره تعمق در علم نبوت و موضوع معجزات و كرامات و نيز مطالعه در احوال ارواح مقدس و كيفيت خواب و بيداري و موضوع روي و مانند اينها . از فروع اين علم است :

در آخر بايد متذكر شد كه براي هر يك از اين علوم اعراض و لوازم و مراتب و توضيحاتي است كه محتاج به شرح و بيان و برهان كافي مي باشد كه دراينجا از تفصيل آن معزوريم چونكه اين مقاله گنجایش بحث تفصيلي را ندارد . بهمين نسبت به طور اختصار بيان شد . بايد گفت كه در اقسام علم كه دراين مقاله پيرامون آن بحث شده نظر خاص امام غزالي است كه هيچگونه تعريف دران صورت نگرفته .

د مرکزي آسیا اسلامي جمهوریتونه

اود افغانستان جهاد

د محمد رحيم خنجر
ژباړه اوڅيړنه

د مفتي محمد رفيع
عثماني ليکنه

د احاديثو او فقي مشهور امام حضرت عبدالله بن المبارك اوبه اسلام کي له قرآنکريم نه وروسته د سني ترين کتاب صحيح بخاري، مولف امام بخاري رحمت الله عليه اود احاديثو له شپږو کتابونو څخه د مشهور کتاب "جامع، ترمذي" مؤلف داستوگني ځاي همدغه سيمه ده، د علم کلام د مشهور امام ابو منصور ماتريدي په شان د علم او فضيلت خاوند هم له دغې سيمې (سمرقند) څخه و. د ابونصر فارابي او ابن سينا په شان حکيمان، دخواجه بهاء الدين نقشبندي په شان اولياء الله هم په دغه حمله باندې تيز شوي دي دلته د مسلمانانو د انحطاط په دور کي هم دروسي کمونستانو د قبضي څخه دمخه هيڅ يوښار او قريه د ديني درسگاؤو څخه خالي نه وه، په زرگونو مدرسي موجودې وې، يوازي په بخارا کي اته سوه مدرسي وې چې په هغو کي تقريباً څلوېښت زره طالبانو مفت اوراگان درس وايه همدواوجه وه چې د اسلام دله منځه وړلو له پاره دروسانو د ټولو کوينسونو سره سره اوس هم وضعه داسي ده لکه چې وايي دهغه په هوا کي اوس هم دين بوي موجود دي اودهغه په نوا کي اوس هم د حجاز رنگ موجود دي. ددې ځاي پر مسلمانانو څه تير شول؟ روسي کمونستانو پر دغو ټولو سيموياندي د ليوانو په شان حملې

سمرقند، بخارا، فرغانه، اندجان، فنگان، خيوا، تاجکستان، ترکمنستان، قرغيزيه، قزاقستان، داغستان، آذربايجان، کرما او نور شامل دي. چې تر پيړيو پوري د اسلامي علم او ثقافت مرکزي پاتي شوي دي. لکه چې وايي ستا په خاوره کي د مسجودو نښي نښاني پتي دي اوستاد سهار په باد کي آذانونه غلي شوي دي د ماوراءالنهر سيمه:

ماوراءالنهر يو عربي لفظ دي چې معني يې ده له سيندنه پوري غاړه، دالهر څخه هدف دآمو سيندي چې پخواني نوم يې جيحون و داسيند افغانستان دروس دمحرکومو اسلامي هيوادونو څخه جلاکوي دسيند په جنوب کي افغانستان اوشمال کي يې دترمذ، بخارا اوسمرقند سيمه ده. داسيمه داسلامي تاريخ ليکونکو شخصيتونو زانگروه. دلته جليل القدر محدثين، مفسرين، مجتهدين، فقها، مشهور متکلمين، وياړمن مسلمان ساينسدانان، حکماء، د دنيا مشهور حکمرانان، سياسي لارښوونکي، پوځي جنرالان اود برکت نه دک اوليا الله پيداشوي دي.

د ماوراءالنهر د علماوو علمي او تحقيقي کوينسونه اوس هم داسلامي علومو اوفنونو په مرکزون کي روښانه اوښکاره دي.

څنگه چې سوسيالستي او کمونستي نظام له انساني فطرت، سليم عقل، دټولو اديانو اومذاهبو پر خلاف يونهائي جاپړنه او ظالمانه نظام دي، نو ددې نظام اساس او بنياد هم دخداي (ج) د موجوديت نه په انکار اود طبقاتي نفرتونو، دښمنيو، شخصي اوانفرادي آزادي په سلېولو اېښودل شوي دي. له دې کبله دانتظام هيڅکله هم چا په خپله خوښه اومینه نه دي منلي. کله چې په ۱۹۱۷ کال په روسيه کي سوسيالستي انقلاب دتزاريانو دواکمني تر ختمولو وروسته قدرت ترلاسه کړهغه په خپله دظلم او وحشت داسي يولړزوونکي داستان دي چې دهغه په وړاندې دتزاريانو ظلم او بربريت هيڅ و. له هغه وخت نه نيولي په افغانستان کي دپوځي مداخلې پوري چې روسي کمونستانو کوم هيوادونه او قومونه تر پېښولاندې کړي دي په هغو کي يې دغولوني اووښي تويولو پاليسي پرمخ بيولي ده. روسي کمونستانو ددغو دوو وسلو په ذريعه داسلامي نړي ۲۸ لکه او ۶۰ زره کيلومتر مربع له نفوسه ډکه سيمه (ماوراءالنهر) لويديز ترکستان، تاتاريه، قفقاز او نور له ستوني تير کړل. داسيمه څواسلامي هيوادونه تشکيلوي چې په هغه کي ازبکستان، تاشکند،

وکړي او په ۱۹۲۰ میلادي کال کې یې په خپلواکۍ او بېخاړه باندې قبضه وکړه، د قزاقانو په چاپ او نښو او هم ورسره په دیني زده کړه باندې پابندې ولگول شوه. د کومو مسلمانانو له خولې څخه چې د الله تعالی نوم اوریدل کیده هغه به له ټولنیزه لوري مجرم (روحاني) گڼل کیده او هغه به د تابعیت له حقوقو څخه محرومیده، د مسلمانانو پر خلاف د کمزوري ایمان څښتنان استخدام شول، اکثره جوماتونه او مدرسې پاڅونکي شوي او بیا په کلونو، گودامونو، د اوسیدلو او تفریح په ځایونو بدلې کړای شوې. کوم یونیم جومات چې پاتې شوېر باندې درانه ټکسونه ولگیدل د لونیو کونکو څخه هم د هرمانځه په بدل کې باج اخستل شورو شول. کوم باعزمه مسلمانان چې د ټکس دورکولو سره سره بیا هم جومات ته را تلل هغوي

د مسلمانانو شمیرله دیرش ملیونو څخه زیات وو. (اوس دالله په فضل سره دهغوي شمیرنژدې پنځوس ملیونه دي) هغوي تر ډیره وخته ددغه کفرمقابله وکړه دحق علم او دافصله کړي وه چې هغوي به مسلمانان په دې حالت کې یوازې نه پرېږدي او دخپل ژوند تر وروستي سلگي پورې به د کفرمقابله کوي په زرگونو مجاهدینو ددې باعزمه علم او په مشري اولارښوونه په غرونو کې مرجلي ونیولې اوله دولسو کالو څخه زیاته موده یې دخپلو چریکي عملیاتو په وجه روسي کمونستان پورې ته راوستل، ددغو مجاهدینو د جاسوسي نظام هم تر ډیره وخته پورې کار کاوه.

کله به چې هغوي ته معلومه شوه چې نن پلاني سیمه یا قریه کې په مسلمانانو ظلم دي او پابندې علمي کرام دخلکو په مخکې وژل کېږي نودوي به خپل ځانونه

کړه دحق پر علم او پابندې ډیر زیات سخت اوله حده تیر ظلمونه وشول. دهغو علم او شمیرچې ۱۹۴۰ کال پورې ددغو ظلمونو قرباني شول پنځوس زرو تنوته رسیدلي وو. رباني علم او دژوند تر وروستي سلگي پورې دکفر ددې طویان مقابله وکړه دعوامو ته یې بې شمیره خلک دخپل ځان او ایمان دساتلو په غرض افغانستان، ایران، هندوستان او سعودي عرب ته په هجرت کولو مجبور شول. ما هم داسې ډیرمهارجین او دهغوي دمېړنیو زامنوسره لیدلي اوله هغوي څخه به مې دهغوي کیسي اوریدلي دیوه مهاجر کیسه:

له دغو څخه یوسیدجناب اعظم هاشمي به چې غالباً دکراچي په پوهنتون کې استادو کله کله زمونږ دپلارمفتي محمد شفیع صاحب خواته راته او له مونږ سره به یې هم مینه کوله.

دې دازبکستان دیوې مشهورې علمي کورنې پورې منسوب و. په ۱۹۳۱ کال کې کله چې دده عمر شپاړس کاله و او ددوې دکورنې ټول نارینه دکمونستان له خوا شهیدان شوي وو دې دخپلې کورنې مور په اصرار باندې د شپې شپې په هجرت کولو مجبور شو کمونستان دهغه د وینې تړې وو. او مور یې هم دروحانیت په جرم دتابعیت له حقوقو څخه محرومه شوې وه. دغه عالمه اوازله موردیته مجبوره شوه چې دخپل زړه ټوټې ته دهیښه له پاره مخه ښه ووايي: چې زوی ته زما سپین سړي دامیدونو مرکزي. لیکن څرنگه چې ته وینې په گران هیواد کې په ستندیدو سره دیومسلمان په حیث زما خدمت نشي کولای زه تاته ددین او ایمان په

د مرکزي آسیا اسلامي جمهوریتونو ته چې خپلې آزادې یې اعلان کړي د دواړو اړتیاو او اسلامي نړۍ باید په دې باب پوره پاملرنه وکړي

دیربښنا په شان هلته رسول پرهغوي به یې حملې کولې او گڼ شمیر به یې له هغوي څخه دجهنم دا ورکندې ته لیږل.

مگر سوسیالستي حکومت په کراره کراره په هره سیمه کې دعلمي سړو یوگروپ جوړ کړ ددې له پاره چې دغه گروپ کمونستان خلکو ته حق په جانب وښيي، په مسلمانانو کې تفرقه او اختلاف پیدا کړي، دحق دعلم او پر ضد یې له جذبې ډکې ویناوې کولې اونوي نسل یې دکمونستانو دخپالي جنت په ښودلو دحق دعلم او څخه بیزاره

به دسرمایه دارانو په نامه یادرنکارنگ تکلیفونو په نتیجه کې پاڅو شهیدان کړای شول او یادسایر بیا ساره زندان ته تبعید کړای شول چې دهغوي کورنې ته هم دامعلومه نه شوه چې پرهغوي څه تیر شول؟ په دغه قیامت وزمه حالانوکې دهغه محدودو پاتو شوو جوماتونو حال به هم له دې څخه نور څه وای چې: جوماتونه ستانیني او ژور اگانکي کوي چې لونیو کونکي یې پاتې نه شول. دسوسیالستي استعمار د تسلط نه دمخه ددغه پرنفوسه سیمې

خطر یواسلامي هیواد ته دتللو اجازه درکوم .

دسهارپروخت هغه دخپلو خوبولو بې خبره کوچنیو ورونو اوخویندو وروستي لیدنه وکړه موریه داسې حال کې چې هغه ته هې ضروري نصبیتونه کول دکوردباغچې ترڅنګ راغله اودوروستي ځل له پاره یې له هغه سره ترمحبت کولو وروسته رخصت کړ : داڅوډمه تللي و چې د شاه له خوا دلویدلو او از راغې بیرته راوگرځیدچې موریې له خپګانه بې هوشه پرته ده . دستخ خپګان په حالت کې یې داوبو خوځاڅکې پرې واچول او اوازي وکړ . مورچې کله په هوش کې شوه په نارامي سره یې پوښتنه وکړه زویه ته څنګه بیرته راغلي یې ؟ زویه دخدای (ج) په خاطر خپل منزل مه خرابه فوري بیرته ولاړشه ، ده خپله مورکت ته ورسوله ، داوبنلنو سترگو اودرنوډمونو دنامعلوم منزل په لور روان شو په میاشتومیاشتو دماوراءالنهر په ښارونو(خوقند ، بخارا او سمرقند) کې دویری په حالت کې درپه درگرځیده خوداڅمکه دخپلې پراختیاسره سره پرمسلمانونو تنګه شوې وه بالاخره په یوه وسیله یې دافغانستان له لارې هندوستان ته هجرت وکړه بیداپاکستان له جوړیدو وروسته په کراچي کې میشته شو چې

بیا تقریباً په ۶۰ کلنې کې وفات شومگر دټول عمر دکوښښونو سره سره یې نه خپله مور، خویندې او وروڼه ولیدل اونه ورته دا په ډاګه شوه چې هغوی مړه دي اوکه ژوندي ، ځکه چې دروسیې ټول محکوم هیوادونه له باندينې دنیاڅخه جلا شوي او پر هغوي داوسپنې داسې پردې اچول شوې وې چې ددنه اواز

دباندي اودباندي اواز دننه نشي رسیدای دډاګ او مواصلا توتولې رابطې په مستقلة توګه ختمې شوې دي چې تر نن پورې تقریباً دروسي کمونستانو دجنایاتو طریقه دمنځني آسیا داسلامي ریاستونو اوپه افغانستان کې دروسانو دجنایاتو طریقه داوه چې هغوي خپل فاتحانه عملیات عموماً په دریو مرحلوکې ترتیب اوانجام کړل .

۱- په لومړي مرحله کې دغریبو اوافلاکت باره عوامو په حقیقي مشکلاتواومصیبتونو باندي یې دمکرژواوکره ، سوسیالیزم اوکمونیزم یې دغریبانو له پاره یوه وسیله وښوده اوخلکوته یې ډاډورکاوه اوویل به یې : چې مونږ غواړو دکارخانولرونکونه مزدوران اودځمکه لرونکونه دهقانان جوړکړو .زمونږ هدف دادې چې دغریبو عوامومشکل حل شي . تعلیم عام شي ، دښځو دحقوقو دحفاظت اودقومونو دخودمختاري حمایت وشي ، مونږ له دین اومذهب سره څه دښمني نه لرو یوازې دسرمایه دارانه اوجاگیردارانه نظام له منځه وړل غواړو په دې مرحله کې هغوي مارکسیستي سوسیالیزم داسلامي عدل اوانصاف اودراشده خلافت سره په مشابه رنگ کې وړاندي کړ ، اوداودکه ئې ورکوله چې اسلام اوسوسیالیزم په حقیقت کې یوشي دي په دې سلسله مناققانه رویه باندي هغوي دساده عوامو همدردي جلب کړه په ټولنه اودسیاست په میدان کې یې خپل طاقت جوړکړ اوتریوه حده پورې یې دینداره اوتعلیم لرونکي خلک دخپلې دوکې په دام کې ونښلول ، په دې مرحله کې هغوي دلیږن په دي لاریښونه عمل وکړ چې : شرق

ته دمذهب په دروازه راشي" ۲- په دوهمه مرحله کې هغوي داسلامي هیوادونو په تعلیم ادارو ، په سیاسي اوښمه سیاسي تنظیمونو ، اخبارونو ، رسالو ، فلمونو ، ادبي ټولنو اوشاعرانو کې خپل تربیه شوي مبلغین ننه ایستل اوپه مهمومصنوبونو وګمارل درې له تعلیمي ادارو څخه طالبانوته اودابلاغ له وسیلو څخه عواموته دسوسیالیزم او کمونیزم دنوم اختسلو نه بغیر تبلیغ کاوه اویوزیات شمیر ځوانان یې په فکري توګه کمونستان کړل . دډرامو ، شعرونو، کیسو، تبصرو اوویناوو په وسیله یې دخلکوذهښتونه واول . ددې هدف له پاره یې د سیمه ایزو حکمرانانو څخه دخپل ځان له پاره برتري ترلاسه کړه دتفاقي پروګرامونو په نوم نوي نسل په برېښتوب اوبې حیايي باندي اخته شو خودجمهوریت په نوم باندي خلک په بې لارې ، بې اندازې ازادي اوقانون ترېښولاندي کولو ته مایل شول .

دروسي رقاصورتګ پیل شو ،دارتجاع په نامه اخلاقي کدرونو اوتهښيې روایاتو پورې ملنډې پیل شوې داقتصادي کومکونو په نامه یې سیمه ایز حکمرانان اوبالیسي جوړونکي ، لارښوونکي خپل تابع کړل اوددفاعي تړونو په نامه یې حکمرانان احمقان اوبې وقوف کړل . کله چې په اقتصادي اودفاعي میدانونو کې دخپل کفالت په خواترقي پړځي ددغوغیرملکي مرستو باندي عادت شول نوپر هغوي باندي دقومي هدفونو ولسي امیدونو اوملکي ضرورتونو خلاف فیصلي وکړې . اوله بلې خواپه دردمعمل په توګه سیاسي لارښوونکي اوعوام

د حکومت پر خلاف وهڅول حکمرانان د عوامو په جلا کیدو باندې کمزوري شول ورسره ورسره په اسلامي عقایدو اودیني شعارو باندې په نرمه لهجه تمجاذ پیل شو د حق د علماؤو په ښکاره توهین کیده اوژوند پرې تنگ شو د تیرو واکمنانو بعضي رښتیا اوډېرې له ځانه جوړې شوې کيسې په عوامو کې زیات شهرت لري چې په دې ترتیب یې عوام د خپلو پخوانیو مشرانو څخه بیزاره کړل. اوهغوي یې پخپلو منځونو کې په ډول ډول جنگونو اخته اوپه دې ترتیب یې ملک سخت کمزوري کړ.

۳- په دریمه مرحله کې یې چې کله ولیدل چې دننه میدان ددوي دپوځونو له پاره مساعد دي او په مخ کې یې کوم لوي خنډ نشته، نودهغوي، ټانکونو اولښکرو ټولي وعدې، تړونونه ،شنه باغونه ترپښو لاندې اوملک ته ورننوتل .اوله ټولو نه دمخه یې هغه نااهله حکمرانان له منځه یو ډول چې دهغوي ددې کفایتې اوبې ثباتې په وجه دې ځای ته رسیدلي وو. په هیوادباندې نهایی جابر اوظالم حکمرانان مسلط شول ، دغه جابر حکمرانان عموما ددې

هیواد هغه ضمیمه پلورونکي سیاسي مشران وو چې ددې هدف له پاره یې له پخوانه هلې ځلې کولې دهغوي نومونه .به هم هماغه اسلامي نومونه وو چې دهغوي پلرونو ورباندې ایښي وو. خودعقیدې په لحاظ به دوي کمونستان اودخدای (ج) له وحدانیت څخه منکرو اوچې کله به یې دخدای (ج) دوحدانیت څخه په ډاگه انکارنه وکړي نودامتنصب نه ورکول کیده په کارخانو اوزمکوباندې سوسیالستي بیرو

کراسان قابض وو ، مفلس عوام ، مزدوران اودهقانان یعنی هغه چا ته شنه باغونه ښودل شوي وو دهغوي خولې وازې پاتې شوې ، افلاس یې زیات شو اوس هغوي اکثره وخت دسرې ډوډې پسې سترگې په لاروو. مذهبي ازادې ،تنظیم جوړول ، سیاسي ازادې اودکسب ازادې له منځه ولاړې - د کوم جومات اویامدرسي چې دسوسیالیزم په خلاف اوازپورته کیده پرهغوي بلد ورزي وگرځول شوې چې په چا به دسوسیالیزم دمخالف اشتباه راغله هغوي دابدله پاره ورک کړي شول ،ټول هغه داستانونه تکرار شول . چې دهغې دوخت نښې نښانې هم دپخارا اوسمرقند په کوڅو اویازاروکي لیدلي کیږي . دافغانستان جهاد :-

روسانو دمیځنۍ اسیا داسلامي جمهوریتونو دحکلي فوراً وروسته په افغانستان کې هم دخپلو جنایاتو لومړني مرحله شروع کړې وه بیا ددوهمې مرحلې ډیرلوي کاردظاهرشاه دحکومت په زمانه یعنی په ۱۹۷۲ کال کې وشو

په افغانستان کې دخدای په فضل جهاددېري درشل ته رسیدلي خواوس ددې ضرورت دي چې دانقلاب په نتيایجوهراړخیز شوروشي

اودهغه تکمیل دداودخان په دوره یعنی په ۱۹۸۷ کال کې وشوه تردې وخت پوري دمسلمانانو یوزیات شمیر چې ددیني علم سره نا اشنا وو کمونیست کړای شوي وو اوهم دوي په دولتي اوتعلیمي ادارو تسلط درلوده . داعلي تعلیم له پاره به داسې ځوانان غوره اومناسب گڼل کیدل اویا به روسي ته استول کیدل چې له پخوانه به کمونیست وو یا هغه کسان چې له هغوي نه به دوي مطمئن وو چې کله

ونه لیره همدارنگه تره کې چې دانقلاب دپیل نه کوم عاجل اوضروري کارونه ترسره کړل هغه داؤ .
۱- پنځلس زره مسلمانان یې په لومړنیو ورځوکې شهیدان کړل چې اکثره یې دملت منوره طبقه اوعلماءوو .
۲- داسلام پرخلاف یې ځوقوانین نافذکړل .
۳- دهغومسلمانانو ځمکي اوشتمني یې ضبطې کړې چې

هغوي په ډاگه د کمونستانو مقابله کوله .

۴- په راډيو او تلویزون باندې يې له يوې مخې ديني پروگرامونه بند کړل
۵- دمکاتيو په تعليمي نصاب کې يې اسلامي مضامين لرې او دهغوي په عوض يې د سوسياليزم او کمونيزم زده کړه پيل کړه .

۶- د دهقانانو، مزدورانو، او شخړ تربيه يې په اشتراکي ثقافت سره لازمه وگڼله .

۷- . دالله تعالي له موجوديت او وحدانيت څخه يې په ډاگه اوبسکاره دانکار اعلان وکړه (نغوډبالله) د کمونيست گوند مشرانو په دسته جمعي توگه خپل لاسونه پورته کړل او هغو مسلمانانو ته يې وويل : چې هغوي دخداي (ج) د وحدانيت نارې وهلي . ستاسو الله چيري دې چې اوس زمونږ لاسونه راښکته کړي ؟

خو کله چې کمونستانو د مسلمانانو عقیده او قرباني وليدې نو په دې پوه شو له چې په رښتيا دا هغه غیور قوم دي چې د صحابه وورضي الله عنهم له وخت نه يې تراوسه پورې په خپله تېنډه د بې ننگي او غلامۍ داغ نه دي پرېښي او ددې په څنگ دروسيې اسلامي محکومو جمهوريتونو د ظلم او تيرې ترخه تجربه چې د کمونستانو دواکمني او اقتدار په وخت کې پرې شوې وو ورسره و دې قوم ته دوکه ورکول هيڅ امکان نه لري بيدار مغزو اورباني علماوو له پخوانه د کمونستانو د خطر زنگ نه متوجه وو . کله چې د ظاهر شاه په وخت کې د ثقافتي انقلاب په نوم د اسلام دله منځه وړلو له پاره يو منظم کارروان وو نوزمونږ د حق پلويانو علماوو دهغه توپان دمقابلې له پاره خپلې هلې ځلې توندې کړې وې .

د تور محمد تره کي د سره انقلاب په رامنځته کيدو سره هغوي په چالاکي سره خپل ځانونه د جهاد لکه

پاره داسې عيار کړل لکه دموتړ ماشين له پاره تيل ، اودغه د حق علماوو څو ورځې وروسته د تره کي د تش په نامه حکومت پر خلاف د جهاد اعلان وکړ، د تره کي حکومت ددې جهاد د ټکولو او خپلو له پاره له هيڅ شي نه هم دریغ ونکړ، پر مجاهدينو يې نېپام پونه

وغورځول، زهرجن گازي پدې استعمال کړ، خلک يې ژوندي څښ کړل، د ۱۹۷۵ کال د مارچ په پنځمې يې د هرات په ولايت کې تقريباً شل زره تنه بې گناه مسلمانان شهيدان کړل، دلغمان ولايت د قرغيو په لسوالي داليشنگ په کلانجيل اوهم د کونړ ولايت په کيږاره کې پورته ذکر شوي عامه وژنه تکرار شوه ليکن دهغوي دې عامي وژني د مجاهدينو روحيه کمزوري نکره . بلکې د کمونستانو دې وحشت او ظلم د مجاهدينو مورال نور هم اوچت کړ . کله چې روسانو د تره کي د حکومت بې کفایتي اود مجاهدينو په خالي لاس جنگونه وليدل چې دکابل د حکومت صاحب منصبان او عسکر له خپلو ټانکو او موټرو څخه بيرون نشي راوتلي نو د تره کي په عوض يې خپل بل ايډنټ (حفيظ الله لعين) رامنځته کړ . تره کي يې وواژه او هغه يې د جمهوري رياست په چوکي کيڼاوه

حفيظ الله لعين په ۱۳۵۸ کال

د وري په ۲۵ مه د چارواکي تر لاسه کړي قدرت ته رسيدو سره سم يې د هغو ۱۲ زره بنديانو د شهادت لست اعلان کړ چې د تره کي په واکمني په وخت کې دده په مشوره وژل شوي او ترخاورو لاندي شوي وو

. لعين غوښتل چې د خپلو تيرو جناياتو پر ه هم په تره کي واچوي، خپل ځان معصوم اوبې گناه وښي څو کولای شي دنوموړي پاريدلي ملت توجه ځانته جلب کړي خونوموړي مسلمان ملت دده په دوکه هم ونه غوليد او هغوي د خپلو شهيدانو قاتل لاله پخوانه پيژنده چې دهغوي د شهيدانو په وښوي منگولي سړي وې .

لعين د خپلې واکمنۍ په وخت کې يوازې د خپلې عقيدې دښمنان نه بلکې د خپلې عقيدې دوستان يې د پرچم، شعله ، افغان ملت اوهم د تره کي د پلويانو په نوم ووژل ، خپله خلقيان په دوو برخو ويشل شول يوه د تره کي د ډلې په نوم او بله يې دلعين ډلې په نوم يادیده چې په ډيرو مجلسونو او کنفرانسونو کې به ددوي ترمنځ مناقشي اوجگړې روانې وې دلعين دا اقتدار دوره لږه خو مشکلات يې پرمخ کې زيات ووهلي ځلې يې زياتې کولې خوا به ترورخ تيري وې له يوې خوا يې د عقيدې دښمنان (مسلمانان) له بلې خوا د پرچم گوند دښمني چې له ابدانه يې داقتدار له پاره ورسره دښمني کوله او بل لوي اختلاف د تره کي او دلعين د ملگرو ترمنځ وو په دې وخت کې روسانو ته داسې فکر پيدا شو چې د خلقيانو ترمنځ اختلافات زيات شوي دي راځي ددې مرض د علاج له پاره يو بل گوند اوسي وړاندي کړو کيدای شي دامشکل پرې حل شي په دې وخت کې داسې

نوري اوازي هم پورته کيدې چې لعين د غرېب ايډنټ دې نوڅنگه چې بېرک کارمل تيار دروسانو په غيږ کې پروت و هغوي ديولک او پښتلس زره پوځ سره د ټانکو په سر سپور کابل ته راوست لعين له نوي ورځروا کمنۍ

د منځنۍ آسیا

کړي، همداراز د ملګرو ملتونو په غونډو کې هم باید اسلامي هیوادونه د منځنۍ آسیا په ارتباط لازم پېشنهادونه وړاندې کړي. ټول مسلمانان باید په خپل وارله دې جمهوریتونو سره کلتوري او دیپلوماتیکي اړیکې پیاوړې کړي ترڅو د خپلواکي په ترلاسه کولو کې له عیسوي مذهبو جمهوریتونو څخه وروسته پاتې نشي.

د ننگرهار له ولایتي

د روسانو دواړو کالو کمونستي قانون اوس چیرته چلېږي. زمونږ ارمان په افغانستان کې د قرآن حاکمیت اود محمدی شریعت نفاذ دي هر هغه څوک چې د کمونستانو سره ګډ حکومت جوړ کړي دهغه سره به داسې مقابلې کوو لکه د روسانو اودهغو دنوکانو سره موچي وکړه اوکړي.

بحث مختصری

مطلب راکه به عنوان اختتام بحث باید متذکر شد اینکده. باید دانست که علوم عقلی ذاتا بسیط هستند، لیکن علم مرکبی از آنها پدید آمده که دارای خصا نص و آثار علوم بسیط میباشد. و آن علم تصوف و مسلک صوفیه است، چونکه علم تصوف یا مسلک خاص صوفیه، مجموعه ی از ترکیب دو علم یعنی علم شرعی و عقلی میباشد که مبتنی بر اساس و زوق و وجد و شوق، صفا و مشی و محو و اثبات فقر و فناء، محبت و ارادت، مراد و مرید و دیگر اوصاف و مقامات آنها میباشد.

خوږي نو هغوي هم له موقع نه استفاده وکړه اود خلقيانو او پرچميانو په څرخولويي شروع وکړه يو خلقي اويا پوځي به د پنځه زره افغانيو اويا پوځي پوځي چرسويه مقابل کي څرخيده چي ديوه جناب ... له پسې نه هم په افغانستان کي ديو پرچمي ارځښت اوقيمت کم وو. روسانو ددې مشکل حل دکمونستانو دقيادتونوپه بدليدو راپدليدو کي لټوه خو حقيقت بل شانه وو.

د بېرک کارمل په لرې کيدو اود نجيب په رامنځته کيدو دروسانو څو هغه وو.

۱- لومړي داچي: نجيب پښتون دي او اکثره خلقيان هم پښتانه دي کيداي شي خلقيان او پرچميان ټول پر نجيب راټول شي. اوزمونږ. دمرض دواشي.

۲- دوهم داچي: نجيب يوسرحدي سرې دي کيداي شي دسرحد پښتانه اونور قبائلي قومونه دده ترڅنگ ودرېږي اوزمونږ مشکل پرې حل شي.

نوروسانوددې خوب په ليدو سره بېرک لرې اودهغه په عوض يې خپل بل ايښت اوگوډاګي نجيب رامنځته، اودکابل دجمهوري رياست په هغه شرميدلي ګډي يې کيڼاوه لکه څنګه يې چې پرې داود، تره کي، لعين اوکارمل کيڼولي وو. لنډه دا چې: دروسي وارداوددويمه مرحله داوه چې دافغانستان دجهاد درامنځته کيدو سبب شوه اوبالاخره دروسي

امپراتوري له پاره دمرګ پيغام ثابت شو. لکه چې وايي: په کارغي کي دلو ږي الوتني غزم پيد نشو خودشاهين دبدنامي سبب وګرځيده.

پاتې په (٥٤) مخ

وروسته دتره کي په سرنوشت اخته شو.

بېرک کارمل د ١٣٥٨ کال دجدي دمياشتې په ٦ مه نيټه: دسره پوځ په بدرګه له مدرنو وسلو سره کابل ته راغي اودجمهوري رياست په کرسې کيښاست هغه چې کله په روسيه کي اوسيده نوروسانوته به يې دتره کي اولعين دبي کفاتي څخه شکايت کاوه، ځان به يې له ټولو غوره ګاڼه اوهغوي ته يې داوعدي ورکولې چې ماليري پوځ اوتانکونه راسره کړي صرف څو ورځې چي خلکو ټانکونه اوپوځ په پوځ سرک ليدل نوامنيټ برقراردي په رښتيا چي روس يوبي شعورايي عقله قوم دي روسانويه خلک غولول مګرکارمل روسان وغول خو په هرحال دکارمل په وخت کي دمجاهدينو سوبې اوفتحې زياتي شوي يوزيات شمير ټانکونه يې ترلاسه کول الوتکي يې رانسکورې کړي ټول ملت دکارمل مقابلي ته ودرید دخلق اوپرچم اختلافات نورهم زيات شول، يوزيات شميرصاحب منصبان دخپلو وسلو سره مجاهدينوته تسليم شول دپرچم ګوند هم پردوډلو وويشل شوپخوا به دتره کي اولعين دټلو ټپلو په نوم اختلاف و په دې دکارمل اونجيب په نامه ډلي ټپلي رامنځته شوي دافغانستان جګړه اوږده شوه روسانو هم ورته پنځپله ناسور مرض وايه. بېرک هم په خپلو وعدوکي ناکام شو زياتره هغه تاجک اوازيک پوځيان چې دبېرک سره يوځاي دکمونستانو دقدرت دبقا له پاره په ټانکونو سپاره راغلي وو. کله چې هغوي دمجاهدينو دعقيدي اوخالې لاس جنګونو زوروليد حيران شول اوپه دې پوهيدل چې روسان په دې جنګ کي ماتي

مقدمه یی بر بینش اسلامی

الحمد لله رب العلمین والصلوة
والسلام علی رسولہ محمد وعلی
آلہ واصحابہ اجمعین.

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

بسم الله الرحمن الرحيم
اليوم اكملت لكم دينكم واتممت
عليكم نعمتي ورضيت لكم الاسلام
دينا:

امروز کامل کردم برای شما دین
شما را و اتمام کردم بر شما احسان
خود را و پسندیدم برای شما اسلام
را دین : دین مقدس و نجات بخش
اسلام آخرین و کاملترین ادیان
سماوی بوده که برای هدایت
و رهایی بشر در جهت سعادت
دو جهانی به لطف و مرحمت خاص
و ارده خدای ارحم الراحمین توسط
رحمة العلمین ارسال و بیاری و جهاد
یاران با وفای انحضرت صلی الله
علیه وسلم مکمل گردیده است .

پیروان این دین مبین که
مسلمان نامیده می شوند، هریک
مکلف به امر بالمعروف و نهی
از منکر بوده ازینرو تا یوم القیام
دعوت دین الهی جاری میباشد .
ویگانه هدف از دعوت آن نجات
بشر از استعمار، استثمار و بندگی
انسان از غیر الله است .

دین هیچ نوع تبعیض وجود
نداشته همه انسان ها از هر ملیت
و نژادی که باشند زاده یک

پدر و مادر شناخته شده و هیچ یک را
بر دیگری بجز از تقوی برتری
و فضیلت حاصل نمی باشد :

خلاصه اینکه دین مبین اسلام به
مسلمان هدایت می دهد که
در نجات هم نوعان خود از جنگ
طواغیت مبارزه و جهاد نمایند ، تا
نظام الهی در زمین برپا شود و مدنیت
بی مانند مدینه منوره بار
دیگر احیا گردد ، تا کرامت و آزادی
انسان با عدالت واقعی اسلامی
تحقق یابد .

اما طواغیت و همدستان شیطان
که در صدد بهره کشی از
بشر میباشند ، در هر دوره زمانی
مانع پیشرفت اسلام گردیده : اما با
وجود این ترفتها حزب الله همیشه
غالب و پیروز گردیده است .
چنانچه در جهاد بزرگ ملت

مجاهد ماقدرت شیطانی کمونیزم
که بر حریم خاک اسلامی ما تجاوز
کرده بود یا تمام امکانات بی
حد و عرصه خود شکست فاحش خورده
و امروز در حال نزع و نابودی
قرار گرفته است .

ازینکه کفار ، مشرکین و منافقین
همه پیروان شیطان اند در حالیکه
درین خود در اختلاف دائمی
میباشند اما در مقابل اسلام همه
متحد گردیده و خواسته اند از
پیشرفت آن جلوگیری نمایند .

خصوصا امروز آنها
معتقد اند که اگر درین سرزمین
مجاهد پرور یعنی افغانستان که
در قلب آسیا قرار دارد نظام خالص
اسلامی عرض وجود کند ،
در آنصورت نهضت های اسلامی
، در سراسر ممالک مسلمان نشین
خصوصا جمهوریت های تحت
اشغال روس که حرکت بسوی آزادی
را از برکت جهاد افغانستان بدست
آورده اند . خطر جدی را به قدرت
های شیطانی و طاغوتی بوجود
خواهند آورد ازینرو اعمال منافق
خود را می خواهند بنام اسلام
روی کار آرند تا به نام دیموکراسی
نظام فاسد دیگری را به عوض
حکومت مجاهدین روی کار آورند .
برای این مقصد نامقدس گروه
مفسد را میخواهند به سرکردگی
ظاهر شاه خاژین و یادیگر ابادی خود
وارد صحنه نمایند .

همچنان به عده از منافقین که
سالها درین آرزو بودند
و در ناتوانی درین مهاجرین
و یادرفساد خانه های غرب
بسر میبردند ، زمینه را مساعد
سازند تا درین صفوف مسلمانان
و سوسه و تفرقه ایجاد نمایند ، این
گروه خطرناک که در ظاهر به لباس
اسلام درین مهاجرین و مجاهدین

رښتيني اتلان "قهرمانان راستين" په نامه دمصري ليکوال خالد محمد خالد تأليف دی چې ددويم ټوک لومړي اوومکيسې يې دشفق مجلې د ٦٤ - ١٣٦٥ - په بيلابيلو گڼو کې خپرې شوې دي ، خورشفق مجلې په دويم ځل تمېدوسره هغه لري هم وشليده . له نيکه مرغه اوس چې دادي ، شفق بيا زمونږ دجهادي مهالنښو خپرونو پر اسان وچليده زه له خپلو هغو درنو لوستوالو سره ددې لري دېشپږ تياژمنه کوم چې زه يې هم هغه وخت اوه اوس هميشه دې ژباړې ته په يو نه بورنگ هڅولي يم .

ان شاءالله
ژباړن

رښتيني

جعفر بن ابې طالب

٩

"جعفر بن ابې طالب" دپيغمبر اکرم صلي الله عليه واله وسلم په حضور له مشرف کيدو سره اسلام ومانه اودلومړنيومسلمانانو په ليکه کې ودرېد ، ښځه يې هم پرهماغه ورځ مسلماننه شوه .

جعفر بن ابې طالب " دپيغمبراکرم صلي الله عليه واله وسلم په حضور له مشرف کيدو سره اسلام ومانه اود لومړنيومسلمانانوپه ليکه کې ودرېد ، ښځه يې هم پرهماغه ورځ مسلماننه شوه .

جعفر اوميرمني يې د بوتنمانځيو اوتپږستو رېښو اوکړاوونه په ډيره مرانه وزغملې . حبشي ته دهجرت پر وخت

جعفر له ميرمني سره حبشي ته روان شو او څه موده يې هلته تيره کړه ، هلته ورته خداي (ج) درې زامن (محمد ، عبدالله او عوف) ورکړل .

جعفر بن ابې طالب په حېشه کې دمسلمانانو يوټکه وياند اويوخواخوږي دوست ؤ ځکه هغه ته خداي (ج) ډيره پوهه ، وښښ دماغ روڼ فکر اوسپېڅلي ژبه ورکړې وه .

که څه هم موته جنگ - چې جعفر يې کې بيا په مرانه وجنگيد اوشهيد شو ، دجعفر په ژوندانه کې

مستې ځواني اوسمسوري خبرې ته يې ځيرشې . حلم ، زغم ، لوروني ، ښيگړي ، تواضع او پاک لمنې ته يې وگوري . بې ساري مراني چې ويره ، نه پيژني او سخا ته يې چې له بېوزلي نه نه ويرېږي ، وگوري . سپېڅلتيا ، اصالت ، رښتينولي اوامانت داري ته يې وگوري .

ښه ورته ځيرشي ، ټولي ښيگړي ، دفضيلت ټولي نخښې اوسترتوب په کې رايوځاي وني . اريانيري مه ، تاسي ديوه داسې ستر شخصيت پروړاندې ياستي ، چې پيغمبراکرم صلي الله عليه واله وسلم ته ديرنژدي دي .

تاسي ځان ديوه داسې چاپروړاند وني ، چې پيغمبراکرم دناچارو دپلار په نامه پيژانده ، تاسي ديوه داسې چا پر وړاندې يې چې رسول الله . ص ورتۀ دواړالجانحين (١) . وايه .

تاسي د "جنتي مرغۍ" (جعفر بن ابې طالب) په مخکې يې . جعفر بن ابې طالب زيادله پيژندويوڅيړو اودپيغمبر اکرم له اتلو يارانو ځني هغه يو دي ، چې د نوي اسلامي ژوند اته په رامنځته کولو کې يې ستر نقش لرلې دي .

###

اتلان

دمحمد اصف صميم ژباړه

يو ستر او تلپاتي يادو خو چې د
"نجاشي" په مخکي دغه اورژبي
وياند د تاريخي وينا روح د "موت
جنگ" له ورځي کمه نه وه،
رښتيا چې پردغه روح د جعفر ترسره
کړي نقش يې ساري و.

####

حېثي ته د مسلمانانو هجرت نه
يو اځي د قريشو دغوسي اورسونه
کې بلکې په قريشو کې يې
داويزه راپيداکړه، چې مسلمانان په
حېشه کې نور زور اومت پيدانه
کړي، او شمير يې زيات نه شي،
خير داشان احتمالي بري خبرځاي
پريزده د قريشو اندېښنه دا وه، چې
مسلمانانو ولي داسې په هله اسانه
ددوي له لاسه ووتل چې هلته به
د اسلام دخپراوي او تبليغ له پاره اوه
ولري، داسې اوه چې دمحمد
(صلي الله عليه واله وسلم) د هيلو
اوداديني مرکز به وي.

نوغوته يې کړه، چې د حېشي
پاچا نجاش ته له سوغاتونو او واليو
سره استازي وروليږي او تري
وغواړي، چې ده ته پناه راوړي
مسلمانان بيرته قريشوته
وروسپاري.
حېشي ته استولي استازي "
عبدالله بن ابي ربيعه" او "
عمرو عاص" و، چې لامسلمان
شوي نه و.

###

۱- د جعفر بن ابي طالب دواړه
لاسونه په موته جنگ کې پري
شوي وو، نودمعنوي وزرو په لرلو
سره د ذوالجناحين په لقب ياديده.

####

د حېشي پاچا، نجاشي "يوپاک
زړې اونیک سړي و، پريوه يې
غرضه اوله تعصب اوسرغړوني پاک
مسيحيت يې عقیده وه، د عدالت

اوانصاف اوښو اخلاقو انگازه يې
هرځاي خپره و، له همدې امله
پيغمبراکرم (صلي الله عليه وسلم)
دمسلمانانو هجرت ته همدا حېشه
خوښه کړه.

د قريشومخوړ دخپلو اهدافپه
ترسره کيدوکي د نجاشي له عدالت
دوستي نه وپريدل،
نودخپلواستازيويه لاس يې د حېشي
کښيشانو اوکليسيايي مشرانو ته
گرانبيه ډالې وروليږلي او استازي
يې پوه کړل، چې نجاشي ته تر
ورتگ دمخه دکليسامشران وگوري
چې د سوغاتو ورکولو سره يې
پام پرځان رامات کړي، چې
د نجاشي په مخکي يې دغوښښتي
ملاتړ وکړي.

###

د قريشو استازي حېشي ته
ورسيدل، مسيحي مشران
اوروحانيون يې وکتل او وروري
ډالې يې ورکړي، بيا يې د نجاشي
له پاره وړي سوغاتونه دربار ته
وروليږل.
دهغوي ټوله هڅه دا وه چې
کښيشان اومسيحي مسؤولين
مسلمانانو ته راوپاروي اوزرونه يې
له هغوي سره له کښي نه ډک کړي
، چې په دې توگه نجاشي له هغه
هيواد نه دمسلمانانو ايستوته
اړباسي.

اخرهغه روح وټاکل شوه، چې
دادوه استازي د نجاشي دربارته
ورشي اودقريشو غوښتنه اوشکايت
ورورسوي.
"نجاشي" په ډيرشان او پرتين
اندازه سلطنت پرگدي کښيناست
، درباريان اودمسيحيت مشران ورته
ناست دي، مسلمانان هم ورسره

دمخکيني تړون له مخي دسلطنتي
مانې دتالار په بل اړخ کې ناست
دي. د قريشو استازي ودریدل

اوپخپله هغه غوښتنه يې چې په يوه
پرومېني ځانگړي کتنه کې يې له
نجاشي سره منځته اچولي وه، په
غوڼوه کې داسي غبرگه کړه:

پاچا!

زمونږ يوشمير ناپوهه اوکم
عقلوځوانانو ستاسي په هيوادکي
پناه اخيستي ده، دوي دخپلو
نيکونو دين پريښي دي، ستاسي
هغه يې هم نه دي منلي، بلکې
يونوي دين يې منلي دي چې نه
موږ ورسره بلديو اونه پاچا.

دادې زمونږ دقوم مشرانو
اومخورو اود دوي پلرونو اوخپلوانو
موږ دپاچا دربار ته راليرلي يو
، چې دوي د اعليحضرت په منښته
اوموافق خپل ټاټوبي ته بوځو.

نجاشي مسلمانانو ته مخ کړ
، ويې پوښتل:

"داکوم نوې دين دي، چې
دخپلو پلرونو ددين پرځاي مومني
دي؟"

جعفر پاڅيد، چې دمهاجرينو
دشورا يې غوندي له خواورته
ورسپارل شوي ماموريت ترسره
کړي.

جعفر په پوره ډاډ اوپرتم ودرید
اونجاشي ته؟ چې دوي ته يې پناه
ورکړي وه) په مينه اومتنه
وکتل او ويې ويل:
"اعليحضرت!

مونږ ځکه ناپوه خلک وو، چې
بوتان موغانخل، دموڅارويوهوکي
موڅواړه، ناوړه چاري موکولي،
دخپلوي مراندي موسستي کړي
اوشوللي وي، له کاونديو سره مويد
کول، زمونږ په ټولنه کې زور
ورودکمزوريو ويني څښلي اودوي
يې ترستوني تيږول...

چې اخرخداي (ج) زمونږله منځه
داسي يوپيغمبراراولاړکي چې نسب
، کورني ارواله (نجابت) رښتيا

فرمان الهی (ج)

الهکم التکاثره حتی زرتم المقابر ه کلاسوف تعلمون ه

غافل کرد شمار از یک دیگر سیار طلبی مال تا وقتی که رسیدید بگورستانها نی نی خواهید دانست

ثم کلاسوف تعلمون ه کلا لتعلمون علم الیقین ه

باز می گویم نی نی خواهید دانست نی نی اگر بدانید حقیقت کار را به علم یقین غافل نمی شدید

لترون المجیم ه ثم لترونها عین الیقین ه

البته خواهید دید دوزخ را باز البته خواهید دید دوزخ را دیدن ظاهری شبه

ثم لتسئلن یومئذ عن النعیم ه

باز البته سوال کرده خواهید شد آن روز از نعمت

فرمان رسول الله صلی الله علیه وسلم

عن عمر و بن عوف الانصاری رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم . فوالله ما لفقرا خشي عليكم ولكني اخشي ان تبسط الدنيا عليكم كما بسطت علي من كان قبلكم فتنافسوها كما تنافسوها فتهلككم كما اهلكتهم متفق عليه

ترجمه : حضرت عمرو بن عوف انصاری رضی الله عنه روایت می کند که پیامبر علیه السلام فرمودند قسم بخدا از فقر بالایی شما نمی ترسم لکن می ترسم از اینکه دنیا برای شما چنان فراخ شود طوریکه بالایی مردمان قبل از شما فراخ شد پس شما در آن از یکدیگر سبقت کنید مثلیکه آنها در آن از یکدیگر سبقت می جستند پس شما را نیز چنان هلاک کند طوریکه آنها را هلاک کرد.

" متفق علیه "

،سahوتوب اوپاکلمني يې بڼه
پيژنو ، هغه موږ ديوه خداي
پرلوروييلو اودبوتانو اولرگينو
اوږبرينو خدايانو له نمائندگي يې منع
کړو.

هغه موږرستيا،امانت سپارني
له خپلوانو اوگانديو سره ښيگرې
له وينې تويوني او ناوړه چلن نه
ژغورني ته ويلو،اودنورو پرېت
او عزت له ظلم اوتيري . ديتيمانو
د مال له خوراک اود پاکلمنيو ښخوله
تورونو نه منع کړو ... موږهغه
ومانه اودهغه پردين شو، خپل
يوخداي موغماخه له خداي سره
شريک ته قابل نه شوو. اودپيغمبر
امرونه موومتل.

زموږ قوم پرموږزياتي
وکړاويي رېږولو ،چې له خپل منلي
دين نه مو واپوي
اوپيا موښتومانځني تيرناولي
ژوندانه ته راکاږي.

موږترداسي تيري ،ظلم
اوزورلاندي شوو اوخپل دين موبه
خطرکي وليد ،نوستاسي هيوادته
راغلو اوپه دې هيله چې ستاسي
په غير کي به خوند ي اوسو
،ستاسي دبوقي شو .

##

دجعفر خرگندواوسپينو خبرونجاشي
سخت وبووناوه ،جعفرته يي مخ
کويي ويل :

هغه ستاسي پريپغمبر له نازل
شوي حيزنه څه درياد دي؟
جعفر وويل : هو

نجاشي : ويي لوله .
جعفر دمریم "سورت يوشوايتونه
په خواږه اوزړه راښکونکي اواز

تلاوت کړل . نجاشي دقرآني ايتونو
له روحاني جذبي اوزړه وړونکي
اواز اودجعفر دخواږه غږ تراغيز

لاندي شو ، اودسخت روحي
انقلاب له امله يي وژړل
دکشيشانو اوناستو خلکو هم بي
واکه سترگي راډکي شوي .

نجاشي سترگي وچي کړي
،دقريشو استازيو ته يي وويل :

" دادين دعيسي د هغي په شان
دي اوله گړنوره سرچنه اخلي تاسي
درځي زه دوي هيڅکله نه درسپارم
".

####

غونډه پاڅيده ،ناست خلک خواره
شول ،غونډه دمهاجروپه گټه پاي
شوه اودقريشو استازي سخت
خواشيني اومات شول.

خو (عمروعاص) چې
دبرسياستوال اوسخت چالاکه و
،دومره ژرماتي اودپرشاتگ دتريخ
خوندڅکلوته تيار نه و ،نوچي له
خپل ملگري سره خپل استوگنځي ته
لاړ ، په سوچ کي شواو يوه نوي
نقشه يي راښکله او" عبدالله بن
ربيعه " ته يي وويل :

عبدالله وويل : داسي مه کوه
،خه که زموږ ددين مخالف دي ،
خوسبا به نجاشي ته بيا لارشم او
داسي حه به و کړم چې جرري يي
و پاسي خپلوان اوقوم لري ،چي
ورته سترگي پرلاردي .

عمروعاص وويل : نجاشي ته
وايم چې دوي عيس (ع) ديوه
عادي سړي په څيرگڼي .

دقريشو استازي دانوي اوخطرناکه
نقشه ځکه راښکله ،چي نجاشي
دمسلمانانو پرضد وپاروي .
مسلمانان دژرندي په پلونوکي
راايسارکړي . هغه داگټله چې که
مسلمانان ووايي چې عيسي
يوعادي سړي دي ، نو پاچا به ورته

په غوسه شي اوکه ووايي چې
عادي سړي نه و ،نودخپلي عقيدې
پرخلا ف به غږيدلي اوله خپل دين

نه به وتلي وي .

سابعمروعاص نجاشي ته
ورغي او ويي ويل :

اعليحضرته !

دوي دعيسي (ع) په باب بله
عقيده لري .

دې خبري کشيشان په انديښنه
کي واچول ، نو دنجاشي له
خوامسلمانان بياوغوښتل شول .چي
دعيسي(ع) په باب دهغوي ددين

له مخي تري پوستني وشي .

مسلمانان پوه شول ،چي بله
لومه ورته غوږيدلي ده ،نومشوره
يي وکړه اوسره غوټه يي کړه ، چې
حقيقت به کټ مټ همغه شان وايي
،لکه له پيغمبر اکرم (صلي الله
عليه واله وسلم) نه يي چې
اوريدلي دي .

####

دنجاشي په مخکي بله غونډه
جوړه شوه " نجاشي له جعفر نه
پوښتنه وکړه :

"دعيسي (ع) په باب موڅه
خيال دي؟"

جعفر دوړانگو له شپونه په
ډاډه زړه راپاڅيد او ويي ويل :

" دعيسي په باب همغه څه وايو
،چي دخداي له لوري موپريپغمبر
نازل شوي دي ،عيسي دخداي بنده
،خداي پيغمبر اود الهي روح يوه
ورانگه ده ، دخداي په حکم يي
پلاره د مريم له غيرې پيدادي ."

نجاشي په جگ اواز وويل :
داهماغه څه دي چې عيسي(ع)
دځان په باب ويلي دي .

خودکشيشانو اومسيحي
روحانيونپر مغزو داخبره درنه
ولگيده ،مخونه يي سره شول
اوگونگوسي په کي راولاړشو .

دحبيشي پاک زړې اوبا ايمانه پاچا
خپلي خبري وغځولي اومسلمانانوته
بي وويل :

"حې! تاسې زما په خاوره کې له هريزه خوندې بې هرچا که ډبرلویان هم دروړساره، زه به پرې غوږونه تاوکړم".
بيا بې غوندې ته مخ کړ او په داسې حال کې چې گوته يې د قريشو استازيو ته نيولې وه ويې ويل.

"ددوي راوړې سوغاتونه بيرته ورکړي، زما په کارنه دي ماته چې خداي پاچا بې راکوله، له ماته بې بلې نه وي اخيستي، چې زه يې له واک نه به استفاده کې واخلم".

د قريشو استازی ... خوږند سرونه اوماتي خوړلي له غونډې نه ووتل اومخ پر مخکه روان شول ...

مسلمانان د "جعفر" په مشرۍ په خوشالي او خوشي له غونډې نه راووتل اولامل، چې په حبشه کې آرام اوډامه ژوند دهغوي په خپل تعبير په ښکلي خاوره اوښکلي سړي تر پناه لاندې له سره پيل کړي اوديوې داسې ورځې په څارکې وي، چې پاک خدايي پيغمبر اکرم (ص) او خپل هيواد او خپلو خپلوانو ته دروستيدو لاره اواره کړي.

###

د "خير" د پخې کلا ترسوي وروسته چې پيغمبر اکرم (ص) له مسلمانانو سره خوځماله ناست و، جعفر بن ابي طالب له نورو مهاجروسره راغی، د پيغمبر (ص) زړه له خوشالي نه په درزاشو، جعفر يې په غيږکې کلک ونيواو ويې فرمايل:

"نه پوهېږم په دغو دواو پيښوکې پرکومه يوه ډير خوشحاله شم، دخيبر پرسوبه اوکه د جعفر په راستنيدو.

پيغمبر اکرم (صلي الله عليه واله وسلم) له مسلمانانو سره د "عمري" په نيت مکې ته روان شو

او تر عمري وروسته مدينې ته لاړ. جعفر چې د بدر او "احد" دغزا پروخت په حبشه کې و، د جنگ دخبرونو په اوريدو بې زړه شو راکاوه اوچې کله به يې په بدر او احد کې دځينو مسلمانانو د شهادت اودځينو نورو په سرلوړې د ازمينېت خبر اورېده، پر زړه به يې د جنت له خوشبوېد څپه راغله او دداسې شېبې په لټه کې به و چې شهادت او جنت ته د تگ لار ورته اواره کړي.

###

دموته جنگ چې مخکې مويادکې رېي (بيرغ) ورو په رپاکيده، اوددښمن له ځواکونو سره دمسلमानو دنوې نښتې پيلامه پيلېده.

جعفر داسې انگيرله، چې دهغه په ژوند دا جنگ هغه ته ښه ترلاسه شوي فرصت دي، چې په کې په گډون سره به يا اسلام ته ستر سوغات راوړي اويابه دخداي په لارکې شهادت ته رسي.

نود پيغمبر (ص) حضور ته ورغې اوپه جنگ کې يې ترې دگډون اجازه وغوښته،

جعفر ښه پوهيده، چې دا جنگ نه کومه ساتيرې ده اونه کوم وړوکي جنگ، بلکې دايوه ستره جگړه ده، چې اسلامي ځواکونه ترهغې دمخه کله له داسې جگړې سره نه دي مخ شوي، هغه ښه پوهيده، چې دا جگړه درومي امپراتوري له پياوړيو ځواکونو سره جنگ دي، چې دشمير وسايلو، او جنگي پوهو، له پلوه عرب اومسلمانان کله له داسې پوځ سره نه دي مخامخ شوي، هغه سره له دې، چې په دې هرڅه

پوهيد "زړه يې په جگړه کې دگډون له پاره په سينه کې نه ځاييده اخر لکه مخکې چې وويل

شول - له ديو قوماندانانو خني يوغوره کړاي شو. جعفر داسلام له لښکر وسره روان شو، دوي لښکري سره مخامخ شوي د جعفر چې ددښمن پردوه لکيز وسله وال پوځ سترگې ولگيدي نه يواځې يې ترې سترگه ونه سوځيده بلکې پرعکس له ډيري خوښې اوهيجان نه يې غيږتوپونه وهل.

جعفر چې ديوه نه ماتيدونکې اوسرلوړې مسلمان او يوه پياوړې او وسله مين اتل څرگنده بيلگه وه. په جامو کې ځکه نه ځاييده چې څه ساعت وروسته يې ددښمن له وسله والو اوزمرياليو سره مقابله کوله.

د بيرغ دلويډو پروخت بې بيرغ اوږې ته کړ او په ډيره مهانه يې داسې جنگ وکړ تا به ويل، چې ډبرې له پاره نه بلکې د شهادت له پاره جنگيږي.

رومي لښکرو محاصره کړ، چې ويې کاته، چې اس يې له پښو وغورځيد، ددښمن له محاصرې نه ووت، له اس نه کوزشو اوپلي يې جگړه پيل کړه، دتوري چلښت يې ددښمنانو پر سردغشي گوزارو، په توده جگړه کې يې پام شو، چې ددښمن يوپوځي دده پراس سوريده غواړي، ويې نه زغملاي شوه، په منډه ورغې داس پښې يې پرې کړې، چې دښمن يې پرې سورنه شي،

بيا يې ځان ددښمن دځواکونو منځ ته ورساوه او جنگ يې روان وساته، دتالندې او بريښنا په څير غريد، ددښمن لاس وپښې يې دپاڼو په څير پرځمکه توبولي اوپه جگ اواز يې پاروونکي شعرونه

اوحماسي ويلي. رومي لښکر چې ديو موټر پوځ په توگه په جنگي پياوړتيا اودمټ

په زور جنگیده ، پوه شوي و چې
جعفر يې محاصره کړې او پښي
لاس يې دتوري په گوزار تري پري
کړې دي ، خوهغه بيرغ له لويډونه
مخکي په کيڼ لاس کي ونيو ،
خولړه شيبه وروسته يې کيڼ لاس
هم تري پري کړ ، بيا يې په پري
کړيولاسونو له سينې سره جوخت
کړ ، هغه داوخت خپل ټول
مسئوليت داگانې ، چې تر وروستي
سلگي به بيرغ لويډاوانسکوريدو
ته نه پرېږدي.

جعفر خان راغونډکړ ، دبيرغ
لکړه يې په پري کړيو لاسونو په
سينې پوري ترهغې ټينگه کړه چې
دوروستي توازن پوري يې بيرغ
پرکحمکه پريوتوته پري نه بنود.
" عبدالله بن رواحه " چې
دبيرغ په لږزيداواناتولوي پوه شو ،
ليکي يې ماتي کړې اودبرېښنا په
ثيربي خان جعفر ته ورساوه - بيرغ
يې پراوړه کړ اويوستبرخلیک يې
وگاته.

####

اوداشان جعفر خان ته يوويارلې
مرگ وگاټه ، هغه له خپل خداي
سره په وينو لرلي خيبره اوغليل
غليل بدن ليده کاته وکړل.

خداي (ج) دجعفر دجنگ
اوشهادت کيسه په مدينه کي

پيغمبر(ص) ته وکړه ، پيغمبر
(ص) له لري نه له جعفر سره مخه
ښه وکړه اواوښکي يې پري وڅڅولې

.....

بيا دجعفر کاله ته لاې دهغه
کوچنيان يې راوغوښتل ، مينه يې
ورسره وکړه ، ښکېل يې کړل ، پوي
يې کړل ، په غيږکي يې ونيول او
سترگي يې ډکې ډکې شوې.

بياجومات ته لاړ ، مسلمانان پري
راغونډشول ، داسلام نوميالي شاعر
" حسان بن ثابت " پاڅيد

اودجعفر اونوروشهيدانو
خوشعزه وويل:

" پرکومه روح چې دغو دريو
کسو دمسلमानو قومانده پرغاړه
واخيسته ، دهاشم کورنۍ يوه
سترشخصيت دوي مرگ اوشهادت
سم کړل ، هغه يو زړه ورسې و
چې هيڅکله هم ظلم ته نه وټيټ
شوي . بله خبره اوځلانده تندي يې
وه اوپه هره ښيگړه سمبال ؤ.

هغه ترمرگه دخداي په لارکي
وجنگيد اوپه ماتوسانکو (نيزو)
اوغښوکي ویده شو.

هغه دخداي په لار کي شهيد
شو ، اجريي ستر فردوس اوسمسور
جنتي باغونه دي.

جعفر بن ابي طالب په وفا ، تدبير
او پوخوالي کي دپيغمبر پر پله
ولاړ ؤ.

که جعفر بن ابي طالب داسلام په
لارکي شهيد شو ، اريانونکي نه
ده ، ځکه دهاشم په کورني کي
داسي کسان هميشه وو ، چې
داسلام تکيه اودمسلمانانو
دويار او عزت پانگه وه.

ترحسان بن ثابت وروسته " کعب
بن مالک " پاڅيد اوداښکلي
شعرونو يې ولوستل :

ژباړه :
" آه دهغو قهرمانانو پرمرگ چې
موته جنگ کي يې يوپه بل پسي
دمرگ غيږي ته ورمته کړل ،
چې بيا له تللي سفر نه راستانه نه
شول.

خداي پرهغوي درود ووايه او
وريځو يې پرغم وژول ، هغوي په
موته جنگ کي دخداي په لار کي
له ځانه لاس ومينځه اودمسلمانانو
دمرگ اودخداي دحکم دسرغواړي
له ويري يوگام شاته نه شول.

دلښکر رېښال (علمبردار) چې
دلښکر په سرکي وجعفر ووايه

خومره قدرمن رېښال.

دجنگ اورچي
سورشاوجنگيالو له جنگه لاس
ونيو ، دجعفر وينو لرلي او بې سا
جسد دجنگ په ميدان کي پروت و.

دجعفر مرگ دومره تريخ او
دردوونکي و " چې سپينه سپوږمۍ
يې هم له غمه توره شوه ، او روڼ
لمر تندرونو اونژدي يې دتل له
پاره مخ له خلکو نغښتي و .

####

پرهغه روح بېوزلي اوار
اومحتاجان ويرمن وو ، ځکه
دبېوزليو پلار مړه ، دپيغمبراکرم
(ص) يوملگري وايي:
" جعفر د بېوزليو اوارپه پاره
يوخواوژي اوسپيگړال و ."

هغه ټول عمر يو بخښيالي
انسان و ، دمرگ په خوله کي يې
هم غوښتل چې دخداي په لار کي
د سر په ښندنه په شهيدانو کي يو
ستربخښيالي وي .

عبدالله بن عمروايي :
زه په موته جنگ کي له جعفر
سره وم ، تر جگړې وروسته
موچي دهغه جسد وموند د
تورو اوسانگو څه و پاسه نوي
(۹۰) ټپونه يې خوړلي وو. دتور
اوسانگو نوي ټپونه.

اوس پوښتنه داده چې
ايداغوقاتالانو دهغه پر روحيه
برلاسي وکتلای شوه ؟ او يايي
هغه له خپل تگلوري وارولاي شو ؟
نه .

دښمن توري اوسانگي داسي
يوپل شو ، چې دغه قدرمن شهيد
پري په منده جنت ته پوري ووت
اوپه يوستر ځاي کي استوگن شو.
اوس په جنت کي دجعفر دټوکړي

ژوند دپېښو، دکشمکش هنگامه ده،
نرتولو رومي چي مون پرانسانې فطرت
نظراچو نودهغه دپدن دننه دتخریب
محركات په خوځښت ليدل کيږي. اوله
بلي خواد تعمير هغه هم کټ مټ دانساني
تمدن او ټولنې همداکيفيت دي، چي دخپل
جوړښت وسايل هم لري، او دخپلي وړاني
هم په تاريخ کي هم که چيري دډول،
ډول انساني پېښو، خوځښتونو،
ادارواسترو سترو هنگاموچيزه اوتحليل
وشي. نوڅرگنده به شي، چي
يولورتخريبي عوامل خپل کار کوي، اوله
بل اوڅه تعميري محركات خپلي اغيزي
څرگندوي. گويا گردتاريخ په دوو تعميري
اوتخريبي مورچلوویشل شويدي. زموږ
دټولو علومو او فنونو يواځيني منشا داده
، چي راته دپېښوفهم را کړي اوله

مون هره گړي دمختلفو، متضادو
اويدليدونکو احساساتو سره مخ يو.
دداډول بدلون موندونکو احساساتو
او وارداتوسره چي هروخت موزټول
مخامخ کيږو، دا ديوه ادیب دفن پانگه
هم وي. ادیب احساسات، واردات،
اغيزي اوکيفيات دژوند دپوهيدني
اوشعوروسيله جوړوي، هغه دژوند له بي
شميره ذهني تجربو نه دتيريد په حالت
کي ورو، ورو دژوند يو بشپړ تصور لاس ته
راوړي. هغه دټولني دهنگامو پونه
يو هدف ټاکي. ادیب چي کله دژوند
دکوم جامع تصوراويادانسانې ټولني له
کوم هدف سره خپل ذهن برابروي، هغه
دخپلو مشاهدواوتجربو ټول حاصل ددي
تصورغايت او هدف لاندي جوړوي،
او دهدي تصورله مخي دژوند دپېښو

دادیب ټولنيز رسالت

دباسرعلي ژباړه

واستقرا په وسيله داستدلال
خنځيرجوړوي، اودژوند حقيقت راپېژني
دوهم لوي اغيزمن ځواک مذهب دي.
مذهب موزته دالهام په رڼاکي دژوند شعور
راکوي. او دخبرو شرلاي راڅرگندوي.
دريم لوي طاقت ادب دي، اودادب موزته
داحساساتو، ذهني وارداتو، جذباتي
مدوجدارودنفسياتي عکس العمل دڅپو
په وسيله دژوند ماهيت رابښي. دادري
واړه ځواکه په ذهني تعميرکي دري
بيلابيلي اړتياوي بشپړي. فلسفه موپه
فکر ښکلي کوي، مذهب موله اياته
گټورکوي، اودادب موله احساسه پوره
کوي، ژوند چي څومره اړتيافکراو ايمان ته
لري، دومره بي احساس ته هم لري، که
احساس واکمن نه وي نوله انسانه به
يوجامد غرچورشي يا يولرگي. دټولني
دجوړښت لپاره د ايمان، فکر اواحساس
دري واپورمرسته اوپلي کيدل ضروري دي

اودهغوي دتحريرکاتو تخريبي اوتعميري
ارزښتونه ټاکي.
دادیب ښي فرض او مسئوليت دادی،
چي دخپل ژوند دمطالعي
اوتولنيزوتجربو حاصل دخپلو تخليقاتو په
وسيله نوروته ورسوي، خوڅنگه چي
هغه پخپلو تخليقاتوکي انساني اعمال
تدني پېښي اودژوند دپه کشمکش
راوستونکو پېښو عکس په ځانگړي
اوډون اوخاصي فکري تگلاري سره زموږ
مخ ته راوړي، نوڅنگه دژوند
تصوراودټولني غايت او هدف هم رارسوي
، چي له بي شميره تجربونه بي لاس ته
راوړي دي، دغه دادیب دفن رښتياني
جوهر اودتخليقاتو بې مرکزې روح دي. نو
دادیب مسئوليت دادی، چي زموږ
دذهني نړي په تعميرکي برخه واخلي
هغه دټولني دفاع په توره نه کوي، هغه
دقانون په لټه له جرايمونه دټولني

تخريبي عواملونه مودبچا وپرلارد تعميري
هغودرامنځته کولو وړوگرځوي. ورځني
عملي ژوند ديوه پراخه سندنديپه توگه
زموږ ترمنځ بهېږي. ددي سمندرپرغاړه که
وگورو، نو پکي دپي شميره تخريبي
اوتعميري عواملو گرځي اوسړي څپي په
چلېدو، لويېدو، يوترېله په ټکراو
غاړيو توليدل کيږي. پدي سمندرکي
رنگارنگ گردابونه جوړيږي. لوي لوي
توپانونه راپورته کيږي، اوپخپل تل کي
مرغلري هم زېږوي. کشتي وېوي،
اوپسي پرخپلي سيني تيروي.
موافقي اومخالفي دواړه هواگانې پکي
مخ بدلې چلي. دژوند پدي سمندرکي
کي موږکله له خوښي سره مخ يو، اوکله
دغم شيبې زغمو. دټولني داچمن چي
چرته دخداپه گلانونښکلي دي، هلته
داوښکوتيره اغزي هم له ځان سره ساتي

نو اوس به څرگنده شوي وي، چې دادايې خدمت اورسالت څومره مهم دي. خواديب چې دټولني په جوړښت کي څومره برخه اخلي، همدومره ددي امکان هم شته، چې دتخریب وسيله شي. لکه څنگه چې دفلسفي بي لاري دانسانيت دماتي اوگلوډي باعث کيدې شي، اولکه څنگه چې مذهب دتحريف ترشکنجې لاندې په تمدن کي فساد راپارولي شي، نو دادايې رښتياني مسؤوليت پدې پوري تړلي، چې بايد ترڅه حده پخپله دژوند دتعميري او تيڅريبي پښو پوهه اوشعورولري، چې هغه دټولني له هنگامونه دتيريدونکو انساني چارو د جذباتو دشپو اوداحساساتو له مدوجذره دژوند کوم مرکزي تصورات ته راوړي، او ټولني ته کوم ډول تگلاره ټاکي، هغه دتخريبي اوتعميري ځواکونو تحليل څه ډول کوي، او بيا په دوي کي دکوم مرستندوي دي. نوکه ادب ژوند پوهه اودټولني دمتضادوعواملو دکشمکش شعورونه لري، يادکشمکش دپوهې په لاس ته راوړو دتښتني لارته وي، ياه په دي اخ واپ کي دکوم غوليدلي نظريه وسيله له تخريبي رجحاناتو سره ملگري کيږي، نو دا ډول رهن قلب اودنظر ابليس گانه شي. دچاپن چې دتخريبي ځواکونو دلاس له وگرځي. هغه دټولني دتخریب لامل

وختي کيفيات اومتضاد رجحانات کته مټ په متفرق ډول وړاندې کوي. ددي ادب لاره "ادب د ادب لپاره" ده. که يې فنياري په شکل، اسلوب اوتخنيک کي محبرالقولوه تجربي وړاندې کړي،

په جزوي ډول ترڅه حده تعميري رجحانات گډوي، همدادول دتعميري ادب په مقصدي ادب کي هم کله ناکله دنهيلي اورومو نيت رنگ وي، خواصلي خبره داده، چې ديوه ادب دفن مجموعي کارنامه

دادايې رښتياني مسؤوليت په دي پوري تړلي دي چې بايد ترڅه حده پخپله دژوند دتعميري اوتخريبي پيښو پوهه اوشعورولري

څه ده، اودټولني په تعمير اوتخريبي کي څه رول لوبولي شي. زموږ عصرچې دنظرياتوکشمکش دوروي، نن دنړيوالو بلاکونو اولوربوخپلوي په اتومي اوهايډروجنې بونو اودمصنوعي سپارو دولت دمتضادونظرياتو په لاس کي ده. پدې تاريخي مرحله کي دژوند تخريبي اوتعميري عوامل بيل نه دي، بلکي ديوې نه يوي نظريې لاندې راټوليدې شي، دنړي پرافکارو دخواش اوانا پرستي واکمني ده، او تمدن يې دماده پالنې لارخپله کړې، چې په اقتصادياتوکي ځيښتاک او طبقاتي ټکرزېږي. همداسي په سياست کي مکارې اوپه اخلاقو کي يې افاديت رامنځ ته کړي، دساينس له ځواک يې دجنگ توره جوړه کړې اوپه خونړيو منگولو کي يې ورکړي ده. دا افکارچې انسانيت ته حيواني تصورورکوي نړيواله ټولنه دشدید تخريبي ځواک ترگوږزالاندې راوستي، خوددي په وړاندې انساني ټولنه ديوې ځوابي نظريې اړتيا محسوسوي، چې پيلامه يې خدای (ج) پالنه وي، اوپه اقتصادکي طبقاتي تعاون پيدا کوي، سياست پرنيوال نصب العين برابروي، داخلاقو بنسټ دمسئوليت اوفرزو پراحساس اودقرباني په ذوق ږدي، ساينس دانسانيت خدمتگارکوي، اوپه نړيواله سطحه دظلم پرضد خوځښت راپارول اودانساني يووالي او ورورگلو په تصودونو انساني ټولني دبنسټ پاتې په (۵۳) مخ

خوله ادبي کارنامو نه يې کومه تعميري نتيجه لاس ته نشي راتلې. يوهغه ادب وي، چې په ټولنه کي دمتضادوعواملو کشمکش ښه پيژني اوپري پوهيږي، خو ترې اغماض اوتښته کوي، نو دادايې دقنوطيت اونهيلى ښکاري، اوځيل هنرستراسري په غميزه بدلوي، هغه دما تم چغه وهي خو رجنه، يادجنگ له ډگره درومان ميکدي ته ورغلي، اوکله دجنسيت په رنگينه پرده کي مخ پټوي، کله دورځني عشرت په شراپوڅښلو غم غلطوي، اوکله دتخيل پرښي په غيږکي دناشده تصوراتورنگين گردونه او چټوي داډول تښته خوښوونکي ادب دټولني لپاره کومه تعميري کارنامه سرته نشي رسولې. موږ نه وايو چې فراي ادب، ادب نه وي، ادب نشي تحليل کولي، دفن کرشمې نه

دچاپن چې دتخريبي ځواکونو دلاس آله وگرځي هغه دټولني دتخریب لامل گرځي اوپه تعميرکي کومه برخه نه لري

ويني. هغه دفن په فضاگانوکي لوړ لوي تاج محلونه دروي، هغه داسي څه وړاندې کوي، چې کتونکي له دنيا اوماقيا نه غافلوي، دي ښه بدرگه کيږي، اوام مقبوليت گټي، خو په هرحال ادب د ادب لپاره يعني پدې وسيله دټولني تعميرنشي کولي. ددي همدوسي غوره کارناموته که وکتل شي، نو دټولني پراتقا يې کوم څرگند اغيزنه ليدل کيږي. دلته بايد داڅرگنده کړو، چې دفراي اوروماني ادب په هنري کارنامو کي هم

گرځي، اوپه تعمير کي کومه برخه نه لري کوم ادب چې دټولني په جوړښت اووراني کي دکارکړونکو متضادو ځواکونو دتصادم پوه نه لري، اوله گردشعورسره ځان پرکوم مورچل نشي سمبالولي، هغه په ذهني انتشارادافکارو په بي ربطي اخته دي. هغه حوادث، کړون، اغيزي، احساسات، تجربي اوکيفيات ديوه مرکزي تصورپرشا وخوانشي راغونډولي، هغه په شعراوفاسانه کي تازه احساسات،

در ادب دری

بخش اول

آنچه را درین مضمون میخوانید نظر نویسندۀ محترم است .
کسانیکه با این تحلیل توافق ندارند ، این صفحہ شفق به روی
شان باز است

شعر در لغت به معنی فهم است و مقصود از آن فهم خاصی میباشد که صرف عده بی از مردم به آن پی میبرند .
مثلاً هر کسی از هوای خوش و دل انگیز بهاری لذت میبرد و گل های مختلف را مشاهده می نماید و نغمه خوانی بلبل رامی
شنود اما نمی تواند آنرا بدین عبارات زیبا بیان دارد :

نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد
عالم پیردگر باره جوان خواهد شد
ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد
چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد
این تطاول که کشید از غم هجران بلبل
تا سر پرده گل نقره زنان خواهد شد

عده بی گفته اند که شاید لفظ شعر عربی نباشد بلکه مصرب شیر باشد که در زبان عربی به معنی سرود و آواز است .
در مورد تاریخچه شعر اقوال مختلفی وجود دارد اما بدون شبهه شعر از جمله قدیمیترین فنون به شمار میرود .
همچنان باید دانست که شعر مقابل نثر قرار دارد و همینکه نامی از شعر می بریم خود متضمن وزن است که آنرا از کلام بدون وزن
یعنی نثر امتیاز می بخشد منتها نوعیت وزن میباشد و هنوز میان ادبای بزرگ این جنجال موجود است که آیا این نوع سخن را
در زبان های مختلف ، مختلف میباشد که این مختصر گنجایش بحث در آنرا ندارد اما گفتن این نکته ضرور است که وزن معمول
در شعر در ایران از قرون متمادی بدینسو حروفی میباشد طوریکه هر شعر دری در یکی از بحر عروضی تقطیع میشود .
در این اواخر که کلام بی وزن و بی قافیه بنام شعر نوداخل زبان دری گردیده وزن عروضی را اکثراً رعایت نمی نماید گرچه
پاره بی از این نوع کلام به شکل دیگری موزون می باشد و هنوز میان ادبای بزرگ این جنجال موجود است که آیا این نوع سخن
را که در زبان های اروپایی به اقتضای آنها شعر گفته میشود در زبان دری هم میتوان شعر خواند یا نه ؟
بهر صورت من هرگز نمی خواهم داخل این بحث گردم زیرا ما را از مقصود اصلی دور خواهد ساخت اینک قبل از آنکه انواع
شعر در ادب دری را ذکر کنیم به شرح بعضی از اصطلاحات شعری می پردازیم .
شعر : در مورد معنی لغوی آن قبلاً صحبت نمودیم اما در اصطلاح شعر با نظم عبارت از سخنی است که دارای وزن و قافیه بوده
و میتواند خیلی ضعیف و بیش پافتاده و یا خیلی عالی و یا ارزش باشد .

باید تذکر داد که در مورد "نرد" که یکی از انواع شعر است تنها صفت وزن کفایت می نماید باید یادآوری کرد که در این اواخر
تعریفات زیادی شعر صورت گرفته اما کثراً این تعریفات پاروی یکی از محاسن شعری تاکید و وزیده و یا مرزی میان شعر و نثر
نکشیده است لذا از نظر من بهترین تعریف همان تعریف متقدمین است که ذکر نمودیم و چون عده بی از دوستان ماقول متقدمین
را نمی پذیرند بهتر خواهد بود سخنان یکی از شعرا بزرگ معاصر دوکتور مهدی حمیدی را در این باره نقل کنم :
" بآنکه تاریخ ادبیات ما نشان نمیدهد که در هیچ قرن بی از قرن حاضر در باب شعر سخن گفته باشند باید اعتراف کرد که
در هیچ قرن بی هم کلمه شعر در اذهان دسته بی از دوستان آن مفاهیمی مبهم تر ، بفرغ تر ، نادرست تر و مختلف تر از آنچه که
در قرن حاضر دارد نداشته است ...

عقیده بی اقوام مختلف در طی ادوار گذشته برای شعر تعریف های تقریباً مشابه داشته اند که اگر مشترکات اصیل آنها را با هم جمع کنیم حاصل جمع این جمله خواهد بود :

" شعر عبارت است از کلامی دو بخشی که هم موزون باشد و هم مقفی ".
و آنچه که به نظر می آید برای شعر از نظر منطقی تعریف جامع تر و مانع تر از این نمی توان بدست آورد و در هر حال اگر انحراف موقتی این سی سال اخیر را که دسته بی از نسل جدید برای شعر به تعداد افراد خود تعریف های نو بدست داده است ، نادیده انگاریم ، تقریباً چهارده قرن است که هروقت کلمه شعر استعمال شده است توجه اذهان به همین تعریفی بوده است که به آن اشاره شد .

وزن : عبارت از نظم و تناسب خاصی است در اصوات شعر که این نظم و تناسب در زبان های مختلف ، مختلف میباشد و طوریکه گفتیم وزن شعر در عروسی است .
قافیه : در لغت به معنی از پی درآینده میباشد و در اصطلاح عبارت از کلمات آخر اشعار است که حرف اصلی آخر آنها و حرکت ماقبل حرف آخر یکی باشد و این حرف آخر را ادبا " روی " گویند مانند این بیت سعدی :

من از دست کمانداران ابرو

نمی یارم گذر کردن به رسو

طوریکه مشاهده میشود حرف اخیر در هر دو مصراع " واو " و حرکت ماقبل " واو " در هر دو مصراع ضمه میباشد .

باید یاد آوری کرد که اگر میان " روی " و حرکت ماقبل آن حرف یا حروف ساکنی واقع گردد تکرار آنها نیز ضرور میباشد مثلاً دست با هشت قافیه نمی شود بلکه دست را باید با کلماتی چون بست ، رست و امثال اینها قافیه کرد .

ردیف : در لغت به معنی شخصی است که پشت شخص دیگری بر چهار پای سوار گردیده باشد چنانچه معاذ بن جبل (رض) گوید : " كنت ردیف النبي صلى الله عليه وسلم علي اكمار... "

و در اصطلاح عبارت از کلمه یا کلماتی میباشد که در آخر ابیات تکرار گردد مانند این بیت اقبال لاهوری :

برق بی تابانه رخسید اندراب

موج ها بالید و غلطید اندراب

که " اندراب " ردیف و کلمات رخسید و غلطید قافیه میباشد .

مثال دیگر از حافظ :

نسیم صبح سعادت بدان نشان که تودانی

گذر یکی فلان کن در آن زمان که تودانی

تو پیک خلوت رازی و دیده بر سر راهت

به مردمی نه به فرمان چنان بران که تودانی

طوریکه دیده میشود " که تودانی " ردیف و کلمات نشان ، زمان و بران قافیه میباشد .

مصراع : که به طور مخفف مصرع نیز گفته شده در لغت به معنی یک لنگه دروازه میباشد و در اصطلاح عبارت از نیم بیت است طوریکه از مجموع دو مصراع یک بیت ساخته میشود . سایر اصطلاحات و ادراجی مناسب باز خواهیم کرد و اینک انواع شعر که عبارت میباشد .

از : بیت ، مثنوی ، غزل ، قصیده ، قطعه ، رباعی ، ترجیع بند ، ترکیب بند مسسط ، مخمس و مستزاد .

بیت : در لغت به معنی خانه است که به آن فرد که معنی تک و تنها را میدهد نیز گفته اند و در اصطلاح عبارت از شعری میباشد که فقط دارای دو مصراع باشد و بدین اعتبار واحداث اشعار طولانی نیز بیت به حساب می رود .

بیت در حقیقت واحد شعر است و باید دانست که رعایت قافیه در آن لازم نمی باشد و بعضاً بیت مخصوص یک محل مناسب ساخته میشود و این نوع در گلستان سعدی فراوان است . مثال :

بنان خشک قناعت کنیم و جامه دلق

که با رمحنت خود به که با رمحنت خلق

مثال دیگر :

خوردن برای زیستن و ذکر کردن است

تو معتقد که زیستن از بهر خوردن است

یا :

ترسم نرسی به کعبه ای اعرابی

کاین ره که تو میروی به ترکستان است

مثنوی : نام آن مأخوذ از تنبیه میباشد که معنی دو را میدهد و علت این نام گذاری آنست که دو مصراع یک بیت دارای قافیه میباشد و همین است معنی مثنوی در نزد اهل سخن .

باید دانست که در مثنوی هر بیت شعر از نگاه قافیه قایم بخود است اما از نگاه وزن مقید است به وزن تمام منظومه و این نوع شعراً مزدوج نیز گفته اند .

درادب دری شاهکارهای مثنوی زیاد است از آنجمله شاهنامه فردوسی، خمسه نظامی، مثنوی معنوی جلال الدین بلخی و غیره که هر یک ارزش ادبی بلندی دارد .
و اینک نمونه مثنوی :

نیستم خرسند هیچ از یخت خویش
سونو شتم خاطر م دارد پریش
در هزاران سال پیش از این زمان
بود عالم دور از امن و امان
بود قانون جنگ و تاراج و ستیز
با چماق و استخوان و سنگ تیز
کینه و زور تعدی بود اصل
جنگ کردی کارها را حل و فصل
جگ چون برپاشدی جنگاوران
تا ختندی آن براین و این بر آن
تا یکی زان دونهودی تارومار
مشعل بود ی تنور کارزار
مثنوی میتواند از چند بیت گرفته تا چندین هزار بیت باشد و روی چنین دلیلی اکثراً مثنوی را برای بیان موضوعات طولانی بکار برده اند .

و اینک نمونه مثنوی از شیخ سعدی :

یکی را پسوگم شد از راحله
شبانگه بگردید در قافله

ز هر خیمه پرسید و هر سوستافت
به تاریکی آن روشنایی نیافت

چو آمد بر مردم کاروان

شنیدم که میگفت با ساروان

ندانم که چون راه برم بدوست

هر آنکس که پیش آمدم گفتم اوست

از آن اهل دل دریی هر کس اند

که باشد که روزی به مردم رسند

برند از برای دلی بارها

خوانند از برای گلی خارها

غزل : در لغت به معنی معاشقه میباشد و در اصطلاح اهل سخن عبارت از شعری است که بیت اول آن مقفی بوده و این قافیه در آخر مصراع دوم تمام ابیات تکرار گردد . موضوع غزل بیشتر عشقی و عرفانی است تعداد ابیات غزل اکثراً از پنج تا پانزده میباشد و مدی بی گمان برده اند که شعری که بیشتر از پانزده ، بیست بیت باشد قصیده است در حالیکه بطور مثال چند غزل سی و دووسی و سه بیتی در دیوان صائب اصفهانی موجود است چنانچه در میان قصاید سعدی میتوان قصاید ده بیتی یافت .
تفاوت اصلی میان غزل و قصیده در موضوع شعرو رعایت نشدن ارکان قصیده در غزل و عدم وجود ارتباط میان بیت های یک غزل است نه در تعداد ابیات .

غزل در ادب دری مقام ارجمندی دارد و در تمام ادوار ادبی مورد توجه شعرای بوده است اما شعرای مکتب عراقی غزل را به اوج کمال رسانیدند و غزل سرایان بزرگی در مکتب هندی نیز ظهور نموده اند . در جمله غزل سرایان معروف و چیره دست میتوان شعرای ذیل را نام برد : سعدی ، حافظ ، خواجه کرمانی ، سلمان ساوجی ، بیدل و صائب اصفهانی . امروز نیز عده بی از شعرا در غزل داد سخن داده اند .

اینک نمونه غزل از شاعر شیرین زبان و چیره دست معاصر عریدی آدرخشی :

ای ملامت گر غافل که دهی بیهده بندم

جان ز غوغای خود آشفته کنی تا کی و چندم

همت پست تو در چاه دل افسرده چه داند

که چه زیباست تماشا که از این کوه بلندم

توسن شوق سبک سیر جو رانم ننشیند

نه بدل ترس کنیم نه بجان بیم کمندم

برق جولان مرا جز نظریان نبیند

پرده پردیده بدخواه کشد گرد سمندم
 ای پری چهره من آسان ندم دامت از کف
 که پسندیده ترا خاطر دشوار پسندم
 گر خورم آب حیات از لب جان بخش توجانا
 دیگر از گردش گردون نرسد هیچ گزندم
 در هوای رخت اندم که پزد مرغ خیالم
 یاد گیسوی تو بخشد پرویالی زیر دلم
 شمع آرام و گذارتم و خرسندم و خندان
 در عجب زانهمه بی تاب و غوغای سپندم
 لب نیندم ز نکوهیدن انواع مفاسد
 و رکشد دیو ستمکاره خونخواره به بندم
 موی در دامن البرز شد از غصه سپیدم
 گرچه پرورده پیرامن سر سبز سپندم
 رعدی از بارغم آسودم و آرام گرفتم
 تابه سرمزل آزاده دلان بارف گندم

غزل یکی از بخش های گهربار شعر دُرّی بوده و در زبانان همه جهت لذت بردن از این گلستان به گلکشت در آن می پردازند .
 شرح چگونگی غزل، ماهیت و کیفیت آن به تحقیق و تتبع زیادی نیازمند است که امیدوارم حین بحث در مورد اقسام شعر که
 پس از پایان انواع شعر خواهد بود به قدر توان خویش به آن بپردازم .
 (ادامه دارد)

مقدمه یی برینش اسلامی

مسایل سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی و غیره آمده است .

ازینرو خواستیم که بدانش
 محدود خود در مورد اینکه دین
 مقدس اسلام امور دین زدنی
 راهبری و هدایت مینماید و برای
 تحقق این گفته خواستیم مبادی
 اسلام را یکایک در معرض تحلیل
 و بررسی قراردهم تا خوانندگان
 محترم در یابد علاوه بر اینکه بنده
 تابع فرمان الله (ج) است و احکام
 خداوند (ج) را تبعیدی قبول می
 کند ، که احکام مقدس اسلام برای
 خیر و سعادت دارین اونیز میباشد .

وان شاء الله به این نتیجه
 خواهند رسید که در اوامر الهی
 مفاد دنیوی و اخروی مسلمانان
 مضمر است و در صورت تطبیق آن
 سعادت دارین نصیب مسلمانان
 میگردد .

ادامه دارد

####

های پست شکم های خود را چرب
 نموده و تمام عقل و حواس خود را باثر
 عیاشی و شراب خوری از دست داده
 اند با طمطراق و قیافه فیلسوفانه
 در مجالس حیات آباد و اسلام آباد
 و دیگر جاهای مجلسیان را مخاطب
 قرار داده میگویند که در ممالك
 متعذر و پیشرفته غرب ما که
 دیدیم کسی که بخدا و دین عقیده
 داشته و عبادت خود را گنا گاهی
 انجام میدهند اما دین را
 از امور اجتماعی و سیاسی و زندگی
 دنیوی جدا کرده شب و روز مطابق
 به دانش و تجارب عصری کار نموده
 و زندگی سعادت مند و پیشرفته یی
 بخود ایجاد کرده اند ،

چه می شود که ما هم به دین
 و عقیده خود پابند باشیم ولی
 در امور دنیوی خود را از قوانین
 و تجارب آنها استفاده کنیم ، و بی
 شرمانه میگویند که در کجای دین

خود را جازده اند نظریات گمراه
 کننده ای را پخش مینمایند از
 قبیل اینکه باید افغانستان به
 هویت قبلی خود برگردد و یار دگر
 پادشاه سابق که از تجربه دیموکراسی
 برخوردار است تمامیت ارضی
 و حیثیت بیطرفی افغانستان را حفظ
 کرده می تواند رویکار آید ، و یا
 میگویند که اگر حکومت اسلامی
 بوجود بیاید . چطور بدون همکاری
 ممالک پیشرفته غربی افغانستان را
 دوباره اعمار خواهد کرد . چه فرق
 میکند ما همه تحت یک بیرق با
 عقاید مختلف مثل گذشته آزادانه
 زندگی کنیم .

آندسته از نوکران غرب خصوصاً
 آمریکا که تعلیم یافته غرب بوده
 و درین مدت چهارده سال جهاد در
 ممالك غربی به ظرف شویی ، پیش
 خدمتی ، خشره کاری و غیره کار

نعت

حضرت بسمل (رح)

بنمایک نظرای آئینه سیماسیم
 که همه روم شد از هجرت ویرما برما
 سودمفت است کسی راکه به بازار غمت
 دل و جان کرد بیک حبه سودا سودا
 گرمیشد ز هدایات تو الا ظاهر
 ره که می یافت سوی عالم بالا بالا
 راز توحید تواز پرده برون آوردی
 ورنه در خانه بسی داشت عربها رها
 ز بلاغت که کلام حق آورد به لب
 فصحا جمله شد از گفته بی پایی پا
 از صفائیکه بدله از درود تورسد
 میتواند که بخندد به حلب هالبها
 چون گذشتی شب معراج ز افلاک به اوج
 داد از مقدم تو سدره به طوبی طوبی
 از تو آموخت عرب خلق حسن ورنه زهم
 می شنیدند چه در ذکر نسبها سبها
 گشته از سرکشی امر تو خسرو دربان
 شده از خدمت درگاه تو مولی مولی
 آتش شوق تو در کوره دل تا فروخت
 ساخت مینا بدام پیر بخارا خارا

از تلاش سرکوی تونگردم هرگز
 گر قیامت شود از آبله برپا برپا
 کی ز وصل تو کند ضعف طلب مایوسم
 یابم از یک نظرت قوت تنهاتنها
 هر که منظور تو شد آئینه مانند ز کف
 ندهد راحت دلق غدی بادیا
 داد تصدیق بیانت به محبان بینش
 حاسدان گشت زمعجز طلبی نابینا
 جرعه بی ریز جامم که بسی مخمورم
 ای می بزم ترا گنبد مینا مینا
 تاشوم مقتبس از شمع زبان بیدل
 همچو پروانه کنم بی همه پروا پروا
 دل آشفته مارا سرمونی دریا
 ای سر زلف تو سرکوب ختنهاتنها
 نازم آن طالع بیدار که در خواب شبی
 گونی از لطف بمن حرف دل آسا آسا
 نیست گر قابل دیدارتو "بسمل" یارب
 نشود شوق رخت از دل بیجا بیجا
 انتخاب از نورالله «حبیب یار»

سخني با خوانندگان

شفق تقريباً از نخستين روزهاي آغاز جهاد مسلحانه ملت مؤمن ما در برابر لشکر سرخ و پايدی خود فروخته آن ، آغاز به نشر نموده است و در بعد فرهنگي انقلاب خدمات شايان و فراموش ناشدني انجام داده است. شفق يکبار در زمان وحدت نيروهاي جهادي تحت عنوان " اتحاد اسلامي مجاهدين افغانستان " بنظر توحيد و هماهنگي نشرات جهادي از نشر بازماند، اما بعد از انحلال اتحاد بار ديگر برفاق فرهنگي انقلاب اسلامي ما درخشيدن گرفت و بار مهم امانت روشنگري نيرو هاي جهادي و توجيه اهداف انقلاب اسلامي را بردوش کشيد، ولي متأسفانه بار دوم در سال ۱۳۶۹ (بعد از نشر شماره برج جوزا - سرطان) نسبت مشکلات مالي متوقف گرديد . خوشبختانه که شفق بعد از سکوت بيش از يك سال اينک بار ديگر براي بار سوم بسخن آمد و خدمات فرهنگي خود را از سرگرفت اميدواريم نشر مجدد (دؤرسوم) شفق عطش علمي و فرهنگي خوانندگان گرامي را فرو نماند و باز با سرنوشت هاي قبلي مواجه نشود.

مسؤول مدير : فدا محمد "فايض"
مرستيال : عبدالرحمن "نثار"
ليکوال غږي : محمد رحيم "خنجر"

شفق

سال تاسيس: ۱۳۵۹

ارگان نشراتي حزب اسلامي افغانستان

دؤرسوم ، سال اول ، شماره اول (ميزان - عقب ۱۳۷۰)

مطالب اين شماره

- ۱- پيام شفق
- ۲- ديوي نظري ماته ...
- ۳- له پروفيسر نواز طائر سره مرکه
- ۴- د منځني آسيا دخيواکي ...
- ۵- دنگرهار له ولايتي امير سره مرکه
- ۶- بحث مختصري پيرامون علم ...
- ۷- دمرکزي آسيا اسلامي جمهوريتونه ...
- ۸- مقدمه يي بريښن اسلامي
- ۹- ريښتيني اتلان
- ۱۰- دادوب ټولنيز رسالت
- ۱۱- انواع شعر درادب دري
- ۱۲- نعت (شعر انتخابي اين شماره)
- ۱۳- رشد اساسات اجتماعي وعقلي ...
- ۱۴- حضرت سعدبن ابی وقاص
- ۱۵- بيانيه استاد ذره
- ۱۶- سيدجمال الدين ...
- ۱۷- نيو لارښووني او ...
- ۱۸- بحثي پيرامون حقوق العباد ...
- ۱۹- مختصري درباره ورود اسلام ...
- ۲۰- بحثي پيرامون حدود شرعي ...
- ۲۱- نيمگري ارمان (لنډه کيسه)
- ۲۲- غزل
- ۲۳- غزل
- ۲۴- داغ نارساييها (شعر)
- ۲۵- بنده آزاد (شعر)
- ۲۶- پيوستون (شعر)
- ۲۷- مذهب عشق (شعر)
- ۲۸- لويه خدايه (شعر)
- ۲۹- ترانه وطن (شعر)
- ۳۰- درمقدم شفق (شعر)

رشد اساسات اجتماعی و عقلي جوانان

انواع روش های طغیان گرانه و روش های اتکابه دیگران از جریان رشد اجتماعی در خانواده منتج میگردد. آشکار است که جریان وادار کردن کودک در فعالیت های اجتماعی اگر برای کودک بیهوده باشد باعث ایجاد انگیزه های طغیان گرانه در وی می گردد .

میل سرکشی در کودک با بعضی عوامل وادار کردن کودک در فعالیت های اجتماعی از قبیل افعال والدین از طفل با حمایت پیش از حد از وی، اختلاف وعدم انسجام مشکلات در بین والدین ارتباط دارد که باعث فاسد شدن کودک میگردد .

سرزنش کردن کودک سرکش بواسطه والدین منجر به این میگردد که رفتارهای سرکشانه در کودک اضطراب را پدید آورد و به تدریج بیاموزد که در آینده چگونه جلوگیری از سرکشی اش را بگیرد .

در واقع در بین تمایل کودک برای جلوگیری از سرکشی و طغیان و تمایل او به سرکشی و طغیان پیوندی وجود دارد . از جانب دیگر بزرگ شوی اتکالی (اتکا بر دیگران) باعث میگردد که کودک هنگام بلوغ برای تحصیل اهدافش به دیگران وابسته شود و خصوصاً در انتظار بزرگانش باشد که اهدافش را برآورده سازند . این گونه روش صفت از صفات شخصیت محسوب میشود و پائین توانی وعدم قدرت در انجام کار فرق دارد . رفتار اتکالی در کودک ارتباط محکم به کاربرد پدران و مادران دارد که در حایه ووقایع کودک شان راه افراط را می پیمایند .

اهمیت خانواده در ساختار شخصیت :
خانواده نخستین بنیاد اجتماعی و اولین واهم ترین و قوی ترین دوره هاست که در آن جریان رشد اجتماعی قوام می یابد . هر خانواده روش های فرهنگی خود را دارد، ارزش ها و انتظارات را می پذیرد و رد می کند. خانواده ها در اسلوب های مقبول اجتماعی باهم مشابهت ها و تفاوت های دارند که معیارهای اجتماعی شناخته میشوند ، معیار روش خانواده ها در ملزم نمودن فرد در زمینه اشتراك و فعالیت های اجتماعی متفاوت است .

خانواده به سهم دادن کودک در فعالیت های اجتماعی بخاطر می پردازد که کودک انسانی در حالتی تولدی شود که ضعیف و به دیگران محتاج است و مانند وی در سائر حیوانات دیده نمیشود و مدت طفولیت اولاد آدم نسبت به زمان طفولیت موجودات زنده دیگر درازتر است ، بنابراین بزرگانی که بر اطفال احاطه دارند در اشباع حاجات کودک اهمیت بسزایی دارند . این اهمیت و قیمت باعث میشود که کودک موافقت و پذیرش و اعتراف بزرگان را نسبت به خود جلب نماید . ازینرو کودک پیروی معیارهای موجود را بدین خوف و بیم از عقاب و سرزنش بخاطر جلب رضایت و پذیرش بزرگان می آموزد و این آموزش ، معیارهای موجود را جزء ذات وی می گرداند شخص آنرا بعد از جدا شدن از خانواده نیز با خود می داشته باشد .

در هر جامعه شخصیت کودک از رویاروی با جریان های گوناگون فرهنگی بوجود می آید فرد اقسام روش های راکه افراد آن جامعه و یا اکثریت آنها بکار می برند می آموزد و هم چنین انواع روابط انجیامات ، ارزش ها ، درک و فهم و معتقدات راکه اغلیت افراد جامعه به آن قسک اندر میگیرد .

بنیادهای چون خانواده ، مسجد، معتقدات دینی ، نظام دولتی، و آنچه که خطا و صواب بودن ثابت است راه روش ها، درک و فهم که اکثریت افراد جامعه در آن شریک اند، همه این ها در ساختار و اشتراك در فعالیت های اجتماعی و جذب ثقافت جامعه رول مهمی را بازی می کنند

فرهنگ يك کشور یا کشور دیگر فرق دارد و حتی در داخل يك کشور فرهنگ محیطی با محیط دیگر تفاوت دارد . فرهنگ بر سلوك افراد جامعه پکه از طائفه های معین و گروه هایکه مصلحت واحدی آنها را بهم پیوند داده تشکیل یافته باشد مانند گروه های مهاجریا گروه هایکه کسب و کار معین دارند و یا صنفی که در مستوی معین زندگی قرار دارند تاثیر مستقیم ندارد بلکه فرهنگ جامعه از طریق اصناف که افراد جامعه به آن منسوب و مربوط اند بر فرد تاثیر میگذارد . در ذیل به بنیادهای اساسی که بر رشد اجتماعی فرد تاثیر می گذارد اشاره می گردد .

درواقع برخانواده لازم است که برکودک تفکرسواب و خطا و وظائف و حقوق و چگونگی تعامل بادیگران را بیاموزد . کودک از محیط خانواده به فراگیری ثقافت ، ارزش ها ، عادات و رهنمود های اجتماعی آغاز می کند ، این همه انواع سلوک ها را کودک قبل از نگذاشتن به مکتب در اوائل زندگی خویش یاد می گیرد که در رفتار آینده وی تاثیر فراوان دارد .

خانواده بر علاوه وظیفه اجتماعی تاحد زیادی مسئولیت رشد روانی کودک را به عهده دارد . يك خانواده پایدار احتیاجات کودک را بطور متوازن برآورده می سازد و پایداری احساس در بین افراد خانواده که عامل مهم در سعادت کودک می باشد از دیگران متمایز می گردد . و اما خانواده غیر پایدار و مضطرب مکان مناسب برای رشد انحرافات در کردار و اضطرابات در روان کودک می باشد . در واقع تجارب که کودک در سالهای اول عمرش در خانه به آن رویه رومیشود همچو عوامل اساسی در رشد اجتماعی و روانی او تاثیر می گذارد . تاثیر خانواده بر رشد کودک جوانب ذیل را دربردارد .

- ۱- رشد جسمی کودک و تولید آنچه که برای رشد وی احتیاج است .
- ۲- امنیت روانی کودک
- ۳- توازن انفعالی (عکس العمل)

۴- پختگی اجتماعی .
هم چنین روابط موجود در یک خانواده برکودک اثر می گذارد شخصیت وی را تشکیل می دهد .

- ۱- روابط بین پدر و مادر
- ۲- روابط بین والدین و کودک و ارشادات آنها در مورد کودک .

۳- روابط بین برادران و خواهران
آنچه که به روابط والدین تعلق دارد این است که اگر روابط آنها منسجم باشد جوی مساعد برای نموی کودک و تکامل و توازن شخصیت او در خانواده بوجود می آید ، مخالفت و مشاجره های والدین باعث

رشد غیر صحیح روانی کودک میشود . در فضای خانواده پر جنجال ، حسادت ، خود خواهی ، خوف ، خصومت ، عدم توازن عکس العمل در بین کودکان بخاطر عدم موجودیت امنیت روانی ، ایجاد می گردد .

نبودن امنیت روانی باعث میشود که احتیاج کودک به محبت و آرامش روانی اشباع نگردد و کودک روش طغیان گزانه و مخالف با جامعه را پیش گیرد در حالی که اگر فضای خانواده سالم باشد کودک با شخصیت متوازن رشد می کند .

کودک که در جو ملو از محبت و اعتماد بزرگ می شود می آموزد که چگونه بادیگران محبت ورزد ، همانطوریکه بر خویش اعتماد دارد بر دیگران نیز اعتماد میکند چون در فضای اعتماد با والدین بزرگ شده است و اما کودک که در فضای محرومیت از محبت بزرگ شده و از طرف والدین سبلی ردرخش کوبیده شده است همچو فرد خودخواه و سرکش بزرگ میشود و نمی داند که چگونه محبت ورزد و بادیگران قایل پیدا کند .

ارشاد والدین ، رعایت بیش از حد کودک و در آن غفلت ، لت کوب والدین یگدرا و غیره در رشد فرزند تاثیر دارد . اختلاف سلوک والدین در برابر کودک مثلاً پدر بسیار قسسی القلب و سخت گیر و مادر پر عطف و نرم خواهد بود برکودک

اثر نامطلوب دارد و این عدم توافق سلوک والدین کودک را سرکش و منحرف و حسود باری می آورد . چرا والدین چنین رویه را اختیار می کنند به عوامل مختلف تعلق دارد . ممکن است عطف و حمایت بیش از اندازه و یا عدم قایل به کودک باعث چنین رویه بی باشد . و یا ممکن است رد کودک ناشی از عدم علاقه عاطفی بین والدین و یا از مشکلات و دشواری های باشد که والدین در امر تربیه کودک به آن رویه رو هستند و یا مشکلات اقتصادی و عوامل دیگر .

روابط بین برادران نیز در رشد

شخصیت کودک تاثیر دارد اگر روابط بین برادران منسجم باشد کودک برکودک دیگر برتری نداشته باشد ، خود خواهی و حسد در بین خوردها ایجاد نمی گردد و فرصت مناسب برای رشد صحیح در اختیارشان قرار میگیرد . خوردی و بزرگی یعنی ترتیب سال در بین برادران بر شخصیت کودک تاثیر دارد چه برادر کوچکتر در برابر برادر بزرگتر احساس کوتاهی می کند . کودک که در بین تعداد برادران بزرگ میشود با شخصیت سالم رشد می کند اما کودک اولی غیور و سرکش بزرگ میشود . خوردی و بزرگی کودک در ذات خودش عامل موثر در شخصیت کودک نیست ولی با حذف معامله و تدبیر در برابر کودکان بر شخصیت آنها اثر می گذارد . اگر کودک در یاد که محبت والدین بدون در نظر داشت سن و سال صورت میگیرد سالم رشد می کند . و شاید قصه یوسف علیه السلام بهترین مثال علاقه در بین کودکان باشد که پدر آن شان در بین آنها امتیاز قایل میشوند .

اهمیت مدرسه در رشد اجتماعی کودک :
مدرسه موسسه ایست که جامعه به منظور رشد دانش فرزندان خود و حفظ فرهنگ و انتقال آن از یک نسل به نسل دیگر برپا می دارد .
مدرسه شرایط رشد مناسب را فراهم می

آورد تجارب فرزندان وطن و شاگردان را افزون داشته باعث رشد عقلی ، جسمی ، انفعالی و اجتماعی آنها می گردد . از نگاه اجتماعی کودک در سن شش سالگی از خانه به مکتب انتقال داده میشود . در این زمان کودک شوق آموزش دارد و در کسب تجربه های جدید اشتراک می ورزد . بعد از آنکه در خانه ارزش های دینی ، اخلاقی اجتماعی و چگونگی تعامل یارفاً و کودکان و اشتراک در کار های آنها را فرا گرفت در مدرسه به آموزش حقوق و واجبات و چگونگی انسجام

حضرت سعد بن ابی وقاص په عراق کې

دلتهون ژباړه

دمولوي اکبرشاه نجيب آبادي له تاريخ اسلام نه

المعتصم يې دلنښکړدني اړخ (ميمنه) قوماندان، شرجيل بن السمسط کندي يې دلنښکړدکين اړخ (ميسره) قوماندان، عاصم بن عمرو تميمي يې دلنښکر دوروستي برخي قوماندان وټاکه، دحضرت سعد (رض) په لنښکرکي سلمان فارسي (رض) دلوزيستي موادومستول و، عبدالرحمن بن ربيعه باهلي قاضي اومالي مستول و، هلال هجري ترجمان اوزيادبن ابوسفیان کاتب يامنشي و، حضرت سعد (رض) دخپل لنښکرسره له سيراف نومي ځايه دقادسيي په لوروزان و، چې په لاره کې "غديب" نومي ځاي ته ورسيدل، چيري چې دايرانيانو نظامي ډيپو، هغه يې ويناواقادسيي ته ورسيد، اسلامي لنښکرچې قادسيي ته ورسيد، تقريباً دوه مياشتي يې دفارسي لنښکرو انتظاروکړ، په دې موده کې به چې اسلامي لنښکروته دخوراک، خنباک دکومو شيانو اړتياوه، نومجاهدينوپه پرايراني سيمو بيلابيلي حملې کولې اوضروري شيان به يې ترلاسه کول

له مداین نه درستم روانيدل : دايراني حکومت مرکز "مداین ته پرله پسې خبرونه رارسيدل چې په قادسيه کې عربي لنښکروپوت دي، اودفوات اوقادسيي ترممنځ سيمي عربولوت اووراني کړې، دقادسيي دشواخواسيموخلک دشکاکيت له پاره ايراني دربارته ورسيدل، چې ډيره ژرياد څه چاره

کې هغه اته زريز لنښکر چې له حضرت مثني (رض) سره و، دحضرت سعد (رض) بن ابی وقاص له لنښکرو سره يوځاي شو، په همدې ځاي کې حضرت سعد (رض) داسلامي لنښکرچاج واخيست، چې شميري دشلو اوديرشوزرو ترممنځ و، چې په هغوکې ۳۰۰ صحابه کرام (رض) داسي وو، چې په بيعت رضوان کې موجود وو، او ۷۰ تنه صحابه کرام (رض) داسي وو، چې دپدر په غزا کې يې گډون کړي و، حضرت سعد (رض) لاپه سيراف نومي ځاي کې و، چې د فاروق اعظم (رض) لارسونه دهغه په نامه راوړسیده، چې "دقادسيي په لورولار شه، چې قادسيي ته ورسيږي په داسي ځايونو کې سنگرونه جوړکړه چې ستاسي په مخکې دقارص ځمکه وي، اوستاسي ترشادعربو غرونه وي، که الله (ج) بري درپه برخه کړ نوچې څومره غواړي پرمخ ولاړشي، څوکه خدای (ج) مه کړه معامله سرچپه شوه نو غرونوته ولاړشي، اوبيا ښه ځانونه تيارکړي، حمله وکړي، حضرت سعد (رض) ددې امرسره سم له سيراف نومي ځايه ليردوکړ، اوزير (رض) بن عبدالله بن قتاده يې دمخکښ پوځ قوماندان، عبدالله بن قتاده يې دمخکښ پوځ قوماندان، عبدالله بن

حضرت مثني بن حارثه (رض) دخپلي ناروغي په وخت کې پرخپل ځاي حضرت بشيربن حصامه دخپل لنښکرقوماندان نومولې و، دامهال (۸) زره پوځ له مثني (رض) سره موجودو، فاروق اعظم (رض) دحضرت سعد (رض) له پاره لاره اودلاري پړاوونه هم بنودلي وو، اوهره ورځ به يې لارښوونې ورته لېږلې، اوداسلامي لنښکرخبرونه به يې راغوښتل، کله چې حضرت سعد (رض) له ثعلبه نومي ځايه د"سيراف" نومي ځاي پرلور روان شو، نوپه لاره کې دبنی اسديقبيلي ۳ زره جنگيالي مجاهدين چې دفاروق اعظم (رض) له حکم سره سم دلاري پرسرمنتظروو، دحضرت سعد (رض) له لنښکرسره يوځاي شول اوسيراف نومي ځاي ته ورسيدل، نوپه دې ځاي کې اشعث بن قيس دخپلي قبيلي د ۲ زره ځوانانو سره دحضرت سعد (رض) په لنښکرو کې له فاروقي (رض) امرسره سم شامل شو، په همدې ځاي کې دحضرت مثني (رض) ورور معني بن حارثه شيباني دحضرت سعد (رض) په خدمت کې حاضر شو، اوهغه ټولي ضروري لارښوونې يې چې حضرت مثني (رض) دوفات پروخت دپوځ اوددښمن دجنگ په باب بيان کړي وې، بيان کړي، په همدې ځاي

ولټول شي، اوکه نه نو موږ به دې ته مجبور شو چې د عربو تابع شو، په ايراني دربار کې رستم ډېرو هېښيار اوږه سړې و، دهغه رايه تر پايه پورې داوه چې عرب پر خپل حال ازاد پرېښودل شي، او تر ګومه وخته چې امکان لري د جنگ جګړې وخت دي وختېدل شي، خود ايران شاهنشاه يزدگرد چې دا خبرونه واورېدل، خپل د جنگ وزير رستم يې راوغوښت، او امر يې ورته وکړ چې ته پخپله ديوه لوي لښکر سره قادسيې ته ولاړشه اود عربانو داهره ورځ جګړې پاي ته ورسوه، رستم غوښتل چې يوه بل پسي قوماندانان له لښکرو سره وليږي، او په پرله پسي ډول د جګړې سلسله روانه وي، خود يزدگرد په ټينګار رستم مجبوراً روان شو، رستم چې له مداین نه روان شو په سا (باط) نومي ځاي کې تم شو اود هيواد له هرې برخې لښکرې راغلي او پر رستم راټولي شوې، ان تردې چې يونيم لک (۱۵۰۰۰۰) پوځ درستم پر شاوخوا راټول شو، چې په هر ډول وسلو سمبال اود جګړې له جوش او جذبي نه ډک و، حضرت سعد (رض) بن ابې وقاص دخليفه دربار ته دايرانيانو د جنگي تياريو اود ګڼ راتګ خبرولېږه، فاروق اعظم (رض) حضرت سعد (رض) بن ابې وقاص ته وليکل چې، ته دايرانی پوځونو دشمير او وسلو له زياتوالي نه بيخي ويره مه لره، بلکې پر خپل خداي (ج) خپل باور ټينګ لره، اوله خداي (ج) نه مرسته غواړه، تر جنگ دمخه ايراني امپراطور يزدگرد ته د مسلمانانو يوهيت وليږه، چې هغوي ايراني دربار ته ولاړ شي، او د اسلامي بلنې دنده ترسره کړي، او چې ايرانيان پاچا د اسلام بلنه

ونه مني چې وبال دهماغه پرغاړه وي، ددغه حکم له رسيدوسره حضرت سعد (رض) داسلامي لښکرپوه ويناوال، دهشت لرونکي، زورور او باحوصله خلک وټاکل اوله قادسيې نه يې دمداین په لور وليږل اسلامي سفارت :
په دغه سفارت کې چې قادسيې نه دمداین په لور وليږل شولاندي درانه شخصيتونه شامل وو، حضرت نعمان بن مقرن (رض) قيس بن زراره (رض)، اشعث بن قيس (رض)، فرات بن حبان (رض)، عاصم بن عمر (رض)، عمرو بن معدیکرب (رض)، مغیره بن شعبه (رض)، معنی بن حارثه (رض)، عطارد بن حاجب (رض)، بشير بن رهم، حنظلله بن الربيع اوعدي بن سهيل (رض) پر خپلو عربي آسونو سپاره شول، په لاره کې يې درستم لښکر پرېښود اوراښايي ځانونه مداین ته ورسول، هلته دوي ټول دعربي سفيران ايراني دربار ته له ساده اوعسکري وضعيت سره داخل شول، نو ټول دربار دهغوي په ليدلو حيران پاتې شو، لومړې يزدگرد له هغوي نه معمولي شان پوښتنې وکړې، اوچې کله يې دهغوي پاڅه ځوابونه واورېدل، نو پوښتنې يې وکړه چې تاسي څنگه زموږ سره دمقابلي جرئت وکړ، او تاسي څنگه داخبره هيره کړه چې ستاسي قوم په دې دنيا کې احمق او ذليل قوم ګڼل کېږي، آياتاسي دا خبره هيره کړې چې کله به په تاسي کې چابغاوت اوسرغراوي کاوه، نوموړيه خپلو عاملانو او واليانو ته امر کاوه، چې تاسي سم کړي، لکه چې هغوي به تاسي سمولي. ددې په ځواب کې حضرت نعمان (رض) بن مقرن

وويل : چې موږ به نړې نه دېت غاښي اوشک دله منځه وړلو کوښښ کوو، اود ټولو نړې پرواړاندي داسلام بلنه ورکړو، چې يوازي داسلام په وسيله بشري نيکبختيا حاصلېداي شي، که څو که اسلام نه قبلوي، نوغه ته په کار دي چې خپل ځان داسلام په بيعت او ساتنه کې راولي، اوجزيه ورکړي خوکه له اسلام اوجزيې دواړو انکارکوي نو دهغوي اوزموږ تر منځ فيصله به توره کوي.
دقيس بن زراره وينا :
يزدگرد چې دغه خبرې واورېدې په غوسه شو، خوزغم يې وکړ اووي ويل، تاسي وحشي خلک ياست، ستاسي شمير هم لږ دي، تاسي زموږ د هيواد ديوې برخې هيله هم مه لرې، موږ پرتاسي دومره احسان کولاي شو، چې تاسي ته دخوراک له پاره غله اوداغوستوله پاره جامي درکړو، او پرتاسي څوک داسي حاکم وټاکو چې له نرمي نه درسره کاراخلي، حضرت قيس بن زراره (رض) چې دغه خبرې واورېدې راوړاندي شو اووي ويل، چې دا خلک چې ستا په مخ کې موجود دي، دعربو رئيسان اوشريفان دي اودعربو مشران دداسي يې ځايه خبرو په ځواب ورکولو شرمېږي، زه ستادخبرو ځواب درکوم او دوي ټول به زما دخبرو تصديق کوي، «واوړه !»
تاچې دعربو کوم حالت اوڅرنگوالي بيان کړ، په رښتيا سره چې موږ تردې هم په ډير زيات حزاب اوناوړه حالت کې وو، خوالله (ج) پرموږ ډير ستر احسان اوفضل وکړ، چې زموږ د هدايت له پاره يې نبي (ص) راوليږه، چې موږ ته يې دصراط مستقيم لارښوونه وکړه، اودحق اوصداقت دښمنان يې

مغلوب اوخوارکول، اوپه نري کي بي موړته دسوپو وعده راکړه ، نواوس ستاسي له پاره غوره داده چي موړته ياجزیه راکول ومنې اویااسلام ومنې اوکه نه نو زموږ او ستاسي ترمنځ په توره فیصله کوي .

یزدگرد ددې خبروپه اوږدو خپله غوسه ونه زغملای شوه ، هغه وویل ، که دسفیرانو وژل رواوای ، نومایه تاسي خامخا وژلې وای، بیایي خپلو نوکرانو ته حکم وکړ، چي دخاوریوه ډکه ټوکري راوړي اوچي کوم یودوې مشروي دهغه پرسري کیردي .

اوپه همدې حالت کي یې له مداین نه وشړي، بیایي ویل : رستم به

دپرژتاسي ټول دقادسيي په کندوکي څښ کړي، په دې کي دخاوړو ټوکري راوړل شوه ، حضرت عاصم (رض) په سملاسي ډول پورته شو او هغه ټوکري یې پرخپلو اوږوکیښوده ، اوږي ویل چي زه ددې هیئت مشر یم ، هغوي دیزدگردله درباره راووتل، پرخپلو آسونو سپاره شول اودخاوړوله ټوکري سره دحضرت سعد(رض) بن ابی وقاص په خدمت کي حاضرشول اوورته وې ویل چي دایران سوبه مومبارک شه !

الله (ج) دهغوي دهیوادخاوره موړته راوبخښله ، حضرت سعد(رض) دنیک شامت په توگه پردې کارډیرخوښ شو.

ددغوسفیرانو له راستنیدووروسته له ایراني درباره رستم ته په سباباط کي نوي احکام راورسیدل، اومرستیال قوماندانان هم ورته راولیږل شول، د ۶۰ زره پوځ لویه برخه په ځانگړي توگه درستم ترقوماندني لاندې وه ، دمخکښ لښکرقوماندان جالینوس وله چاسره چي

۴. زره لښکر و، ۲۰ زره لښکریه وروستي برخه کي روان و، په کین اړخ کي له ۳۰ زره لښکرسره (مهران) بن بهرام رازي اوپه ښي اړخ کي له ۳۰ زره لښکرسره هرمزان روان و، په دې ډول ټول ایراني لښکرشمیر ۱۸۰ زرو ته ورسیده ، همدارنگه سل جنگي فیلان د رستم دلښکریه منځ (قلب) کي (۷۵) نوربي په ښي اوکین اړخ کي، شل فیلان یې په مخکښ لښکرکي او ۳۰ نورفیلان دلښکریه وروستي برخه کي ټاکل شوي وو ، له دغه ترتیب اوسایلو سره رستم له سبابط نه روان شو او (کوثا) نومي ځای ته ورسیده .

هلته یې څیمي ووهلي، دقادسيي اومداین ترمنځ دیرش څلویښت "کوسه" واټن و، دایراني اواسلامي لښکرو ترمنځ فاصله اوس ډیره لږه پاتې وه ، له دواړو خواونه به کوچنیو کوچنیو گروپونو هره روح دیویل دسامان لوتلوله پاره حملې کولې، رستم جگړه ځنډول غوښتل، په همدې خاطر یې له مداین نه ترقادسيي پورې په شپږو میاشتوکي ځان ورساوه ، له (کوثا) نومي ځایه روان شو رستم قادسيي ته مخامخ ورسیده ، اوپه "عتیق" نومي ځای کي یې عسکري قرارگاه جوړه کړه ، له ایراني دربارته به بیا ځوځلې له رستم نه غوښتنه کیدله ، چي پرعربو ډیره ژر حمله وکړي، رستم داغوښتل چي له مقابلي پرته کارروان وې توبنه ده ، نوڅرنگه چي قادسيي ته ورسیده ، حضرت سعد(رض) ته یې پیغام واستاوه ، چي ته څوک سفیر موړته راولیږه ، چي موږ ورسره دسولي خبري اتری وکړو .

حضرت سعد (رض) بن ابی وقاص حضرت ربیعې (رض) بن عامر دسفیرپه حیث ورولیږه ، رستم په ډیر شان اوپرتم سره خپل دربارجوړکړ، دسروزرو تخت یې هوارکړ، اودهغې څلورخواته یې دیبااوحریر(دیسیني ټوټي) اودومي قالیني وغوړولي، دتکیه گانو اونجیرونوجالي یې په مرغلو جړاوشوي وې، لنډه داچي حضرت ربیعې (رض) بن عامر دغه پرتین دربارته ورننوت ، اوآس یې فرش ته نژدې ووتاره ، دغشي تیره څوگه یې لگوله چي فرش به یې ځای پرځای سوري کاوه دتخت پرلور وړاندې ورغې اورستم ته مخامخ پرتخت کیناست ، خلکو دحضرت ربیعې (رض) بن عامرله تخته راکوزول اوسله تري لري کول غوښتل ، نوحضرت ربیعې (رض) بن عامريي په ځواب کي وویل، زه ستاسي له خوا راغوښتل شوي یم ، زه پخپله دغه غوښتنوله پاره راغلي نه یم ، زموږ په مذهب کي داکاریه ټینگه منع دې، چي یوسري ځان دنورو خدای وگڼي اوپرچگ ځای کيڼي اونورورته لاس پرنامه ولاړي رستم خپل نوکران پخپله منع کول، چي هیڅوک به ورسره کارنه لري، خوله یوخه سوچ وروسته پخپله حضرت ربیعې (رض) بن عامر درستم له څنگه پاڅید، لاندې یې پرځمکه هواره قالینه په توره څیري کړه اوپرځالي ځمکه کیناست اورستم ته یې په خطاب کي وویل، چي موړته ستاددي پرتین فرش هم اړتیا نشته ، زموږله پاره دالله (ج) غوړولي فرش یعنی ځمکه کافي ده ، تردې وروسته رستم دترجمان په وسیله له حضرت ربیعې (رض) نه پوښتنه وکړه چي له دې جنگ نه ستاسي هدف څه دې ؟

ورکو، چي رستم پري په غوسه شو، اوږي ويل چي زه اوس له تاسي سره هيڅکله سوله نه کوم، اوتاسي ټول به وژنم، حضرت مغیره (رض) له هغې ځايه راپاڅېد او دخپل لښکر په لور راغي. نوربیا

رشد اساسات ...

انفعالاتش مي پر دازد. تنها تلقيني مواد درسي از لطايف مكتب بحساب غي آيد، مدرسه امتداد خانواده است. مدرسه بر علاوه اهتمام كه به رشد دانش ابناء وطن دارد جوانب انفعالي و اجتماع كه در رشد افكار و شخصيت فرزندان وطن تاثير دارد را در نظر ميگيرد.

نقش صحبت و رفاقت در ساختار اجتماعي كودك :

صحبت عامل مهم رشد رواني و اجتماعي كودك مي باشد و در اخذ روش ها و عادات و طريق تعامل با ديگران تاثير مي گذارد از طريق صحبت است كه كودك رفاقيش را پيدا مي كند. ويه آنها نژدېك ميشود. په آنها نيکه كودك تقرب مي جويد عبارت اند از :

۱- با آنها نيکه درس سال با هم نزديك اند
۲- آنها نيکه احساساتش را مطابق ارزش هاي جامعه رشد مي دهد.

صحبت در جوامع نيكه رفتار فرد مقيد به قواعد اجتماعي است بر فردا ثري گذارد و نسبت حوادث انحرافي افزايش مي يابد تجارب خانه و مدرسه و طبيعت روابط اجتماعي در بين افراد خانواده، جو رواني خانواده و مكتب را افزايش مي دهد و باعث تيارز اثرهاي گوناگون جامعه بر كودك ميگردد. خلاصه آنكه خانواده و روابطش و مكتب با قيام بر طرايش و مصاحبت و رفاقت همه در تشكيل سلوك كودك اثر دارند و همه اين عوامل بطور مجموعي در ساختار شخصيت اجتماعي كودك موثر اند. بنا بر اين لازم است وقتي كه برنامه اجتماعي براي جوانان تهيه ميگردد به اين عوامل توجه صورت گيرد.

ستاسي پر خيرو غور وكړو. اوله خپلو اهل الراي خلكونه به هم مشوره واخلو، ربعي (رض) له هغې ځايه راروان شو، پر خپل آس سپور شواو د حضرت سعد (رض) بن ابي وقاص حضور ته را ورسیده.

په دويته ورځ رستم بيا پيغام راوليږه چي نن هم ماته خپل استازي راوليږي، حضرت

سعد (رض) حضرت حذيفه (رض) بن محصن وروليږه، حضرت حذيفه (رض) هم په همدې انداز او آزادانه ډول ورغي، لكه څنگه چي تيره ورځ حضرت ربعي (رض) ورغلي و، حضرت حذيفه (رض) چي رستم مخي ورسیده له آس نه راكوزنه شو، بلكي پر آس سپور درستم تر تخت پوري ولاړ، رستم وويل چي څه لامل دي، چي نن ته راليږل شوي يي، او پروني صاحب راغي، حضرت حذيفه (رض) وويل چي زموږ سردار عدل كوي، د هر خدمت له پاره هرجا ته وخت وركوي، پرون دهغه ښيرو، نن زما واراغي، رستم ورته وويل چي موږ تاسي ته دڅومره ورځو مهلت دركولاي شو، حضرت حذيفه (رض) وويل چي له نن نه تردريم ورځي پوري، رستم چي واوريدل غلي شو، او حضرت حذيفه (رض) خپل آس راستون كړ او سيده داسلامي لښكر په لور راغي، نن هم د حضرت حذيفه له بي پروايي او حاضرځوابي نه ټول دنيا باريان و، په دويته ورځ رستم بيا له اسلامي لښكر نه يوسفير واغوست، د اخل حضرت سعد (رض) مغيره (رض) بن شعبه وروليږه، حضرت مغيره (رض) ته رستم يوڅه لالچ وركول هم وغوښتل، او د وړولو كوښښ يي هم وكړ، خو حضرت مغيره (رض) بن شعبه ډير معقول او سخت ځواب

حضرت ربعي (رض) ځواب وركړ چي موږ د خداي تعالي بنده گان د دنيا له تنگسيا نه دا څرته پراخيسته راوستل غواړو، او د ظلم او باطلو مذهبو پر ځاي د اسلام خپرول غواړو، څوك چي پر عدل او اسلام قايم شي، موږ به هغه اودهغه دمك او مال سره هيڅ كار نه لرو، څوك چي

زموږ په لاره كي خنځير يي مونږ له هغه سره جنگيږو، تردې چي ياجنت ته ولاړي شو او يا بري تر لاسه كړو، كه ته جزيه وركول ومنې، نوموړ هغه منواله تاسره هيڅ كار نه لرو، او چي هر كله ستا موږ ته اړتيا وي، موږ به ستاسي درمستي

له پاره موجود يو اوستاسي د مال او خان ساتنه به كوو، چي دا خبري رستم واوريدې پوښتنه يي وكړه، آيا ته د مسلمانانو سرداري ؟ حضرت ربعي (رض) بن عامر ځواب وركړ چي نه زه يو معمولي عسكريم، خو په موږ كي هرسړي كه څه هم كمزوري وي، دخپل مشر له لوري اجازه وركولاي شي، او هرسړي په هر كار كي مكمل واك لري، چي دا بي واوريدل رستم او دهغه درباريان حيران پاتي شول، بيا رستم وويل چي ستاد تور ييكي ډير زور دي، حضرت ربعي (رض) ژر توه له تيكي راوايسته وي ويل :

چي دا وړو كولو اويه لا اوس هم پري ښكاري، بيا رستم وويل چي ستاد نيزي خوله ډيره كوچني ده، دابه په جگړه كي څه كار وركړي، حضرت ربعي (رض) و فرمايل چي دا خوله ياڅوكه راسا د دښمن له سينې نه بوته اوځي، ايا تاليدلي نه دي چي دا وروږه سپرغي د ټول شاردلو په كولو له پاره بس وي، د دي ډول تيروپا توخيرو وروسته رستم وويل چي ښه ده، موږ به

بیانیه استاد ذره رئیس تعلیم و تربیه حزب اسلامی به استادان و شاگردان لیسه محمدیه

فاقد يك تربیت سالم و تعلیم اسلامی بودیم .

شاگردان عزیز! شهادت آغوش انقلاب بزرگ شدید در مکتب انقلاب چیزها آموختید شما پیش از انقلاب دیده یا شنیده باشید که در آنجا درس و تعلیم و تربیت وجود نداشت و بهمین خاطر ما باین روزگار سیاه کشانیده شدیم در آنجا به کتاب مقدس اسلامی که قرآن است و حدیث استخفاف و استهزا صورت می گرفت ، بکسی که قرآن و حدیث را درس میداد مورد تحقیر قرار میگرفت .

مضمون دینی يك مضمون پیش پا افتاده تلقی می شد که شاگردان می با یست کمبودی های نصف مجموعه خود را از مضامین دینی تکمیل کنند . در آنجا از خدا شناسی و معرفت خدا هیچ موضوعی مطرح نبود در آنجا معلم از بیالوجی فقط نظریات داروین را که اصل انسان یورینه است تشریح می کرد

در حالیکه بودن معلم مسلمان که از همین علم بیالوژی خدا را بشاگردان معرفی می کردند - شما در علم بیالوجی می خوانید که در آن چقدر آثار قدرت خداوندی موجود است در بدن خود شما سلول هائیکه بدن شما را تشکیل کرده ، خدا را از آن می شناسید - چرا معلم اینطور نتیجه گیری نکند ؟ قلب شما ده ها

است خداوند او را صفت می کند ، حتی وظیفه معلمی را بخود نسبت کرده است (و علم آدم الا سماء را باو تعلیم کرد و هکذا پیامبر فرموده انما بعثت معلما لاقم مکارم الاخلاق ، جزاین نیست که من معلمی مبعوث شده ام تا خوبی های اخلاق را به پایه اکمال برسانم ، مردم مهذب ، با اخلاق و تربیت یافته در جا معه تقدیم نمایم پیامبر خود را معلم معرفی می کند - لذا ما ازین ایه مبارکه و ازین حدیث مبارک مقام و ارزش استاد را درك می کنیم و معنی تعلیم و تربیت را می فهمیم :

لهذا جمع شدن و جمع کثیری از طلاب و استادان در يك مدرسه اسلامی يك کار ساده و عادت روز مره نیست که ما در يك وقت معین از طرف صبح می آئیم و از طرف چاشت باز می گردیم ، ما روی يك هدف عالی درینجا جمع می شویم ، هدف و آرزوی ما ازین کار اول تربیت است سپس تعلیم ، الحمدلله زمینه این دو کار در چنین حالت که ما در هجرت بسر می بریم و بسا مشکلاتی داریم بیاری و لطف خداوند فراهم شده و با توفیق داده تا آرزوی دیرین خود را که در مورد تربیه سالم و درست اولاد ملت مسلمان افغانستان داشتیم انرا برآورده سازیم ما در افغانستان

شاگردان عزیز آیه متبرکه که قبلاً حضور شما قرائت کرد م مفهوم تعلیم و تربیت را بما خوب بیان می کند خداوند در میان مردمی که نوشتن و خواندن را از خود شان غنی دانستند پیامبری برانگیخت تا برایشان آیات خدا وندی را بخواند وایشانرا تزکیه کند و کتاب و حکمت را بایشان بیاموزد و اگر چه قبلاً در گمراهی آشکارا بسر میبردند درین آیه با وقت می یابیم که تزکیه از تعلیم مقدم ذکر شده و با می آموزد که مقام تربیت اولتر از مقام تعلیم است ، پیامبر آمد تا قوم نا خوان و نادان را نخست تزکیه کند ، بسوی اخلاق دعوت نماید و به تهذیب نفس اهتمام ورزد تا زمینه فرا گرفتن تعلیم را فراهم نماید .

بناباید اول به اخلاق و تربیت اسلامی و تهذیب نفس شاگردان توجه خاصی مبذول کرد و مکارم اخلاقی شانرا تکمیل نمود ، تا استاد و معلم مطمئن گردد که واقعا حالا زمینه تعلیم مساعد گردیده است انیکه ما و شما استادان و شاگردان در محوط علمی دور هم جمع میشویم يك کار عادی و بسیط نیست این کار در ذات خود با اهمیت است زیرا ما روی يك هدف بزرگ تربیوی و تعلیمی دور هم جمع شده ایم . مقام معلم بلند تر از همه مقامات

سال است که کار میکند و کار خواهد کرد ، این قلب خسته نمی شود از کار نمی افتد - اگر آهن باشد با اثر فعالیت و انجام وظایف به ترمیم ضرورت می داشت یا از بین میرفت ولی ببینید که این یک پارچه گوشت چه کار ها می کند ، خون را در قاف بدن پمپ می کند ، باز میگیرد و از چهار طبقه ساخته شده . آیا این نظم در داخل بدن تصادفاً پیمان آمده ؟

که این نظم را در بدن ما مهیا کرده ؟ این یکی از آثار قدرت خداوندی است چرا از علم بیالوژی انیطور نتیجه گیری نشود ؟

چرا ما از علم بیالوجی خدا را نشناسیم ؟

همین قسم با علم فزیک و کیمیا

مردم را فریب می دادند و می گفتند این علم است که این کار را می کند با همه چیز و داع می گفتند و با همه آثار قدرت الهی بدرد می گفتند در حالیکه معلم مسلمان ازین دو علم خدا را بشاگردان خود معرفی می کند بهمان قسمیکه معلم قرآن و حدیث خدا را معرفی میکند، همه این علوم خدا را با معرفی میکنند در صورتیکه مغز ما ، اندیشه ما ، افکار ما درست تربیت یافته باشند و درست رهبری شده باشند

در داخل یک اتم یک نظم بسیار پیچیده و حساس قرار دارد . الکترون دور هسته خود که پروتون و نیوترون باشد به چرخش است هیچ تصادمی در آنجا رخ نمی دهد ، تصادمیکه سبب از بین رفتن همان ذره اتم شود این نظم را کی مهیا و تعبیه کرده است در داخل یک ذره کوچک ؟ آیا غیبتانیم ازین نظم خدا را بشناسیم ؟ چرا معلم انیطور بهره برداری نمی کرد ؟ بناء

ما در آنجا مشکلاتی داشتیم همین بود که در آنجا بذر کمونستی سر از خاک بر آورد ، رشد و نمو کرد ، شما خوب خبردارید که کمونزم فقط از سطح جوانان در پوهنتون کابل و مکاتب نشئت کرد ولی ما در آنجا یک جوان را نمی توانستیم طبق اهداف اسلام تربیه کنیم ، زمینه مساعد نبود بر سر راه ما موانع وجود داشت ، تحت تعقیب قرار می گرفتیم ، تبعید می شدیم بزندان کشیده می شدیم حتی به چوخه دار آویخته می شدیم در آنجا از دین انکار مطلق صورت می گرفت ، دین نزد جوانان و روشنفکران ما عامل پس مانی انگاشته میشد - نزد آنها دین هیچ ارزش و محتوایی نداشت و آنها ادعا می

بخدمت آن دو طبقه گماشته می شدند - پاپ و کشیش بخاطر اینکه از امتیارات مادی بر خوردار شود از دین انیطور یک صورت و هیكلی ساخته بود لهذا - مردم بدین بد بین شدند ، رفته رفته دین را سبب پس مانی انگاشتند و دستگاه بهودیت علما دین را علیه دین استخدام کرد - تا علمانی ها و ما سونی ها روی صحنه آمدند - علیه دین ، کلیسا ، پاپ و کشیش به تبلیغات پرداختند و مردم را علیه این دستگاه بقیام و داشتند و آنرا مانع پیشرفت ها ی علمی وانمود کردند - زیرا پاپ مقابل پیشرفت های علمی می ایستاد و آنرا رد می کرد و علما را با عدام محکوم می نمود چنانچه گالیله که زمین را متحرک اعلان

قبل از انقلاب اسلامی در کشوری که نظام تعلیم اسلامی کامل نداشتیم

کرد محکوم با عدام گردید در چینیکه به دار آویخته می شد زمین را بالگد کوید و گفت: اگر ده بار به دار آویخته شوم زمین را ساکن نه خواهم گفتم

باین ترتیب آنها جلو پیشرفتهای علمی را سد می کردند . بناء علیه آنها قیام صورت پذیرفت تظاهرات براه افتاد ، انقلابات بوقوع پیوست و شعار (دین از سیاست جداست) بلند گردید و انقلابیون اعلان کردند که آخرین پاپ را توسط امعا آخرین سلطان به دار بیاویزد

بلی این رویدادهای تاریخی در اروپا به وقوع پیوست . ولی روشنفکران ما ، بین دین مسیحیت تحریف شده و دین اسلام فرق نکردند و افغانستان پس مانده را با اروپا آنوقت و دین اسلام را با

کردند که قرآن و حدیث مانع رشد و ترقیات شان شده است ، دین اسلام را بدین پاپ قیاس میکردند ، می گفتند اروپا و فتنیکه دین را ترک گفت به آسمان بر آمد ، آنها کار پاپ و کشیش را برخ علما دین اسلام می کشیدند که گویا پاپ بمردم جنت را وعده میداد و آنها را بدوزخ وعید می کرد واز حقوق انسانی شان بحرمان وامی داشت و با سلاطین وقت می ساخت ، مردم را استعمار می کردند و اقطاع و تیول را روی کار آورده ، حاصل دست دهاقین را می بلعیدند -

حکومت به پاپ و پاپ به حکومت امتیازات قائل بودند - در آنجا دو طبقه بر مردم تسلط داشتند . طبقه روحانی (پاپ) و طبقه حکام ، دیگر افراد جامعه در مرتبه منحل بردگی و غلامی قرار داشته

دین پاپ بیک میزان سنجیدند. این عمل دلیل بر کور مغزی و نارسائی آنها در مسایل دینی بود - یا تحت تاثیر مکتب کمونزم قرار گرفته بودند - در حالیکه اسلام، دین را از سیاست جدا نمی داند، دین اسلام نه تنها سبب پس مانی نیست بلکه سبب پیشرفت و عامل ترقی می باشد، ما - علمای مسلمان داشتیم که آنها در علم فزیک و کیمیا و طب کتاب های نوشته اند و اثار علمی شان فعلا در فاکولته های اروپا و امریکا تدریس می شود حسن بن حشیم ده ها کتاب در مورد فزیک نوشته که تا حال برخی آن ترجمه نشده و فارمول های آن تکمیل نگردیده و از اندیشه وسویه دانشمندان امروز بلند تر است. ما علمانی از قبیل فارابی، بوعلی سینا، بیرونی و ابوطاهر و..... داشتیم که در حکمت و طب سر آمد اقران بودند - این دانشمندان همه علوم را ضروری می دانستند و همه علم را بخدمت دین و خدا استخدام می نمودند و همه علوم را سبب پیشرفت و تقدن می انگاشتند.

رو به رفته بر داشت جوانان نا آگاه ما در افغانستان همان بود که علم تا علم فرق داشته باشد و دین عامل پس مانی قلم داد گردد و طبقه حکام خود باخته هم فکر و اندیشه آنها را تائید می کردند. لذا علمای دین را سرکوب می نمودند - ولی امروز الحمدلله زمینه تربیت و تعلیم مساعد شده و بر ماست که با کمال اخلاص در راه تربیت و رشد افکار علمی و اندیشه های ذهنی شاگردان خود قیام کنیم و آنها را براه خدا و خدا پرستی دعوت و تربیت کنیم. این لیسه ها نعمت های خداوندی اند، قدر

آنها را بشناسیم و شکر آنها را بجا آوریم - ما وقتیکه از افغانستان هجرت می کردیم، فکر نمی کردیم چنین لیسه ها و مدرسه ها داشته باشیم -

ما بفکرنجات خود و اولاد های خود بودیم تا آنها کافر نشوند بخاطر آن هجرت کردم تا براه کمونزم و اتحاد سوق داده نشوند - ما فکرمی کردیم که تعلیم و تربیه داشته باشیم و در دور ترین نقاط پاکستان مدرسه ها داشته باشیم که در فضای هر یک آن زمزمه قرآن و حدیث بلند باشد و در آنها شاگردان علم بیاموزند که خدا را بشناسند و مسلمانان را بآیند لهذا باید قدر این نعمت را بدانیم و سپاس گذار باشیم - ما مشکلاتی داریم زیرا دولت نیست، ما در یک تنظیم بسر می بریم و از لحاظ امکانات شاید رسیدگی درست نتوانیم، من درین لیسه استادانی را دیدم که برای فردای شما آمدگی می گیرند.

این کار اخلاص و هد فندی برادران را در امر تعلیم و تربیه نشان می دهد. اگر چه معاش کم دارند، ولی حزب کارهای خود را در تعلیم و تربیه روی یک نظم معین استوار ساخته لهذا بقای مدارس را تضمین کرده است، روی پول و مادیات استوار نکرده تا در حالت مضیق مدرسه از هم نپاشد چنانچه این مشکل را در سطح احزاب دیگر مشاهده می کنیم که در تنگ دستی در مدارس را بروی طلاب بسته اند.

حزب تظاهر نمی کند هر کار خود را با ساس توانندی و نیروی ذاتی خود انجام می دهد. زیرا نزد حزب هدف و ارمان محترم است و مادیات محترم نیست امروز تمام افراد حزب روی هدف اسلام کار می کنند. باکم حزب می سازند و

به بسپاو غیر چشم ندوخته اند. - برادرهای جوان مادر سترگ های داغ سینه سپر کرده می رزمند و قربانی می دهند، پس ما باید در سترگ تعلیم و تربیت شاید را تحمل کنیم، کمبودی ها را متقبل شویم و آنرا جهاد حساب کنیم - واقعا جهاد همین است، جهاد اساسی آن جهادی است که نخست در سترگ تعلیم و تربیت ساخته شویم. رشد کنیم و غویابیم تا در سترگ جهاد عملی از خود مقام و نشان دهیم و از پا نیفتیم، اگر درینجا ساخته نشدیم، قدم های لرزان بر داشتیم - در سترگ سقوط خواهیم کرد - امروز مشکلاتی درجهات مشاهده می رسد همه آن ناشی از نارسائی و جهل است، اگر ما یک اجتماع تربیت یافته و مذهب می داشتیم افغانستان را زود فتح کرده بودیم و حکومت اسلامی را در آن قائم ساخته بودیم - زیرا محل اقامه حکومت موجود می بود، موانعیکه سر راه ما وجود دارند از جهل و نادانی مادر کارهاست.

شما فکر نکنید که کار افغانستان با آزادی و ساختن حکومت اسلامی در آن خاتمه می پذیرد بلکه کار آن از نو آغاز می یابد، جهت بقا و حفظ آن و دین مبین اسلام ما به مجاهدین تربیت یافت ضرورت داریم. زیرا جهاد تا قیامت ادامه دارد. خداوند روح شهدا ما را شاد داشته باشد که با خون خود درخت انقلاب را آبیاری کردند و مجاهدین ما را خداوند نیرو و استقامت بخشید که ۱۳ سال کامل با یک ابر قدرت جنایت کار رزمیدند و بلاخره انرا شکست دادند و از خاک بیرون را ندند. جمهوریت های اسلامی که در قبضه روس بودند خواهان آزادی اند. واضح

است که این شهامت و مردانگی را از ملت بخون آغشته افغانستان آموختند .

این جای بس افتخار است تاریخ ملت ما صفحات مشحون از کار نامه های رزمی ، اخلاقی ، ایثار و فدا کاری دارد . امروز همه دنیا افغانستان را شناخته اند ، جهاد و مجاهد را - می شناسند مجاهدین افغانستان تاریخ ۱۴ قرن خاموش مانده جهاد را زنده و تازه ساختند این ندا جز از ملت افغان از هیچ ملتی بر نخواست

امروز مردم روسیه بر کمونزم نفرین و لعنت می فرستند مجسمه لنین را پاشاک می اندازند ، همین جاست که گورباچف در پالیسی و مکتب کمونزم دگرگونی میاورد و بسوی

شهید تقدیم کردیم و شش ملیون آواره و مهاجر دادیم دهها هزار معلول در راه خدا دادیم وبخون خود درخت انقلاب را آب یاری وبه ثمر رسانیدیم ، ولی دشمن می خواهد بدست خود حاصل قربانی خویش را نگیریم .

چرا دشمن توطیه وموآمراه ایجاد می کند ؟ زیرا امیداند که اگر حکومت اسلامی بسایم افغانستان با سائر دول اسلامی هم پیمان شده و آنوقت ما نیرومند می شویم و دشمن ما ضعیف میگردد . زیرا او از تاریخ اسلام وهیستگی مسلمین چیزهای بخطر دارد .

استعمار با چهره های مختلف در دو ران ۱۳ سال جهاد مصروف چیدن توطیه علیه انقلابی ماست ، گاه با

فقره بی ملل متحد از طرف احزاب جهاد ی مخصوصا حزب اسلامی افغانستان رشد ، چندی قبل وزیر خارجه ایران به پاکستان آمد با نائب وزیر خارجه پاکستان احمد زکی و سران مجاهدین ملاقات داشتند اگر چه ایران از طرح ملل متحد پشتیبانی میکرد .

ولی احزاب آنرا با دلایل اقناع کننده بی نه پذیرفته و رد کردند و اضرار آنرا برخ وزیر خارجه ایران کشیدند . و گفتند که اگر قضیه افغانستان مطابق آن طرح حل گردد هم به ضرر ایران است و هم به ضرر پاکستان و مجاهدین افغانستان . بدانید : که قضیه افغانستان یکراه حل دارد و آن راه جهاد است .

حزب اسلامی افغانستان باین راه تاکید میکند و دیگر طرق را دسیسه می خواند - یگانه چیزیکه آرزوی ما را برآورده میسازد زور و بازوی توانائی ماست که حکومت را در کابل قایم نمائیم و حکومت ملحد نجیب مزدور را سقوط دهیم . آنوقت است که ما به هدف اصلی جهاد خود می رسم . این موقف ثابت حزب است اگر چند یک در مذاکرات سیاسی شرکت میکند ما ، در هر اجلاسی با جرات موقف خود را اعلام داشته و به روز نامه ها نشر نموده است . حزب می گوید درست است که ما وحدت می خواهیم ولی وحدت باین معنی که ما کرسی ها را بین احزاب تقسیم کنیم وزارت خانه ها را بر ای افراد تعیین نمائیم وحدت واقعی نیست ، وحدت واقعی زمانی آمده می تواند که سائر احزاب با حزب در عملیات کابل اشترک کنند و سهم بگیرند ، و قتیکه کابل سقوط بقیه در صفحه (۵۶)

فکر نکنیم که کار ما با ساختن حکومت اسلامی انجام می یابد بلکه کار ما از نو آغاز می شود

تظاهر به صلح و آشتی ، گاه بدادن جایزه صلح به گریاچوف و گاهی هم از دریچه ملل متحد سر بر می آورد و طرح پنج ماده ئی را پیشنهاد نماید که گویا ملت مجاهد اکنون باین مسایل تن در دهند .

مجاهدین دیالوک بین الا فغانی را بپذیرند ، حکومت اسلامی در افغانستان قدرت را بدست گیرد که در آن کمونست ها و غرب گراها بامجاهدین سهیم باشند . ملت خلع سلاح گردد و آتش بس رعایت گردد .

شما فکر کنید که تن دادن باین طرح و عملی شدن این طرح بمعنی تسلیم شدن بدشمن و بذلت گرایدن نیست ؟ ملل متحد ۱۳ سال پیش کجا بود ؟ چرا از حقوق انسانی ملت افغان دفاع نکرد ؟ وجوکی ملل متحد را به ملت مجاهد نداد ؟ ولی این طرح پنج

غرب میگرد و با و امتیاز قابل می گردد ، شما زبونی روس را در برابر امریکا در قضیه خلیج مشاهده نمودید - امروز روس همه چیز را در همه جا از دست داده حتی حیثیت و آبروی کاذب خود را هم از دست داده است .

باید شما از عان کنید که این همه نابسامانی روس از برکت جهاد ملت افغان است .

شاگردان عزیز ! جهاد ما امروز در مرحله حساس قرار گرفته است وقتی آن رسیده است که از ثمر انقلاب کام خود راشیرین کنیم ، ولی استعمارگران نمی خواهند که ثمر انقلاب را بدست خود بچینیم . ما ۱۳ سال جهاد کردیم ، خون دادیم - بهترین دوستان و جوانان خود را قربانی دادیم و یک ونیم ملیون

مشوره يي به رهبران جهاد در رابطه باحل قضيه افغانستان

سخني را از اين گفته توصيه آميز يك دانشمند پاكستاني به رهبري جهاد افغانستان آغازمي كنيم كه ما قضيه كمشمر را در ميدان جنگ كمابي كرديم ولي برسرميز مذاكره آنرا باخيم كه تاحال نتوانستيم اين اشتباه مان را تلافي كنيم بناً رهبري جهاد افغانستان بايد در زمينه خيلى هوشيار باشد.

راستي يكي از فوايد مطالعه تاريخ همين است كه انسان از تجارب تاريخ استفاده كند و بر راهي قدم نگذارد كه برگرداب هلاكت منتهي مي شود جهاد سيزده ساله افغانستان و قربانيهاي بي دريغ ملت مؤمن ما اكنون قضيه افغانستان را به آستانه پيروي خيلى نزديك ساخته است همين ضرب شمشير مجاهدين دلير و قهرمان ماست كه دشمن را مجبور ساخته است با مجاهدين بر سر قضيه افغانستان تفاهم كند. شما ده سال قبل را كه لشكر روسي درميهن ما مصروف كشتار هاي دسته جمعي، ويرانيا و خرابيها بود، درنظر بگيريد... آن وقت اين موقف مجاهدين كه اطراف اصل قضيه مجاهدين و روسها اند بايد بين اين دونيرو دورمورد مفاهيمه صورت گيرد، براي روسها هرگز قابل پذيرش نبود و اين حرف را بپادسخره مي گرفتند، زيرا روسها پذيرش اين امر را نشانه اعتراف بر شكست امپراتوري سرخ در برابر مجاهدين تلقى مي كردند.

و هرگز راضي نبودند تن به چنين ذلت دهند اما اكنون كه لشكر سرخ در برابر مجاهدين شكست خورده و مجبور به خروج از افغانستان شد و اينك امپراتوري سرخ در حال فروپاشي است و روس ديگر ياري آنرا ندارد تا رژيم مزدور كابل را در ساحات نظامي اقتصادي وغيره كمك كند بناً حاضر شده است با مجاهدين دورميز مذاكره بنشيند.

و فودي كه بخاطر مذاكرات سياسي با روسها تعيين مي شود بايد افرادي باشند كه از يك پيانش عميق و تجارب فراوان سياسي برخوردار باشند و به روسها فرصت ندهند كه فقط مساله اسراي جنگي خود را مطرح كنند و به مجاهدين يك حكومت مشترك با گروه پدنام خلق - پرچم راپيشكش كنند بلكه بايد از چنان موضع بلند و متين باروسها حرف بزنند كه از تصور روسها خيلى ها بلند بوده حيثيت جهاد مقدس ما را لكه دار نسازد.

روسلها بازي را كردن تعهدات عدم مداخله در امور يك ديگر با افغانستان و شكستن قوانين بين المللي بر كشور ما تاخند و كشور ما را به ويرانه بي تبديل كردند. روسها بايد بر جنايات و قوانين شكستنيهاي خود اعتراف كنند؛ غرامات جنگي را متقبل شوند؛ دست از كمك باحكومت اجير و مزدور نجيب بکشند بعداً مي شود در مساله اسراي جنگي مطرح شود و راجع به آن حرف زده شود.

ما ميدانيم كه فشار هاي كشور هاي استكباري در رابطه با حل غير اسلامي قضيه افغانستان زياد است ولي اكنون مساله همه و همه مربوط به رهبري جهاد افغانستان است و به تعبير شاعر "اكنون" شود پديد كه نامرد و مرد كيست

كيست كه مجنون وار همه هوش و فراست سياسي خود را بخاطر رسيدن به شاهد قدرت از دست ميدهد و كسيست كه درين شرايط مهم و سرنوشت ساز هم سنگر جهاد را داغتر نگه مي كند و هم بر سر ميز مذاكره برنده مي شود. اين مساله ارتباط دارد به ايمان راسخ، عزم آهنين و پيانش اسلامي و سياسي. اكنون سرنوشت ملت ما مربوط است به ثبات و يا خدا ناخواسته لغزش رهبري جهاد. ما اميد و ارم رهبران ما قضاوت تاريخ را نداديد نگريند و در زمينه قدمهاي متيني بردارند.

پ
ي
ا
م
ش
ف
ق

د تاريخ په لوړو ژوروکي

ژباړن: محمد نوروز

په دې ګڼه کې دنولسمې پېړۍ يوستراسلامي شخصيت ، نابغه اوفيلسوف هغه سيدجمال الدين افغاني درېونو چي خپل ټول عمريي داسلام دتري، دمسلمانانو داتحاداو يووالي په لارکي اودهړول بشکيلاک ، ځينشاک اوتيري اوظلم دله منځه وړلو په لارکي تيرکړي اوسره له دې چي په دې برخه کي يي زياتي ستونزي اورپونه ګاللي، خپل هدف ته درسيډو لپاره يي له پوره صبر، حوصلې، ثبات اومقاومت څخه کاراخيستي اوپه پاي کي يي په همدې لارکي خپل ځان قرباني کړي دي .

کولو په باب دتزاري دولت پلان شننکړ .
په ۱۸۳۹ کي شاه شجاع له انگليسانو سره ددوستي تړون وکړ اوپه زياتو تشريفاتو سره پرتخت کښيناست مکناتن دده لوي سلاکارشو. داوړ دنولسمې پېړۍ په نيمايي کي دافغانستان سياسي حالات .

سيدجمال الدين افغان

سيدجمال الدين په دغه شان حالاتو کي د کونړ دساداتو په يوه مخوره (سيدصفر) کورنۍ کي پيداشو ، اولاته کلن نه ؤ چي دکونړ دساداتو له يوي بلې قبيلې

قاچار بريد دانگليسانو داندښيني اوپريشانۍ سبب شو ، ځکه هغه يي دتزار لمسون اوتحريکول وبالل دهند حکومت الکسندر برنس د اميردوست محمد دربار ته په سفارت وليږه ، چي هغه متفق کړي ، اوامير دپيشور اونورو هغوافغاني سيمو بېرته ورکول چي رنجيت سنگه دهند په لمسون له افغانستان څخه جلا کړي وي ، ددوستي لومړي شرط وباله .

په دې وخت کي تزاري دولت يوهينات کابل ته وليږه ، اوډي کار انگليسان له شاه شجاع څخه (چي ځان يي دافغانستان قانوني پاچا ګانه) دکاراخيستي په فکر کي واچول . په ۱۸۳۸ کال کي دانگليس ، شاه شجاع اورنجيت سنگه ترمنځ درې اپخيزه تړون وشو . شاه شجاع دکندهار په لور لښکر روان کړ ، اوتاکل شوي وه چي له شهزاده تيمور سره دسکانو پوځ دپېښور له لارې کابل ته لاړشي . په دې وخت کي قاجار پاچا دهرات له يوې کلني اوبي نتيجي کلاندي څخه لاس واخيست په دې ډول يي له افغانستان څخه دهرات دجلا

په نولسمه پېړۍ کي پرله پسي کړکيچونو په ټول افغانستان باندي توره ورپخ خوره کړي وه . له شلوروخواوڅخه بهرنيودولتونو ددغه هيواد دنيولويهله درلوده، له يوې خوا دتزاري حکومت ، قاجاري پاچا چي ترخپل نفوذ لاندي يي وه ، دهرات نيولوته وهڅاوه او له بلې خوا هندته دشاه شجاع تلل ، اودانگليس له خوا دهغه ملاتړ ، زموريهيواد داستعمار له خطر سره مخامخ کړي و ، دسدوزايې دوري پخواني والي رنجيت سنگه ، چي د مهاراجکي دعوي يي کوله ، پېښور نيولي و ، دبخارا امير دافغانستان له کورنۍ ګډوډي څخه ناوړه ګڼه واخيسته ، له شمال څخه يي دجنوب په لور داموترسيند پورې دخپل قدرت ددايري پراخوالي غوښت . دهندوستان دملاتړ اوساتني په باب دانگليس سياست، اودهند تودواوبوته درسيډو لپاره دتزار دحکومت پخوانيو هيلو دمنځني ختيځ هيوادونه دسترقوت دسياست آله گرځولي وه .
په هرات باندي د محمد شاه

سره دښمنيو اورقابتونو اوددوست محمد خان، دحکومت اقداماتو دهغه دکورني ژوند گډوډ کړ .

سیدصفر يې کابل ته بوتلو ، اودهغه وخت دکابل په يوه نامتو ځاي گزرگداي کي يې ميشته کړ . سیدصفرچي بي له تسلیمي نه بله چاره نه درلوده ،خپل ټول پام يې دخپل زوي سید جمال الدين روزني ته واړاوه ، سید صفر له څه مودې وروسته هيواد پرېښود او همدان ته يې هجرت وکړ .

سیدجمال الدين په خداي ورکړي ذکاوت سره په زده کړه اوتعليم بوخت شو اوترشل کلني پورې يې دپخواني فلسفي دعلومو په گډون رواجي علوم زده کړل . دسید ژوند څه په کورنۍ څه په کابل او څه په نوروحايونوکي دانقلاب اوگډوډي ، اودپريدو دلاس وهني په لانجو اوکړکيچو کي تيرشو ، دافغانستان کورنيو پيښو او کورنيو جگړو چي پخپله يې ليدلي وې اوله پلاره يې اوريدلي وې

دده پر وجدان اوضمير باندې ژوره اغيزه کړي وه . دسید لوړ فکر يوازي دمدرسي په کونج اوگوښه کي پرکيناستو صبر او قناعت ونکړ ، مگر له کورنۍ څخه ترکابل پورې يې ټول جريانونه اوعلتونه وخپل .

سید له تاريخ سره خاصه مينه درلوده ، دهيواد تيرشوي حالات اودهغه دلورتيه دوره يې په څير سره وخپړله . اوهغه عصرونه اووختونه يې له خپلي دوري سره اټول کړل . په ۱۲۷۲ هجري

۱۸۵۶ م. يې هند ته سفر وکړ اوپه هغه هيواد کي يې له يوه کال نه زيات وخت تير کړ ، له نويو علومو سره بلد او اشنا شو او له زياتو عصري علومو سره يې خپل تحصيلات پراخ کړل .

په همدې وخت کي چي سيددهند دښمي وچي په څير لو اومقايسي اوپه هغه هيواد کي دانگليس دنفوذ په کتلو بوخت ؤ په ۱۸۵۶ کي دهند وانو دپاڅون پيښه رامنځ ته شوه اودغه پاڅون چي په حقيقت کي دبترانيي پر ضد دهندوانو پاڅون و يونيم کال يې دوام وکړ اودبنگال دساحلي ايالت دعامه وژني سبب شو . دانگليس پوځ په زياتو ستونزو سره وکولي شول چي دغه پاڅون ارام کړي .

دغه پاڅون دوه نتيجي ورکړي : يوه يې له انگلستان سره دهند يوځاي کول ، اوبله " دختيځ هند کمپني ، منحل او له منځه لري شوه . دانگليس دولت هندوستان په رسمي توگه پخپل هيواد پورې وتاړه اوپه ۱۸۷۶ م . ملکه ويکتوريا دهند دامپراتوري عنوان غوره کړ دهند په دولتي تشکيلاتو کي دهند دوزارت په نامه يو وزارت جوړ شو ، او دهند حکمران ته د" نائب السلطنه " ورايساري لقب ورکړ شو .

سید دا ټول جريانونه په دقت سره وخپل ، دهند وانو اومسلطانانو ددښمني علت يې ولټاوه . په اصل فارمول باندې چي " بيل يې کړه ايل يې کړه " پوه شو سید له ځانه پوښتنه وکړه چي ولي يوکوچني لري پروت هيواد داوقيانوس اطلس له شمال ختيځ لوري څخه په زرونو ميله لار وهلي ، دهند پر پراخه سيمه . اوهغه هم پرزيات شمير وگړوباندې زور وروشي .

ددې ځواب يې په دوو کلمو کي پيدا کړي و : دختيځوالو يې اتفاقي اوبې علمي اوعلاج يې : اتحاداوپوهه .

سید د ۱۲۷۳ هـ ۱۸۵۷ م

کال په وروستيو کي دبیت الله شريف او مديني منوري زيارت ته لاړ ، اومکه معظمه يې د اسلام داتحاد دتبليغ لپاره ډيرښه مناسب ځاي وباله . « اماقري » په نامه يې يوه ټولنه جوړه کړه ، چي له هغه ځاي نه به دمسلمانانو په سيموکي په چټکي سره ددعوت اژونه اواغيزي خپري شي . همدغه « ام القري » جمعيت ؤ چي وروسته يې جريده خپره کړه ، خو خرنگه چي خپرونې يې دپاچا عبدالحميد له سياست سره برابرانه وې دهغه له خوا وگندول شوه .

سید له هغه وروسته ، شام ، بيت المقدس ، عراق اويران ته په سفر لاړ ، چي له نردي څخه داسلامي ټولنو په احوال پوه شي ، دغه سياحت چي پنځه کاله وخت يې ونيو ، دده تجربه لازياته کړه ، له اسلامي هيوادو او هغوسياسي لوبو په باب يې چي په هغوسيموکي داروپايي دولتونو له خوا پرې کيدې پوره معلومات ترلاسه کړل .

سید اوميردوست محمد خان : سیدپه ۱۸۶۱ م (۱۲۷۷ هـ) کي افغانستان ته راستون شو اوپه کورنۍ کي خپل دټاټوبي اولکي ته لاړاوهله يوه مخورسید فقير باچا ته دده علم او شخصيت معلوم شو اوهغه يې په جلال آباد کي اميردوست محمد خان ته معرفي کړ .

سید ددربار دصاحبانو په صف کي داخل شو او دشهزادگانو دښوونکي او مرابي په توگه وټاکل شو .

په همدې کال کي له امير سره هرات ته لاړ . امير په هغه جگړه کي چي دده او دده وراره سردار سلطان احمد خان ترمنځ وشوه بريالي شو . له فراه څخه ترهراته

پوري ددي جگړې په ټولو پړاونو کې سید له امیر سره و اوډه ته یې مشوره ورکوله .

هرات بیا دکابل له مرکز سره ارتباط پیدا کړ ، خو پخپله امیر چې د شاهي کورنۍ دلري لومړئ سرئ ؤ وفات شواو په ۱۲۷۹ هجري (۱۸۶۲م) کې امیر شیرعلي خان چې دده زوی ؤ دده په سپارښتنه امیر شو .

سید او امیر شیرعلي خان :

امیر شیرعلي خان دهرات له نظم او ترتیب څخه وروسته خپل زوی محمد یعقوب هلته پرېښود او پخپله کابل ته روان شو . د امیر دوست محمد خان نورو زامنو هریو یې په هریو لوري په حکومت باندې ټاکل شوي ولکه محمد امین خان په کندهار کې او محمد افضل خان په بلخ کې د پاچا هی دعوی کوله .

د امیر شیرعلي خان دواکمني لومړئ درې کلونه له خپلو وروڼو سره په جگړه کې تیر شول . محمد اعظم خان دده له لاسه هند ته وتښتیده او د هند برتانوي حکومت دده ملاتړ وکړ او محمد افضل خان له امیر شیرعلي خان سره په جگړه کې ماتې وخوړه . سردارانو امیر سره د محمد افضل خان د پخلا کیدو لارې برابرې کړې ، خو شیرعلي خان پرمحمد افضل خان بدگومانه وواوهنه یې له ځان سره بندي کړ او د هغه زوی عبدالرحمن خان بخاراته وتښتیده . سید په دغه دوره کې له امیر شیرعلي خان سره و . هغه یې کوله چې له ده سره د حالاتو په ارامولو کې مرسته وکړي ، سید امیر و هڅاوه چې دهرات د جگړې عمومي غوږه اعلان کړي . سید د امیر شیرعلي خان په لومړیو درېو میاشتو کې دده په

وروسته ورور یې محمد اعظم خان امیر شو .

سید چې له تهران څخه د حالاتو څارنه کوله ، د مشهد او بتوس له لاري هرات ته راغی . امیر شیرعلي لا ترد ی وخته په هرات مسلط ؤ . سید بیا له ده سره وکتل او څلور میاشتې ورځې هلته پاتې شو ، دده هدف دا ؤ چې داسې کار وشي چې دوروڼو ترمنځ روغه اوجوړه وشي او هیواد له دغه کړکېچن حالت څخه وژغورل شي ، سید له هرات نه کندهار ته راغی او پوره اته میاشتې هلته پاتې شو (د ۱۸۶۶ دسمبر څخه تر ۱۸۶۷ او شکارپور بازار جیت هندو - په سراي کې یې استوگنه کوله او د هغه سیمې له علما و اولویانو سره یې لیدنې کتنې کولې .

سید په هرات کې د تم کیدو پروخت کې دخپل ژوند سوانح ولیکله چې دغزالي په شان

د لویانو او والیانو له ژوند سره یې ډیر نژدې والي درلود . دې وایی چې ، خپل وخت او کالونه یې متداوله علومو ته وقف کړل .

دنولس کلنئ په وخت کې عالمانو ته کښیناست او پوه شو چې هره ډله عالمان دخپلو خاصو عقیدو پیرو دي ، ده پوره پنځه کاله دنړي بیلو سیمو ته سفر وکړ او وگرځیده ، او دهر مذهب او دین له مشرانو سره یې خبرې وکړې . دې پخپله وایی :

«ومې لیدل چې دغه نړي غیر حقیقي ده او له یوه سراي څخه پرته بل څه نه دي . قدرت یې دوام نه لري ، او کړاونه یې زیات اوبې انتها ، - دهر ی خونینی تر شا فغان اودهرې گټې تر شا زیان پټ دي ، نومجبور شوم چې له دې جنجالونو او کړاوونو څخه ځان خلاص کړم ، او خپلې اړیکې ورسره وشلوم

دربار کې و . ده د اصلاحاتو لپاره یو لایحه جوړه کړه او امیر ته یې وړاندې کړه چې په هغې کې دهیواد له سیاسي خپلواکي څخه نیولي ، دیوې جریدې ترخپريدو ، دیوې پوسته خانې اودنوي ښار دودانولو او عسکري اصلاحاتو پوري پکې شامل و ، خودهغه وخت درباریانو له ده سره کینه راواخیسته او هغه یې د امیر شیرعلي خان په فکر کې بدگومانه وښود . په تیره بیا د امیر شیرعلي خان وزیر محمد رفیق چې سیدي خپل سیال گناه سید ټول حالات د ځان مخالف لیدل او په دې لټه کې شو چې خپل سرورغ رمت وپاسي هماغه ؤ چې د حج لپاره یې اجازه وغوښته او پهر ته لاړ ، خودې پوهیده چې د امیر او د هغه د وروڼو ترمنځ به کورنۍ جگړه او گلوډي دوام وکړي . له دې امله له لري څخه یې دهیواد د پښتو اوحالاتو څارنه کوله .

په دې وخت کې دکندهار والي سردار محمد امین چې د امیر ورور ؤ ، بغاوت اوسرکشي وکړه او امیر کندهار ته لښکر ورولیږه . په هغه جگړه کې چې په کجبار کې وشوه محمد امین خان اود امیر زوی سردار محمد علی خان دواړه ووژل شول .

او امیر په کندهار کې دهغوي فاتحي ته کښیناست .

په دې وخت کې سردار عبدالرحمن له بخارا څخه افغانستان ته راغی ، بلخ او کابل یې ونیول او دوردگو په سیدآباد کې یې شیرعلي خان ته ماتې ورکړه او خپل پلار محمد افضل خان یې په غزني کې بندي و راخلاص کړ او په کابل کې یې امیر کړ (۱۲۸۳هـ) د محمد افضل خان دامارت او پاچاهي دوره یونیم کال وه . له ده

د لوي خداي په لطف اودهغه دمقربوبندگانو په مهرباني زه ددغو سيورو له نړي څخه وژغورل شوم اود سرسپارني اوپاکي عالم ته مي چي دنور پر گهواره تکیه لري ، لار وموندله ، نن ورځ مي وتاکله جي له حضرت سيدالمسلمين (رض) اوده له يارانو سره يوځاي شم

د سيد عرفان اودسياسي فعاليتونو روحیه په فوق العاده توگه لوړه شوې وه .

سيد د ۱۸۶۷ داپريل په ۷ په کندهارکي د عرفان په باره کي يوه دوولس پاڼيزه کتابچه پخپل قلم وليکل.

د سيد نظر اومير محمد اعظم خان له هغي نه وروسته يوڅه وخت په غزني کي پاتي شو اوکله چي دامير محمد افضل فعاليت اوروزگار سرته ورسيد لکه چي وموويل سيدله محمد اعظم خان سره کابل ته لاړ او په تخت باند

دامير محمد اعظم خان د کيناستو په مراسمو کي په کابل کي و. څرنگه چي سيد دامير دوست محمد خان د زامنو په منځ کي له محمد اعظم خان سره خاصه مينه اوعلاقه درلوده ، هغه يي ښه تصادف وباله ، په دې لټه کي شوچي امير دهيواد اصلاحاتو ته مجبور کړي .

سيد دمحمد اعظم خان دحکومت په لنډوخت کي په ټولو چارو کي دهغه سلاکاراومشاور و ، په کابل کي دهند دانگليسي حکومت مخبران ، د سيد په مفکرې باندې پوهيدل ، خپل مرکز ته به يي اطلاعات اومعلومات ورکول . دکدي دخپرونو په ارتباط په ۱۸۶۸ مارچ کي دهند دحکومت يوه مخبر داسي اطلاع اوخير

ورکړ .

حاجي سيد ، اميرته قناعت ورکړ چي دانگليس حکومت چي دخيبر دلاري دخلاصولو هيله من شوي ، بل مطلب اومقصد لري . جي هغه ترکستان ته دهند دسوداگر پراخوالي دي اودليل يې ښودلي چي ديوه هيواد دفتحه کيدو لپاره وېرښه سياست دادي چي دسوداگري له مخي نوي مواصلات او لاري ولټول شي .

ده ويلي دي چي دهند اولويديزو هيوادوترمنځ سوداگري له پخوا وختو راهيسي درې لاري درلودې... اوس لازمه نه ده چي بله لار خلاصه شي ... » همداجي تزارې دولت رادمخه شوي دارال دسمندر دشاوخوا دقرغز ورشوگانې يي دخپري دترلاسه کولو په مقصد ونيولي ، انگليس پوه شو چي دتزار دولت به پرهند بريد وکړي او برنز ، ستودارت اوکنولي په شان يي خپل پټ مخبران افغانستان اويڅارا ته وليږل..... »

خوامير محمد اعظم خان ، خود رايه اوظالم سړي و اودهيواد لوي ، لوي کارونه يي خپلو هغو خپلوانو ورکړ چي عمري لږ . او تجربه يي کمه وه او له دې امله يي دهيواد سلامتيا اوارامي ته بل زيان متوجه کړ ، که څه هم سيد په بالاصارکي اميرته نژدې اومقرب و اودهغه سلاکاري ته ورسيده ، خودهيواد حالاتو سيدنا آرامه کړ . له بلې خوا دمديني اصلاحاتو په باب دده مفکورې اوپلانونه دنفوذ لرونکو اودرياريانو دمخالفت سبب شول ، نو بيرته دتگ او وتلو اجازه يي وغوښتله ، اومير دمکتوب په ترڅ کي په ډيري درناوي سره ده ته دسفر اجازه ورکړه ، سيدله خپل هيواد نه بهر لاړ .

له افغانستان څخه بهرته د سيد دوتلو په وخت کي هغه په سياسي او اجتماعي ، ملي اوپښ المللي مهمومسالو باندې مشغول و ، په هيواد کي گڼوډي اوکورنۍ جگړه اوداتحاد نشتو الي ، اقتصادي کمزورتيا ، جهالت اودپوهني اومعارف نشتوالي ، دحکومت داربايانو ظلم اوتيري ، دپريدو نفوذ او بريدونه له هيواد څخه بهر په هندکي دښکيلاک ، استعمار اواستثمار ورځ په ورځ نفوذ ، دهند وانو اومسلمانانو بي اتفاقي ، دمسلمانانو دخپلواکي زوال اود سيد دهيواد منځني ختيځ هيوادوته داستعمار دپراخوالي خطر ، دنورو اسلامي هيوادو سقوط اوله منځه تلل اودهغو کمزور داسيانيانو پر سياسي اواقتصادي ژوند باندې داروپايي هيوادو ورځ په ورځ زياتيدونکي واکمني اوسلطه اودهغي لاديني مفکورې خپرول چي ددازوين له فلسفي څخه يي سرچينه اخيستي وه .

ريښتينې اتلان...

ټوکړي بدن هريوغري دجنگ په ميدان کي دهغه داتلوليودويان بهادري گڼل کيږي .

پيغمبراکرم ي په باب فرمايي " ماجغريه جنت کي وليد چي دوه رنگين اوپه وينو لرلي وزرونه يي وو "

داديب ټولنيز...

خسته ژدي . دامفکوره اونظريه له اسلام سره شته اوبس . که څوک تعميري نظريه خپلوي ، نوخامخا به يي په لټون پسي دحقانيت اوټاک ډيوې رټاکوي .

د مرکزي آسیا اسلامي جمهوریتونه ...

د خپل حقیقي ورور صدیق الله راهي (مرکه چي د کراچي د جنگ په ورځپاڼه کي په ۱۴۰۹ د محرم

الحرام دوهمه دسي شني ورځ چي ۱۹۸۸ عيسوي د اگست د ۱۶ سره سمون خوري خپره شوي رانقل کړو دده له عکس سره يوځاي په لومړي مخ کي نشر شوي) پښور د جنگ غاينده (

د افغانستان د گډوگدي رژيم د جمهور رئيس ورور صدیق الله راهي وايي چي : نجيب يوظالم او وحشي انسان دي هغه به هروخت په ماگواښ کاوه اوحتي د مرگ اخطار به يي هم راکاوه ، دي ظالم او وحشي خپل پلار هم وژلي دي ۳۵ کلن صدیق الله د دوشنبې په ورځ مطبوعاتي کنفرانس ته په خبرو کي وويل : زما پلار د نجيب مخالف و هغه معمولي ناروغ و نجيب په روغتو کي بستر او په دي بهانه يي هلته وو اژه .

زه چي کله لويديز المان ته و تننيدم هلته يي ماته نشه لرونکي دارو را کړل کوم وخت چي له نشي نه رابيدار شوم نو گورم چي په ختيز المان کي يم اوله هغه ځاي نه يي بيا کابل ته راوستلم . صدیق الله وايي مونږ څلور ورورونه او دوي خویندې وو په دي کي دري ورورونه مي کمونستان زه او خویندې مي کمونستان نه يود کور د خاوند دي وينانه وروسته دهغو صاحبانو سترگي خلاصول پکار دي چي درو سنانو د وتلو وروسته د افغانستان مقدس جهاد ته داخلي او کورني جگړې وايي . اوسني وضعه :

اوسني وضعه داده چي : (۱) دروسي اسلامي محکومو ولسونو ازبکستان ، تاجکستان ، قرغيزيه او آذربايجان . دخپلي آزادي اعلان کړي دي . اونور به

بيا هم د جهاد دروسي محکومو اسلامي رياستونو له پاره د آزادي اوسياوون زيرې وو . په افغانستان کي د پنځلس لکو شهيدانو په وينو تويو لو سره له يوي خوا دروس لوي طاقت توتنه توتنه شو اوله بلې خوا په هغه اسلامي محکومو جمهوريتونو کي هم ساوچليده او تقريباً خپل هدف ته ورسيدل ، هغوي ته د قرآن کریم نسخي ، نشرات اوبعضي نور شيان هم ورسيدل . او په دوي کي د آزادي جذبې بيا پيل شوې ، دا کار زياتره دهغه پوځيانو له خوا ترسره شو چي روسانو د محکومو اسلامي جمهوريتونو څخه په دي غرض مقرر کړي وو چي هغوي دخپلو پلرونو او نيکونو دين هير کړي اود کمونيزم په قالب کي ځانونه برابر کړي . دا کثرو نومونه اسلامي هم نه وو کوم وخت يي پلرونه اويا ميندي په پټه په لمانځه ليدلي وي او يا خودومره پوهيدل چي د دوي نيکونونه او پلرونه مسلمانان تير شوي دي . او په دوي کي يوشمير پوځيان پټ په پټه مسلمانان وو . کله چي نوموړي پوځيان افغانستان ته راغلل د مسلمانانو حالات د دوي مظلوميت ، لمنځونه او جهادي د ايمان په رڼا کي مشاهده کړ . نو د دوي خويولي ايمان هم په غورځنگو شو . د دوي همدردی له مجاهدينو سره يوځاي شوي روس د دي حالاتو په ليدو سره دوي بيرته خپل هيواد ته وروغوښتل ليکن بيدار شوي ايمان چي د آزادي کوم روح په دوي کي پوکړي دهغوي

د افغانستان د مجاهدينو دغه تاريخ جوړونکي کارنامه ښکاره او ټوله نړي يي حيرانه کړه ، د اسلامي نړي په وړاندي يي د جهاد د عمل ، بصيرت ، اوځيرکتيا دروازه خلاصه کړه په دي وخت کي په ټول امت باندې دهغوي لړزوونکي اثرات پريوتل کوم چي په بحرکي د تپيان دراتلونه دمخه ښکاره کيږي د افغانستان د جهاد اود خليج د جنگ په دوران کي روس او امريکا په خپلواکي خبرو مخامخ شوي دي . آيا د اسلامي نړي حکومتونه اود اسلامي سرمشريزي .

کنفرانس به اوس هم د يوسيل کوونکي اونندار چي په سترگه گوري او که څنگه ؟ د دوه تاله ياده ايستل پکار نه دي چي اوس تاريخ د دي ليدونه سترگي پر لار دي چي هغه به په دي ضروري حالت کي څه رول لوبوي . خصوصاً پاکستان ، ايران او سعودي عربستان ته د اسوال متوجه دي . تاريخ د دي وخت پيژندنې ، احتياط ، ځيرکتيا ، دقت او فيصلې امتحان اخلي . او په راتلونکو څو ورځو کي به د دي نتايج رامنځته شي . د داکتر نجيب مذهب :

د افغانستان داوسني گډوگدي ظالم نجيب مذهب څه دي ؟ بهتره به داري چي په دي بحث کي دهغه

هم بيوپه راتلونکي نژدي کي دخپلي آزادي اعلان وکړي .

۲- دافغانستان جهادپه ښکاره توگه نورخپلي فيصله کني مرحلي ته رسيدلي دي تقريباً ۹۰ فيصده علاقه دکمونستانو دستلط څخه آزاده کړاي شوي ده چي په دي کي زياتره ښارونه اوڅولايوتونه هم شامل دي . کوم لوي ښارونه چي پاتي دي هغه هم دمجاهدينو دمحصري او فتحي په درشل کي دي

گريزدمجاهدينو دمتمدوحملولاندي دي په کابل باندي هم دمجاهدينو حملي جريان لري دکندهار سارپه مکمله توگه دمجاهدينو دمحصري لاندي دي .

۳- اوس دکابل حکومت ته مالي اونظامي مرستي ورکول روس ته لوي پيښي دي ځکه چي امريکا اوروس دواړوپه شريکه اعلان کړي دي چي ۱۹۹۲ کال دجنوري دلو مري نيتي نه به په دواړوخواوسلي بندي شي . بايد په ډاگه ووايو چي امريکا خوپرمجاهدينوياندي خپل کومکونه له پخوانه بندکړي دي .

۴- خويادولو ورڅيرداده چي اوس کابل ته هندوسلي ليري داهغه په نوي طرزجوړشوي توبونه دي چي (ارگن) نومېږي . ليکونکي وايي دري هفتي دمخه دزياترومجاهدينو ورونو سره دگريزپه پخوانيو مرجلوياندي وگرځيدم او مونږته مجاهدينو ددي توبونوهغه گولي وښودلي چي ۶ فته اوږدي اوپنځه انچه غټي دي .

کومي چي دکابل دحکومت پوځيانو پرمجاهدينو استعمالولي ددي په هره گولي کي خوځو گرينيټ وي چي داگولي پکي دټيم بمب غوندي ځاي پرځاي شوي وي

اوپه تعين شوي وقفه کي يودبل پسې چوي .

۵- دامريکا نړيوال بدنام نظام دوايره لري چي هغه په دي سيمه کي داسلامي نظام درامنځته کيدو اومخنيوي دپاره له هندنه اسرائيل جوړکړي ترخودهغوي په وسيله وکولاي شي په افغانستان کي داسلامي حکومت مخنيوي وکړي .

چي ددي ثبوت يودبل پسې زمونږ مخ ته راځي په ښکاره توگه دکابل لويديلي حکومت ته دمجاهدينو په مقابل له کي په پښوياندي دودريدلوله پاره اوس دروس پرځاي امريکا وسله ورکوي .

اوداسلسله په ۱۹۹۲ دجنوري دلو مري ورځي نه دهندوستان په واسطه ورکول کيږي وسله به دهندوستان وي اوقيمت به يي امريکا ورکوي .

۶- خودافغانستان ټول سنگرونه داسي بريښي چي دمجاهدينو ځواني اولوړي حوصلي دکابل دحکومت پلويانو اوپوځيانو ته ښه په مېړانه شکست اوماتي ورکولاي شي . اوانشاء الله دافغانستان پوره اومکمله آزادي دزيات وخت خبره نه ده په نړيواله سطحه چي کومي هلې ځلې رواني دي هغه هم دي خبروته اشاره کوي لکه څنگه چي خوورځي دمخه بوروسي هيئات اسلام آبادته راغي له مجاهدينو سره يي خبري وکړي دملل متحد عمومي منشي هم يونوي پنځه ماده ايز دامن پلان وړاندي کړچي په دي کي نړيوالوطاقتونو پوره دلچسپي واخسته همدارنگه روس هم دلو مري ځل له پاره مجاهدينوته دنېغ په نېغه خبروله پاره مسکوته دروتللو دعوت ورکړ .

۷- که څه هم چي دافغانستان په مسئله باندي دپاکستان ، ايران او

مجاهدينو ترمنځ په اسلام آباد اوتهران کي مشوري وشوي ، اوسايي په راتلونکي هم دوام پيداکړي خو که خبري له روس سره وي يادملل متحد له عمومي منشي سره مونږ ته داهيروال نه دي پکار اونه داسي بايد ووايوچي له دي قسمه خبرونه مونږته هيڅ گټه پلاس نه راځي ، تقريباً ۴۲ کاله دمخه مونږدکشمير گټل شوي جنگ دمير په سرخروبايلود چي دهغي تاوان مونږ تراوسه هم نه دي جبران کړي . په افغانستان کي هم دالله تعالي په فضل جنگ گټل شوي دي . د ۱۳ کالو په جهادکي ددي وړاندي شوي دسولي اوامن پلان دجاج اخستلو له پاره سالم دماغ ، لوي فکر ، پوره تدبير اوپوهي ته ضرورت دي . ددي په هره خوادراولاشوو نتايجوکي ژور فکرپکاردي . دمجاهدونتظمونو د مشرانواوقوماندانانو گډومشوروته هم ضرورت دي . په دي وخت کي معمولي سهو اوغلطي دافغانستان دگټل شوي جنگ له پاره هم خطرناک ثابتيداي شي . په آخره کي په څوپيشنهادونو سره خپلي ليکني ته خاتمه وروکړم .

۱- داسي هيڅ يوپلان اولايحه ونه مني چي هغه دافغانستان دههاد داهدافو اود مجاهدينو داسلامي حکومت په رامنځته کيدوکي خنډواقع شي . خداي (ج) مکړه که داسي وشول نو ددي نه به نه يوازي افغانستان اوپاکستان ته زبان ورسپري بلکي دکشمير اوپه روسيه کي اسلامي جمهوريتونوته چي خپلواکي ته نژدي شوي دي په خطرکي پريوزي . ځکه چي په اوسني وخت کي دټولي اسلامي نړي له پاره داميد يوازيني منبع افغانستان دي .

۲- دروسي اسلامي محکومو جمهوريتونو ته په دي وخت کي ددادواو اطمینان ضرورت دي خو کړمو جمهوريتونو چي دخپلي ازادي اعلان کړي دي مگر تراوسه پوري دهغوي دآزادي نوعيت په پوره توگه نه دي واضع شوي داځکه چي له دي جمهوريتونو سره زمونږ مخالبراتي اوترايکي ارتباط نشته په کاردې چي دارابطي ژر تر ژره ټينگي شي، هلته بايد زمونږ اخباري غاينده گان هم موجودوي، چي دهغه ځاي دنويو نويو حالاتو دپوهيدلو له پاره مونږ. دغربي وسايلو په ابلاغ تکيه ونکړو.

۳- ددغونويو خپلواکو اسلامي جمهوريتونو دمشرقالاتو دښکاره کيدو سره بايد ټول اسلامي هيوادونه داومني، په اسلامي سرمشريزه کنفرانس اوامل متحدکي دعضويت حق ورکړي، بلکي پاکستان، ايران اوترکيه يي بايد هم په هغه خپل منځي تړون کي شريک کړي چي څه موده دمخه يي لاسليک کړي وو.

۴- دي اسلامي ملکونو سره بايد سفارتي، تجارتي، تعليمي اوتيليغني اړيکي ژر تر ژره ټينگي شي.

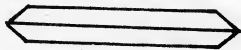
۵- الحمدلله نن هم دهغه ځاي خلک مسلمانان دي په تيرو ورځو کي دازبکستان، تاجکستان اوقرغيزيه دانهم جومات يوهيئات دکراچي دارالعلوم ته راغلي و هغوي وويل: چي هلته دقرآنکريم (نسخوهم کمي دي) حديث، فقه، اودديني علومونورکتانونه هم تقريباً نشته ددي ضرورتونو دپوهيدلو، اوددي کتابونودپوره کيدوله پاره په مختلفوسطحو دتيليغني هيتونو دليرلو ضرورت دي دهغه ځاي طلبه ووته دديني تعليم دحاصلولو له پاره پاکستان ته دراتللو دعوت ورکړل شي. دپاکستان ديني مدرسي په حکومت باندې دمالې بوج اچولو بغيره په دي کي بايد بڼه رول ولوبوي حکومت ته ددي نه استفاده کول پکار دي

۶- له دي دجمهوريتونو سره تجارتي هيتونه ليرل راليرل داسلامي

هيوادوخوصو پاکستان دپرمختگ له پاره يوه نوي لارخلاصولي شي اوددي دپرمختگ له پاره زيات ضرورت دي.

۷- اسلامي سرمشريزه کنفرانس چي دخليج په بحران باندې جمود اخمود پاتي شوي، اودنړيوالوپه بدل شلو حالاتوباندې غلي دي. هغه دي ژر تر ژره راوغوښتل شي ددي حرکت اوعفالييت ته دوخت داسي ضرورت دي چي دهغه نه هيڅ يو بافکره اوپوه مسلمان انکارنشي کولاي.

په آخرکي مي يوضروي عرض دافغانستان جهادي مشرانوته دادي چي: دخداي (ج) په لحاظ دوخت ارځييت اوقيت له لاسه مه ورکوي که خپل منځي اختلافات بالکل له منځه نه وړي نوديوې مودي له پاره يي غلي کړي دخپلومشترکو اسلامي اهدافودلاسته راوړلو له پاره دويل سره مرسته اوتعاون وکړي. په اوسني وخت کي خپلي داسي تاريخ جوړونکي کارنامي ترسره کړي چي پرهغوي باندې راتلونکي نسلونه افتخاروکړي اوکه نه تاريخ دقومونو هغه دوهره نه هيروي چي يوه لحظه سهوه اوخطاوکړي نوبيرې پيږي دهغه سزامومي

بيانيه استاد ذره

کرد براي شش ماه يك حكومت موقت مي سازيم اين حكومت زمينه انتخابات را فراهم مي سازد و مابه رأى ملت رجوع مي كنيم.

ملت هر كه را كه صلاح مي بيند انتخاب خواهد كرد، بايد براي ملتي كه ۱۳ سال خون داد احترام گذاشته شود - ملتي كه استعداد شكست دشمن را دارد، استعداد انتخاب و اقامه حكومت را نيز دارا خواهد بود. اکنون روسها غرض صلح به مجاهدين رجوع نموده اند. رجوع روس به مجاهدين دليل

عجز و نا تواني آنها است، چه صلح است كه روسها درطول ۱۳ سال به دستياري مزدوران افغاني و غلامان حلقه بگوشش، تا توانست اين ملت را كشت و بر سر آن آتش بازديد افغانستان را بويرانه مبدل ساخت و حالا ميگويدهاز درصلح پيش مي آيم؟

فوق الذكرچنين نتيجه گيري ميكنيم: اين همه افتخاراتي كه غا ميسر شد و نام ملت افغان رابتاريخ رنده ساخته و مابه آن احساس افتخار و سربلندي مي كنيم همه از برکت جهاد مقدس است كه درافغانستان براه افتاد - شما كه سرمايه بزرگ اين خاك هستيد و مستقبل افغانستان بشما تعلق دارد اين راه زندگي ساز و جهاد را بخاطر داشته و باستحکام بخشيدن اين راه ودرتداوم جهاد خود را آماده سازيد، انشالله آينده افغانستان از آن شما ست و آخرو دعوانا ان الحمد لله رب العالمين.

د ظالم

بښل

پر مظلوم

ظلم دي

حضرت عمر(رض)

نبوي لارښوونې اونوې طبي څيړنې

دفايض
ژباړه

هغوټولو ښارښت ولگيري اخړده
لامل څه دي ؟

رسول الله صلي الله عليه وسلم
وفرمایل چي لومړي اوبښ نوڅه
ډول په دي ناروغي اخځه شو ؟
(صحيح البخاري ، كذا الطب)

دا حديث يوديرمهم حقيقت
روښانوني هغه داچي سرايت پخپله
موثرنه دي دخداي رسول دسرايت
له فاعلي لامل **ACTIVE**
CAUSE نه انكار كوي

اوفرمايي چي دهغه پيداكوونكي
په حقيقت كي الله تعالي (ج) دي
كه هغه وغواړي نوناروغي له يوه
نه بل ته انتقالوي اوكه وغواړي
نويوروغ سړي سره لدې چي له يوه
ناروغ سره اوسېږي روغ رمت پاتي
كيږي .

له دي حديث نه څرگنديږي چي
دنبوي زماني دخلكوترمنځ داخبره
روښانه وه چي له يوه ناروغ اوبښ
سره دروغ اوبښ ديوځاي اوسيدوله
لامله روغ اوبښ هم ناروغه كيږي .
رسول اكرم صلي الله داخبره زدنگړه
اوله سرايت نه يي انكارونه كړ
بلكي دهغي په اړه دهغه وخت
دسرايت پخپل ذات كي اغيزمن
وي تصويري رد كړاودهغي پرخلاف
يي دانظرڅرگند كړ ، چي دهغي
فاعلي سبب الله تعالي (ج) دي له
دي توجه نه په حديث كي
موندونكي تعارض لري كيږي
اودنوي علمي څيړنو له مخي هم
حقيقت همدادي .

زكريا رازي هم دسرايت يوڅرگند
تصوذركر كړي دي . دهغه مشهوره
پيښه ده چي په بغداد كي يي
دروغتون دځاي دغوره كولو لپاره
يوه عجيبه لاره غوره كړه . هغه
دښاريه مختلفو برخوكي دغوښو
توتي څوړندي كړي بيايي دهغي
غوښي ځاي چي ترټولو وروسته
خړابه شوي وه دروغتون لپاره غوره
كړهغه دشري اوچيچك ترمنځ
توپيرونكې اوويي ويل چي داساري
ناروغي دي .

په همدې توگه يي ددق سل)
توپركلوز(اوجدام له مرضونونه هم
دلري توب لارښوونه وكړه اوويي
ويل چي دهغوخواشاته چي كومه
هواوي هغه خړابه وي چي دهغي په
وسيله ناروغي بل كس ته انتقال
مومي .

په نبوي طب كي دناروغيو دسرايت
تصور :

دسرايت تصوردرسول اكرم
صلي الله عليه وسلم په احاديثو كي
هم موندلای شو مگرهغه په دي
لركي دپخوانيو اواوسنيو
تصوراتوسره څه توپير لري .
له حضرت ابوهريره (رض) نه
روايت دي چي رسول الله صلي الله
عليه وسلم وفرمايل : " سرايت هينځ
حقيقت نلري " يوه بدوي پوښتنه
وكړه يارسول الله موږ گوروچي په
صحراكي زياتره اوښان روغ رمت
وي ، خوكله چي يوښارښت نيولي
اوبښ په هغوپوري خان ومړي نوپه

دمكروبونودنظريي

ترانكشاف
دناروغتياودسرايت
رامنځته شوي دي
دزياتروناروغيو لامل هغه كوچني
اجسام گڼلي شي چي په سترگونه
ښكاري ، خودانسان وجود ته
ورننوزي اوناروغي پيداكوي .
دانظريه
عصردترولويواوژوروخېړنو وروسته
وراندې كړاي شوه چي دناروغيو
اومعالجي په دنياكي يي يوه نوي
هنگامه راپيداكړي ده ،
دهغوپواسطه دناروغيو كنترول اوله
هغو نه بچاواسانه شوي دي ، حال
داچي داندوي عصردعقيده نه بلكي
له لرغونو زمانونه داډول
تصورموندل كيده .

ديوناني طب په
ځينوپخوانيوكتابوكي ځيني ناروغي
ساري گڼل شوي دي ددي مطلب
دادي چي ځيني ناروغي داسي دي
چي پريوه وخت ديوي سيمي
دېرخلك اغيزمن كړي .

داسلامي طبيبانو په ليكنو
كي هم داډول تصورموندل كيږي
شيخ الرئيس ابوعللي بن
سينادناروغيو دخپريدولامل
اواوبخوابوالي گڼي . ښكاره ده
چي كه دناروغيو پيداكوونكي
مكروبوته له هواواويوسره گډنه
شي اويويل ته ونه رسېږي نوساري
ناروغي له يوه نه بل ته نشي
انتقاليداي . مشهورطبيب محمدين

دسرايت دخپريدومختلف
لاملونه ذکرشوي دي چې له هغونه
خومهم په لاندې ډول دي .
الف : دمروطبو ذراتوپه ذريعه
سرايت

DROPLEINFECTION

دخپرو پروخت دلارو توکولو
ياپريغيدلو پواسطه مرطوب ذرات
په هواکي خپاره شي اوپه دي توگه
په هغوکي موجود مکروبونه دويمه
نژدي کس ته هم انتقال مومي .

ب : داوبو پوسيله سرايت

WATER BORN INFECTION

په اوبوکي مکروبونه موجودوي
خومره خلک چې دااوبه استعمالوي
هغوي له دي ځانگړي مکروب نه په
پيدا کيدونکو ناروغيو اخته کيږي

AIR BORN INFECTION

ج : دهواپوسيله خپريدونکي
سرايت

مکروبونه دهواپه وسيله له ناروغ
سري نه روغ سري ته انتقال مومي
اوهغه هم ناروغ کړي .
دحفظ الصحي په باب دنبوي
لارښوونو معنويت :

رسول الله صلي الله عليه
وسلم چې دخورلو، څښلو، پاکوالي
اوبدنې نظافت اوورځنيو چارو په
باب نظافت ته خومره متوجه کړي
يو که په هغو په سمه توگه عمل
وشي نوله ساري ناروغيو نه په
مکمله توگه نجات موندلای
شو. په دي باب مودرسول الله
صلي الله عليه وسلم څوحدیثونه
بيانوي .

الف : له ناروغ سره دغاړه غړي
کیدو اویایوځاي ناستي ولاړي
مانعت :

رسول الله صلي الله عليه وسلم
له ناروغ سره ديوځاي ناستي
ولاړي نه مانعت کړي دي اوحمکم
بي کړي دي چې ناروغان له

روغوخلکونه لري وساتي . ابوسلمه
بن عبدالرحمن فرمایي : چې ماله
پيغمبر (ص) نه ابوهريده "ته دا
روایت اوریدلي دي چې " ناروغ
سري هيڅکله دروغ څنگ ته مه
راوله " (بخاري کتاب الطب)

حضرت اسامه روايت کوي چې
رسول الله صلي الله عليه وسلم
وفرمايل : " کله چې تاسي ته په يوه
سيمه کي دطاعون دخپريدو
خبر راوړسيدنوهلته مه ځي اوکه
تاسي په داسي سيمه کي وي چې
هلته طاعون خپور شوي وله هغه
حايه مه وځي : (بخاري ، کتاب
الطب)

رسول الله صلي الله عليه وسلم دي
خبري ته اشاره ضروري وگڼله چې
داناروغي پخپله موثره نه ده بلکه
دخدای درضاسره سم داسي کيږي
. پردي اساس په يوه روايت کي
راغلي دي چې رسول الله صلي
الله عليه وسلم يوځل له يوه جذام
نيولي سري سره ډوډي وخوړه اوپه
دي توگه يي دساري ناروغيوپه باب
داتصورڅرگندکړچې ساري ناروغي
پخپله موثري نه دي .

ب : دخورلو اوڅښلو آداب :

په يوه روايت کي راغلي دي
چې رسول الله صلي الله عليه وسلم
به چې ترخوراک وروسته دسترخوان

رسول الله صلي الله عليه وسلم له ناروغ سره له يوځاي ناستي نه منع کړي يو

ټولاه نوخدای (ج) شکريه يي
ادا کاوه (بخاري ، کتاب الاطعمه
) له دي نه داهدایت څرگندېږي چې
ترخوراک وروسته بايد دسترخوان
ټول شي اوکه نه نومچان پري کيښي
اومچان دناروغيو دسرايت ترټولو
لويه وسيله ده . په همدې توگه
رسول الله صلي الله عليه وسلم په
بني لاس دخوراک امرکړي دي .

حضرت عبدالله بن عمر(رض)
روایت کوي چې رسول الله صلي
الله عليه وسلم وفرمایلي چې څوک
دي په خوراک اوڅښاک کي کين
لاس نه استعمالوي ځکه چې
شیطان په کين لاس خوراک اوڅښاک
کوي . (ترمذي کتاب الطعمه)

په بني لاس خوراک کي
طبيعي نظافت په پام کي ساتل
شوي اوکين لاس دطهارت لپاره
مختص شوي دي . دخوراک له
نظره هم دامسئله په پام کي نيول
شوي ده چې له استنجانه وروسته
دپاکوالي په پام کي نه ساتلو په

ددې نبوي لارښووني دمعنويت
اندازه ددې خبري نه معلومېداي
شي چې نوي علمي خبرني دهغي
مکمل تاييد کوي . ددي له مخي
که چيږي په يوه سيمه کي ساري
مرض خپوروي نوپوروغ سري بايد
هلته ولاړنه شي اونه کوم ناروغ له
هغه حايه بل ځاي ته بوتلل شي
ځکه چې په دواړو حالاتو کي روغ
خلک بچ نشي پاتي کيداي . په
همدې توگه په يوه حديث شريف
کي راغلي دي چې رسول الله صلي
الله عليه وسلم فرمایلي دي : " له
يوه جذام نيولي کس نه دداسي
وزغلي لکه زمري چې گوري اوتري
تښتي " (بخاري ، کتاب الطب)

له طبي څيړنونه معلومه شوي
ده چې جذام که څه هم په لومړنيو
مرحلوکي ساري ناروغي نه ده
مگرپه پرمختللي حالت کي ساري
کيږي

له ناروغانوسره له ناستي
ولاړي نه دمانعت سره سره هم

صورت کي کين لاس امکان لري
چي په مکروبوټو ککړوي . رسول
الله صلي الله عليه وسلم ترخوراک
وروسته هم دلاس پرنيمنځلو هدايت
کړي دي (بخاري ، کتاب الاطعمه
(ښکاره ده چي دلاس پرنيمنځلو
پرته دکارکولو پروخت لاسونه خيږن
اودمکروبوټو دخپريدو . امکان وي

رسول الله صلي الله عليه وسلم
داوبو دصافولو لارښوونه هم کړي
ده ويي فرمايل : " څوک چي له
خوبه راپاڅي نو داوبو په لوبښي
دلاس ترننه ايستلو روميي دي خپل
لاس دوه دري ځله پرنيمنځي ځکه
معلومه نه ده چي دخوب پروخت
دهغه لاس چيرته چيرته و (ترمذي
، ابواب طهارت)

داحاديثو څيړونکو ليکلي دي
چي داحکم ددي لپاره شوي وو چي
هغه وخت به خلک په جنگونو کي
مصروف و ، دهغوي پرېدونويه
زخونه و چي دخوب پروخت به په
هغولاس لگيده ، ليکن اوس
داډول تاويلونو ته څه اړتيا نشته
که سړي روغ وي هم دطب له نظره
دلاسونو پرنيمنځل ضروردي .
حضرت پيغمبرصلي الله عليه وسلم
داوبو دپاکوستلو په باب هم
فرمايلي دي : " هيڅوک دي په
ولاړو اوبوکي متيازي نه کوي " (ترمذي
ابوابطهارت)

داوبو دنظافت په پام کي
نيولو سره رسول الله صلي الله عليه
وسلم داوبوڅښلو پروخت په لوبښي
کي ساخستل واياله اوبوپوکولو
منع کړي ده . حضرت انس رضي
الله عنه فرمايي : رسول الله صلي
الله عليه وسلم داوبوڅښلوپروخت
دري ځلي (دلوبي نه بهر)
ساخسته (بخاري ومسلم) حضرت
ابوقتاده فرمايي چي رسول الله
صلي الله عليه وسلم په لوبښي کي

له ساخستونه منع کړي ده (بخاري
ومسلم)
حضرت ابن عباس (رض)
فرمايي چي رسول الله صلي الله
عليه وسلم وفرمايل " داوبښ په
څيړپه يوه ساوبه مه څښه بلکي دوه
يادري ځله يي په دمه دمه وڅښه
کله دي چي اوبه څښل پيل کړل
نودالله (ج) نوم اخله اوکله دي چي
اوبه وڅښلي نودهغه حمدواوبه
(ترمذي)

په يوه بل روايت کي دي چي
يوه سړي عرض وکړ " زه په يوه
سانه مېرېم " (نوځکه اړکيږم چي
په لوبښي کي ساوباسم) رسول الله
صلي الله عليه وسلم وفرمايل : " لوبښي
له مخي نه لري کړه اوساه
واخله " (ترمذي) له حضرت ابن
عباس رضي الله عنه نه روايت دي
چي رسول کريم صلي الله عليه
وسلم په لوبښي کي له ساه
اخستواوياوکولونه منع کړي ده .
(ترمذي - ابوابالاشربه)

حضرت ابوسعيد خدري (رض)
فرمايي چي يوځل رسول اکرم
صلي الله عليه وسلم له پوکولو نه
منع وکړه ، يوه کس وويل که په
هغوکي کوم خلي په نظرراشي نوځه
وکړم ؟

ويي فرمايل لېښانته اوبه تويي کړه
چي هغه خلي ولويږي . (ترمذي
، ابواب الاشربه)

د رسول الله صلي الله عليه
وسلم ددي لارښوونو دمعنويت
اندازه له نووطني علمي لارښوونو
نه څرگند ېږي . دفيزولوژي له
علم نه معلومه شوي ده چي په
ساخستلو کي داکسيجن اندازه ۲۱
فيصده دنايتروجن اندازه ۷۹
فيصده اودکاربن داي اکسايډاندازه
۵ فيصده وي له دي امله هغه هوا
چي په اخستلوکي بيرته راوځي

خطرته دوه دري فيصده نژدي وي
په همدې توگه ځيني غازونه هم په
اوبوکي دپوکي پواسطه حل کيږي
اودروغتيا لپاره مضروي . په همدې
ترتيب سره دسلاستلو پروخت
دمختلغو مرضونو لکه دستوني
امراض ، توبرکلوز اوداسي نورو په
سلگونو زړه مکروبوټو نه اوبوسره
گډيږي اوڅوک چي په هغه لوبښي
کي اوبه وڅښي هغه ته انتقال
مومي .

ج : دلوبښو دپاکوستلو لارښووني
رسول الله صلي الله عليه وسلم
دنظافت په پام کي ساتلو لپاره
دلوبښو دپاکوستلو لارښووني کړي
ده . له حضرت جابر(رض) نه
روايت دي چي رسول الله صلي
الله عليه وسلم وفرمايل : " کله
چي دشپي ځملي ، نوخراغ مرکري
، دروازه بنده کړي د مشک خوله
وتري اودخوراک اوڅښاک دلوبښو
سويکړي " (بخاري کتاب الاشربه ،
ترمذي ابواب الاطعمه) دنظافت
په پام کي ساتلو لپاره رسول الله
صلي الله عليه وسلم دغيرمصنانو
په لوبښوکي له خوراک اوڅښاک نه
منع کړي ده ، ځکه چي هغوي
دپاکوالي رعايت نه کوي .

حضرت ابويعليه څښي فرمايي چي
ماله رسول الله صلي الله عليه وسلم
نه وپوښتل چي زموپه سيمه کي
اهل کتاب اوسي ايادهغوي په
لوبښوکي څه خوړلای شو ؟

رسول الله صلي الله عليه وسلم
فرمايل : " که بل لوبښي
پيداکيداي شونوپه هغوکي څه مه
خوري اوکه نه نولومړي هغه ښه
پرنيمنځي اوييايي استعمال کړي " (بخاري ، کتاب الذبائح والصيد)

که چيري سپي په لوبښي کي
سردننه کړي نورسول الله صلي الله
عليه وسلم دهغه لوبښي ښه
پرنيمنځلو هدايت کړي دي

ديوي نظريي ماته

د يوي امپراتوري ماته

سپاوون

لکه چې ښکاره ده، په روس کې دکمونستي الواک او نظريي حاکميت دروسي امپراتوري په پراختيا او پياوړتيا کې پوره لاس وکړ. کمونيزم چې دسدي دغوره او برترې نظريي نوم و، نورو ساندودي لپاره چې په اصطلاح د برترې نظريي حاملان او بيرغچيان وو، دخپل کمونيستي فکروالواک اوکې بهترواوبو دخپلې ټولو اکمني دغځولو او پراخولو په لار کې هانداوزيارايست. له دې سره سره دنړي دزياترو هيوادو وگړيو هم هغوي خپل ژغورندويان او نجات دهنده گان گڼل. او دا پردي چې روسي دنورو چيانو په ورته کمونيستي ټولنه يوه جنت نظيره اوصالحه ټولنه معرفي کوله، چې دهرڅه پرېمانې به پکې وه. دکور کالي او دودې ستونزه به دغلته چاهيڅ نه پېژندله. گوندي او ترېگني خويه پکې نه وه نه وه، چې دولت او پوليس اوتانه دار به هم پکې نه وو. ځکه چې کور، کالي او دودې هرچاته پوره پوره ورسيږي، نو بيا دولت او پوليس اوتانه دارته څه گوده او اړه بيدا کيږي. که څه هم چې کور، کالي او دودې دانساني نوعي يواځيني او ايکي يوه اړتيا نه ده، بلکې هغه نورې ډيرې غوښتنې او اړتياوې هم لري، لکه په خپله په روس کې دخروسچوف ديوي نسبي آزادي درامنځته کيدو په وختوکې چې يو کتاب خپورشو چې نوم يې و: "انسان يواځې په دودې نه پايي".

څرگنده ده، دترې مظلومو اوداستعمارواو استبداد په پنځوکې راگيرو اولسويه چې ددغسې يوي ټولني صفتونه اوستايني اورېدلي، نوناليدلي به پرې مينيدل او دې قتابه

يې په زړه کې ټوپونه او غورځنگونه وهل چې کاش دوي هم ديوي دغسې ايډيالي اوغونه ټولني خاوندان شوي. او اکثر بهرني ښکيلاک ته هم په يوه هيوادکې دلاسهوني موقع اوچانس هغه مهال په لاس ورځي چې دهغه هيوادوگړي له راز رازمادي اومعنوي محروميتوسره امېرچمبراولاس په گريوان وي. هغوي چې ټول عربي په محروميتونواو اوبوسيوکې تيرشوي وي، تل يې دا يوه قتابه زړه کې گرځي چې يوڅوک راپيدا شوې اودوي يې داستبداد اوزورواکي له خونړيو پنځو خلاص کړي. ددغه پرنسيپ اواصل له مخې و، چې زياتره هيوادو روسي کمونيزم خپل نجات دهنده وگاڼه اودهغه مننې ته يې غيږ پرانيسته. داسې دېخ اومياشت به نه وه چې يوه نسبتاً خپلواک او خپلواک هيواد به دکمونيزم په گودال کې نه راغورځيده، او خپله ماته گوده خپلواکي به يې له لاسه نه ورکوله. اوچې يوځل به يې ټيندک وخوړاوپکې راويه غورځيد، نو بيا به يې له خدايه (ج) څوک دپوښتنې هم نه وو.

دمنځني آسيا دايليو جمهوريتوبورښوونکي او وېرجن سرگذشت زموږ دواندي دي. دغلته چې دجفاپېشه اونااهلو اميرانودظلم او زور زياتي له لاسه زياتره وگړيو کمونيزم ته هرکلي اوښه راغلاست ووايه اوهغه يې خپل نجات دهنده وگاڼه، دامنکرته لري البته دروسي يرغلگرېوخ په زورزياتي اولوت تالان هم سترگې نشي پټيداي

دمحکومواسلامي

موجودوي چي دهغو پواسطه داډول وپروس له منځه ځي .
 دپرنجي اولارو توکولو آداب :
 دالله رسول دپرنجي اولارو توکولو آداب هم بيان کړي
 دوکي دانفلوانزا ، چيچک ، شري ،
 دستوني دامراضو ، توري توخلي ،
 غونډيا اودق مکروبونه شامل
 اودنارو غتياودپيداکولو لامل
 کيداي شي . په دې ترتيب سره

حضرت ابوهريره (رض) فرمايي
 نبي کريم صلي الله عليه وسلم
 حکم کړې دي چي : " که چيري
 سپي په کوم لوبښي کي سرندنه
 کړې نوهغه دي اووه ځلي پريغځل
 شي چي لومړي او وروستي ځل يې
 په خاوره سره وي اوکه پيشو
 سرندنه کړي نومازي يوځل پريغځل
 کافي دي " (ترمذي ابواب الطهاره)

له دې روايت نه دوه شيان
 څرگنديږي :

لومړي داچي دسپي په لاروکي
 ضرور کوم خاص شي موجودوي چي
 ددومره پريغځلو هدايت شوي دي .
 دويم داچي په خاورکي ضرورکوم
 داسي خصوصيت شته چي دهغي
 پواسطه هغه اثرات له منځه ځي .
 اوږدوتجربو اومشاهدو اوطبي څيړنو
 دواړه حقيقتونه روښانه کړي دي .
 څيړنو څرگنده کړې چي دسپي په
 لاروکي يوخاص ډول مکروب وي
 چي (RABIESVIRUS)

نوميري . له هغه نه نهايت يومهلک
 مرض پيداکيږي چي دهغه مرض
 دپيداکيدونه وروسته مريض نشي
 پچيداي .

په همدې توگه څيړنو داهم ثابته
 کړې ده چي په خاوره کي له نورو
 اجزاو پرته په زياته اندازه نوشارد ،
 سوره ، اونيم اوکلسم اکسايد

څوک دې په خوراک اوڅښاک کي کيڼ لاس نه
 استعمالوي ځکه چي شيطان په کيڼ لاس خوراک
 اوڅښاک کوي
 « الحديث ، ترمذي ، کتاب الاطعمه »

رسول الله صلي الله عليه وسلم له
 بي ځايه توکولونه منع کړي ده .
 حضرت انس رضي الله عنه
 فرمايي : چي دخداي رسول صلي
 الله عليه وسلم وفرمايل : " په
 جومات کي توکول يوغلط کاردي
 دهغه تلافي داسي کيداي شي چي
 هغه پټي کړاي شي " (بخاري
 اومسلم)

جومات دعبادت ځاي دي هلته
 خلک دعبادت لپاره راځي پدي
 اساس بايد دجومات نظافت ته
 خاصه پاملرنه وشي . که
 دجومات فرش پوخ و نو بايد چي په
 ښه توگه پاک شي . دخداي (ج)
 درسول (ص) دلارښوونو معنويت له
 دې نه معلوميږي چي ديرهملک
 مرضونه دلاړو توکولو پواسطه
 خپريږي .

دي . حضرت ابوهريره (رض)
 فرمايي کله به چي رسول الله پريغځل
 نوپرمخ (اوپوزه) به يې لاس
 ياتکه ايښودله او آوازه يې تيتاوه
 . (ابوداود ، ترمذي)
 ددي عمل دمصلحت اوحکمت
 اندازه له دې خبري نه معلوميږي
 شي چي له نووطني څيړنونه
 معلوميږي چي ديري ناروغي
 دتوخي او پرنجي دسرايت پواسطه
 خپريږي . دبرقي مايکروسکوب
 پواسطه معلومه شوي ده چي
 دپرنجي پواسطه په يوه دقيقه کي
 يولس لکه ذرات په هواکي
 خپريږي په دې ذروکي دمکروبي
 تسلط درامنځته کيدو صلاحيت
 موجود وي . داذرات له ۱۲ نه
 تر ۳ دقيقو پوري دخپريدو
 صلاحيت لري اوترنيم ساعت پوري
 په هواکي لامبووي په دې توگه په

حضرت ابوامامه رضي الله عنه روايت مي کند که پيامبرعليه السلام فرمودند :
 کسی بالای یتیمی دست بکشد و یا خاطر خدا دست بکشد ، برابر موی بدن آن یتیم
 برایش نیکی نوشته می شود و هر که بایتمی سلوک نیک کرد او من درجنت می
 باشیم و درین وقت پيامبر (ص) هردوانگستانش را با هم نزدیک کردند

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ
وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَى
النحل آیه ۹۰

ترجمه: به تحقیق خداوند امر می کند به عدل و احسان و عطا کردن به صاحبان قربایت: خداوند حکیم درایه فوق به سه چیز امر می کند که آراستگی و پیراستگی جوامع بشری را تضمین می کند. عنصر اول عدلست که از دو حقیقت مستقل ساخته شده است. یکی اینکه میان حقوق مردم توازن و تناسب برقرار باشد. دوم اینکه به هر کسی حقش بدون تعصب و جانب داری پرداخته شود. بعضی ها عدل را به معنی انصاف

عالم اینست که به هر شخص حقوق اخلاقی، اجتماعی سیاسی اش را که متوازن و متناسب حال او است با کمال امانت داری و دیانتداری بدون اعمال هیچ نوع تعصب و ربط نامشروع بدهید. دوم - انست که معنی برخورد نیک، همدردی، روا داری، فیاضی، عفو و درگزر، مراعات یکدیگر، به دیگران اضافه از حقوقش پرداختن و خود به کمتر راضی شدن را می رساند. احسان یک چیز زاید از عدل است که از نظر زندگی اجتماعی نسبت به عدل اهمیت بیشتری را دارا می باشد. اگر عدل تلخهیا

گویا یک شکل بخصوص از احسان است نسبت به اقارب و خویشاوندان، معنی صله رحمی تنها این نیست که انسان با اقارب و خویشاوندان خود به وجه احسن پیش آمد کند. درغم و شادی با آنها شریک باشد، در حدود جایز و مشروع حامی و مددگار آنها گردد، بلکه از تقاضای صله رحمی این هم است که در مال و دارایی خویش علاوه بر تثبیت حقوق خود، اولاد و خانواده خویش و خویشاوندان خود را نیز سهم بداند.

از نظر اسلام هر فرد مرفه و صاحب ثروت نسبت به تمام افراد مربوط خویش که با رشته های قربایت و خویشاوندی باهم مربوط اند، مسؤولیت دارد که از نگاه مالی و اقتصادی به آنها توجه داشته باشد و از آنها بازرسی نماید.

اسلام جامعه ایرا که بعضی افرادش از فرط مالداری و ثروت مصروف عیاشی می باشد در حالیکه متبایقی افراد مربوط آن از غربت، توان خوزاک و پوشاک خویش را ندارند، سخت محکوم می کند. اسلام خانواده را عنصر مهم از ساخت و ترکیب جامعه قرار میدهد و اولین حقوق افراد غریب و ناپسامان را بالای افراد ثروتمند و آسوده حال خانواده های آنها حمل می کند بعدا دیگران را مسؤول میدانند. به همین ترتیب بر افراد مرفه و آسوده حال لازم میدارد که در قدم اول از حقوق اقارب و خویشاوندان خود پاسداری کنند بعد از آن به طرف دیگران توجه نمایند.

همین حقیقت را پیامبر گرامی اسلام طی ارشادات گوناگون

بحثی پیرامون حقوق العباد از نظر اسلام

ترجمه وحدتیار

وناخوشگواری های اجتماع را رفع می کند، احسان در آن خوشگواری هاشرینی ها ایجاد می نماید. یک جامعه فقط به این اساس استوار مانده نمی تواند که افراد آن هر وقت نگران حقوق بوده و به کفه میزا چشم دوخته باشند که حقوق دیگران چه مقدار است تا ادا کنند و حقوق اوازچه قرار است تا به همان اندازه بگیرد. اجتماعی به این اوصاف یک اجتماع سرد و بی حس محسوب می شود گرچه شاید از کشمکش خالی باشد. ولی از ارزش های هم محروم خواهد بود که در جامعه لطف و حلالت ایجاد کرده، محاسن اجتماعی را رشد می دهد. مطلب سومیکه در این ایه کریمه تذکر گرفته صله رحمی می باشد که

تصور می نمایند که مفهوم برابری و مساوات از آن ترشح می کند یعنی اینکه تقسیم حقوق باید در بین مردم به اساس مساوات صورت گیرد. در حالیکه عدل به معنی توازن و تناسب در حقوقست نه برابری و مساوات. گرچه در بعضی موارد عدل تقاضای مساوات را هم می کند بطور مثال میتوانیم از حقوق شهریت نام ببریم ولی در اکثر موارد دیگر اگر عدل را به معنی انصاف تعبیر نمایم مفهوم آن سراسر دگرگون می شود. مثلاً در رابطه با حقوق اجتماعی و اخلاقی والدین و اولاد همچنان حقوق در بدل خدمات بزرگ و به سطح پائین درین موارد نمی توان اصل مساوات در حقوق را مراعات کرد. پس تقاضای این حکم پروردگار

خوش توضیح می نماید . چنانچه در روایات متعدد آمده است که در قدم اول حقوقیکه بالایی انسان عاید می شود همانا حقوق والدین است بعد از آن حقوق اولاد و اهل خانه ، بعد از آن حقوق برادر و خواهر و به همین ترتیب آنکه قریبتر باشد حقوقش نیز مقدمتر می باشد .

روی همین اساس حضرت عمر رضی الله عنه پسران کاکای یک یتیم را وادار نمود تا او را پرورش و تربیت نمایند . و راجع به یتیمی دیگر فرمود که اگر کدام خویشاوند خیلی دور آن هم می بود اورا مسئول پرورش و کفالتش می گردانید . تصور کنید که اگر جامعه ای به این اوصاف وجود داشته باشد که هرواحد آن از افراد مربوط خوش بدین منوال پاسداری نماید ، در آن رفاه و آرامش از نظر اقتصادی ، خلوت و شرینی از نظر اجتماعی و پاکیزگی و صفایی از نگاه اخلاقی بکدام پیمانه وجود میداشت .

بعد از این بحث اصولی اکنون پیرامون بعضی از حقوق مشخص چیزی ارائه می کنیم .
خداوند در مورد حقوق والدین می فرماید : و بالوالدین احسانا)

اجتماع از نگاه اخلاقی طوری عیار گردد که اولاد را نسبت به والدین بی نیاز نساخته بلکه همه وقت مرهون احسان و پابند احترام به آنها داشته باشد .

اولاد باید در سن پیری و کهنوت از والدین خوش چنان پاسداری نمایند ، طوریکه والدین در ایام طفولیت با اولاد خویش می کردند . آیه فوق شکل ترغیب و تشویق را ندارد ، بلکه حکمیت است که به اساس آن تمام حقوق و صلاحیت های والدین مقرر گردیده ، چنانچه ما .

تفصیل این حقوق را در کتب حدیث و فقه مطالعه می نمایم . اسلام نه تنها درین مورد حکم می کند که از حقوق والدین پاسداری کنید و اتراضایع ننمایید بلکه نگرانی از حقوق والدین اطاعت و احترام آنها را جزء مهم ارتقای ذننی و اخلاقی جامعه اسلامی و تهذیب مسلمانان قرار میدهد . به همین علت حکومت اسلامی وقوانین اداری آن به استحکام و استواری اداره خانواده تاکید می کند و تلاش می ورزد که این اداره به ضعف دچار نگردد .

اکنون ببینید بیبینیم که اسلام راجع به حقوق سایل و محروم یعنی افراد بی بضاعت و ناتوان جامعه چه

درین مقام باید اظهار داشت که مراد از حقوقیکه درین آیه کریمه تذکر گرفته است زکوة نیست که شرعا واجب باشد ، بلکه این حقیقت که یک صاحب استطاعت بعد از ادای زکوة احساس می کند که از مال خود به میل و رغبت خوش بدون اینکه شریعت براو چیزی لازم گرداند ، بالایی مردم بی بضاعت و محروم اجتماع خرج کند .

چنانچه حضرات عبدالله بن عباس ، زید بن اسلم و غیره از آیت فوق همین مطلب را اخذ کرده اند . روح این ارشاد باری تعالی اینست که بندگان متقی پروردگار هیچگاه درین غلط فهمی واقع نمی شوند .

که گویا بعد از ادای زکوة دیگر ذمه شان فارغ گردیده و مکلف نیستند که بطرف هر مصیبت زده و آفت رسیده جامعه توجه نمایند و بر آن ها نظر لطف و احسان داشته باشند . بلکه برعکس از آیه فوق برمی آید که هر بنده متقی خداوند همیشه ب فکر این اند که کجا افراد بی بضاعت و ناتوان اجتماع را سراغ نماید تا از مال خود چیزی بالایی آنها خرج کند و به این ترتیب رضای پروردگار خود را حاصل

اسلام جامعه بی را که بعضی افرادش از فرط مالداري و ثروت مصروف عیاشي مي باشد در حالیکه متباقي افراد مربوط آن از غربت، توان خوراك و پوشاك خوش راندارند ، سخت محکوم مي کند

بنی اسرائیل - ۲۳)

و بالوالدین احسان کنید . ازین آیه کریمه برمی آید بعد از بزرگترین حقوقیکه بالایی انسان عاید می گردد همانا حقوق والدین است . اولاد باید مطیع ، خدمت گزار و گوش فرمان والدین باشند .

حکم می کند در آیه ۱۹ سوره الذاریات در ذیل تعریف و توصیف متقیان وارد شده : وفي اموالهم حق للسايل والمحرور . ترجمه : و در مال های شان (متقیان) حصه بی است برای سوال کنندگان و محرومین .

نموده اند و خسته ای برای زندگی باز پسین خود کرده باشد .
درین آیه کریمه مراد از سایل هر گدایشه نبوده بلکه کسیست که محتاج بوده و دیگر هیچ وسیله مرفوع ساختن حاجت خود را نمی بیند جز اینکه با شر مساری بطرف

دیگران دست دراز کند و چیزی بخواهد.

ومراد از محروم هر آن کسیست که مبتلا بیروزگاری و بیکاری می باشد و یار و روزگار دارد ولی ضرورتش را پیوره نمی کند . یامبتلا کدام آفت و افتادی شده ، یا اصلا صلاحیت کسب را ندارد .

راجع به این چنین اشخاص اگر خدا پرستی آگاهی حاصل کند ، دیگر انتظار آن را نمی کند که وی چیزی بخواهد ، بلکه بلاد رنگ به کمک اومی شتابد و از مال خود تا حد توان ضرورت او را رفع می کند .

به همین ترتیب اسلام در رابطه با پاسداری از حقوق مساکین ، یتیمان و بیوه گان تاکید می کند چنانچه در یک حدیث آمده که راوی آن حضرت ابوهریره رضی الله عنه می یاد پیامبر اسلام فرمودند : الساعی علی الاملة والمسکین کالساعی فی سبیل الله . یعنی آنکه بخاطر برآورده ساختن احتیاجات و ضروریات بیوه و مسکین تلاش و رز دگر گویا در راه خدا تلاش می کند و در یک قسمت روایت حضرت ابوهریره رضی الله عنه اضافه می کند که به گمان من پیامبر اسلام فرمودند که مانند نماز گزار نیست که هیچ آرام نمی کند و مانند روزه دار نیست که هیچ روزه راترک نمی کند (بخاری و مسلم)

در مورد یتیمان روایات زیادی وارد شده است . در یک روایت آمده پیامبر اسلام فرمودند که در میان مسلمانان بهترین خانه آنست که در آن یتیم وجود داشته باشد و با او پیش آمدنیک صورت می گیرد و بدترین خانه درین مسلمانان خانه ایست که در آن یتیم باشد و با او معامله زشت می شود . (ابن

ماجه ، بخاری فی الادب المفرد)
همچنان حضرت ابو امامه رضی الله عنه روایت می کند پیامبر علیه السلام فرمودند : کسی بالای یتیمی دست بکشد و بخاطر خدا دست بکشد ، برابر با موی بدن آن یتیم برایش نیکی نوشته می شود و هر که بایتیمی سلوک نیک کرد او ومن در جنت چنین می باشیم و درین وقت پیامبر علیه السلام هردو انگشتانش را با هم نزدیک کرد . (مسند احمد ، ترمذی)
عبدالله بن عباس رضی الله عنه روایت می کند پیامبر اسلام فرمودند : هر که یتیمی را در خورد و نوش شریک کرد ، خداوند بر او جنت را واجب می کند . (شرح السنه) ، حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت می کند شخصی به پیامبر علیه السلام عرض کرد که سنگدل هستم ، پیامبر (ص) فرمودند که بالای یتیمی دست بکش و مسکینی را طعام بده (مسند احمد) به همین ترتیب در رابطه به حقوق العباد خداوند در جای دیگر می فرماید : وات ذا القربی حقّه و المسکین و ابن السبیل . و بده حق صاحبان قربانیت ، مسکین - و مسافرا . (بنی اسرائیل ۲۶)

منشای خداوند حکیم ازین آیت اینست که انسان نباید مال و ثروت خود را به شخص خود تخصیص دهد ، بلکه بعد از رفع ضروریات خویش به حداعتدال ، مال خود را بالای اقارب ، خویشان و ندان ، همسایگان ، یتیمان ، بیوگان و سایر افراد محروم و بی بضاعت اجتماع خرج کند .

تا در زندگی اجتماعی او روح تعاون و همدردی ، حق شناسی و حق رسانی زنده باشد .
هر فرد معاون و مددگار افراد

مربوط خود و هر مستطیع بفکر رفع احتیاج بی بضاعتی باشد .

اگر مسافری در هر جاسفر کند خود را بیگانه تصور نکند بلکه مردم مانند مهمان از او استقبال نمایند . احساس حقوق در جامعه بحدی بیدار باشد که هر فرد حقوق دیگران را بداند . و اگر رسیده گی بحقوق دیگران کند تصور کند که باری گران از مسئولیت خود را سبک کرده است . و اگر از کمک بدیگران معذور باشد از آنها طلب عفو نماید و از خداوند طلب فضل و توفیق نماید که او را بخدمت اجتماع بگمارد و به او وسایل ارزانی کند .

هدایات فوق صرف جهت ترغیب و تشویق انفرادی و اخلاقی صادر نگردیده بلکه اساسا نیست که بر آن حقوق افراد در جامعه اسلامی بنیان گذاری شده است .

ماتفصیل این حقوق را در کتب حدیث و فقه به شرح و بسط زیاد مطالعه می کنیم . و با استفاده ازین اساسات حکومت اسلامی پاسدار و محافظ حقوق تمام رعایای محروم و بی بضاعت خود قرار می گیرد که خود توانمندی حفظ و صیانت حقوق خود را ندارند چنانچه پیامبر اسلام فرموده اند " اناولی من لاولی له " هر آنکه ولی و سرپرست ندارد من ولی و سرپرستش هستم . و این فرموده پیامبر گرامی اسلام کلید و اساس باب بزرگی از قوانین اسلامی بشمار میرود .

مختصری

دربارهٔ ورود دین مبین اسلام به افغانستان

برافراشته شد ولی حضرت معاویه رضی الله تعالی عنه در سال ۴۳ هـ. حضرت عبدالرحمن بن سمره را فرستاد. او (رض) بعد از درهم کوبیدن شورشهای، گرد ونواح کابل در سال ۴۴ هـ کابل را نیز توسط منجنیقها فتح نمود. در حین فتح يك صحابي برگزیده حضرت ابورفاعه (رض) تمیم بن اسید العدوی جام شهادت بسرکشید و در همانجا به خاک سپرده شد. در روایت دیگر این صحابي شهید را حضرت ابوقتاده العدوی "می دانند".
الاصحابه، ج ۴، ص ۷۰.

مأخذ این مختصر:

افغانستان من الفتح الاسلامي
الي الغزوالروسي ص ص ۹۰ - ۱۰۳
و ص ص ۳۴۵ - آخر کتاب
دايرة المعارف اسلاميه اردو ص
۹۵۱ - ۹۵۴
اردو دایجست شماره اکتوبر ۹۰

پیامبر بزرگوار اسلام صلوة الله علیه و افضل التحيات او را تحنیک فرموده بود. زمانی که لشکر او (رض) بعد از فتح کابل برگشت در کابل بغاوتی رخ داد و حکومت کابل از دست مسلمانان بیرون رفت. صحابي مشهور حضرت عبدالرحمن بن سمره رضی الله تعالی عنه بنابر حکم حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه دوباره بر کابل حمله نموده آنرا فتح نمود و فوراً بعد از فتح کابل به فتح غزنی همت گماشت و آنرا نیز بتصرف درآورد.

حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه همراه آنان تابعی معروف حضرت حسن بصری رحمه الله علیه و جمعی از فقهاران نیز گسیل نموده بود تا در اینجا احکام اسلام ترویج و قوانین اسلامي نافذ گردد.
بعد از برگشت آنان
بار دیگر در کابل علم بغاوت

در سال ۲۳ هجری تمام مناطق شمالی و غربی و بعضی حصص جنوبی و شرقی افغانستان امروزی در زمان خلافت سیدنا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه در دایره نفوذ اسلام درآمد بود که از آن جمله هرات، هرو (بالامرغاب)، بلخ، جوزجان، بامیان، تالقان، فاریاب، تخار، سیستان - کندهار و زرنج (بصورت خاص قابل ذکر می باشد. باقی حصص افغانستان که کابل و غزنی نیز در آن شامل می باشد در زمان خلافت سیدنا حضرت عثمان ذوالنورین رضی الله تعالی عنه (۲۵ هـ - ۳۵) فتح گردید.

کابل را قبل از همه صحابي جوان عبدالله بن عامر رضی الله تعالی عنه که والي بصره بود در سال ۲۵ هجری فتح نمود. در آن زمان عمر او " ۲۵ سال بود. حینیکه وی از ماد و تولد گردیده بود حضرت

مور باید دومره شکست خوږلي ذهنيت ونه لروچي داوسنيو
دودشويونظامونو، نظرياتو او افكارو په منع كي اسلام ته ورته
خيزونه ولتهو او خان پري خوښ كړو. شهيد سيد قطب " (رح)

بحثی پیرامون حدود شرعی و مشروعیت آن

باشد در آن صورت جهان و عالم به صراط مستقیم و امن از هر تعرض امرار حیات نموده ، به زندگی آبرومند ادامه دهند . زیرا عدم وجود زوراجر و عقوبت ها برفساد و انحراف مغضی میگردد . اکنون این عقوبات (حدود) را از لحاظ شرعی تقسیم بندی می نمائیم عقوبات از لحاظ شرعی به سه قسم گردیده است .

اول حدود ، چنانچه قبلا اشاره گردید که حد عبارت است عقوبت مقدر (اندازه کرده شده) حق خداوند (ج) و هر وقتی حاکم مجرمی را بباید که مستحق عقوبت حد باشد ، پس بالای حاکم واجب و فرض است که آن حد را بالای همان مجرم تنفیذ و تطبیق نماید و هیچ حاکمی از نظر شریعت حق عفو را در حدود قطعا ندارد . ولی ظاهرشاه درقانون اساسی خویش همین حق را برای خود خاص ساخته بود ، « دیده شودقانون اساسی سال ۱۳۴۳ هجریش باب وظائف بادشاه » درشریعت اسلامی جراتمی که مرتکب آن مستحق حد میگردد از نظر اخلاف پنج نوع میباشد به ترتیب ذیل :

۱- زنا ۲- سرقت ۳- شرب خمر
۴- قطع الطريق ۵- قذف البته در مذاهب مختلف دیگر به هفت

محاربه و ایت تحریم خمر و غیره . همچنان به سنت نیز ثابت است چنانکه احادیث صحیح از نبی کریم صلی الله علیه وسلم درمورد حدود روایت گردیده و فعل رسول کریم (ص) درمورد طبق آن ، مانند حدیث ماعز (ص) « که سنگسار گردید » و حدیث عسیف « که مرد دره زده شد و زن سنگسار گردید » .. همه و همه درکتب حدیث خصوصا دربخاری و مسلم به تفصیل ذکر گردیده . گذشته از آن فعل صحابه درتطبیق حدود درصفحات تاریخ درخشان اسلامی ثبت است . و بالاخره حدود به اجماع امت مسلمه ثابت است . از نظر عقل سلیم نیز حد يك امرمشروع بوده عقل مؤئید حقیقت آن است زیرا طبیعت بشری و شهوت نفسانی به اشباع و حظ بردن از لذات و تحصیل محبوه خویش مانند اشرب خمر ، زنا ، قتل قطع دست و پا و اطراف انسان خاصتا ازجانب اقویا بر ضعفا و بزرگان بر خوردان همت می گمارد و تمایلیاز خود نشان میدهد . بنا حکمت تقاضا مینماید تا برای قلع و قمع همین فساد و جرائم و جلوگیری از آن حدود مشروع گردد تا زجر و سرزنش برای مجرمین و عبرت به دیگران

حد در لغت به معنی منع آمده و برآن عقوبتی اطلاق می گردد که شارع آنرا برای مجرم و مرتکب جرمی از جرائم تعین نموده باشد ، زیرا این عقوبت و جزا ، سبب منع عودت مجرم است بر جرم موصوف و همچنان سبب منع شخصی است که به از تکاب جرم میلان دارد . به همین طور حد به معاصی نیز اطلاق و نسبت می گردد چنانکه در آیه کریمه (تلك حدود الله فلا تقربوها) سورة البقره ۱۸۷ یعنی این معاصی است که الله جل جلاله از آن منع فرموده ، پس برای شماقرب شدن آن نیز حلال نیست . (چه رسد به ارتکاب آن) . پس حدود شرعی موانع و زوا جریست از ارتکاب اسباب آن زوا جرو عقوبت که جرائم است . و در اصطلاح فقها کرام :

حد عبارت است از عقوبت مقدر (اندازه شده) حق خداوند جل جلاله که دراصطلاح امروز نیز آنرا ((حق الله)) میگویند .

حدود دراسلام به آیات بینات قرآنی ثابت است مثلالحدوددرمورد زنا که درسوره نور و سوره نسا ذکر است . و در سوره مائده که آیت درمورد سرقت ذکر است و آیت قذف المحصنات در سوره نور و آیت

قسم بالغ می گردد . دوم قصاص : عبارت است از معامله نمودن به جانی به مثل اعترا و تجاوزش یعنی (معامله بالمثل) زیرا معنای قصاص مائثل است . قصاص ، حد شمرده نمی شود . زیرا عقوبت قصاص حق عید می باشد و بنده حق عفو و انتقام را دارد . و به همین سبب مفهوم قصاص و حد از هم متباین می گردد .

سوم - تعزیر تعزیر: عبارت است از تادیب بر آن معاصی که نه حد در آن باشد و نه کفار که آن شا الله تشریح هر یک از اقسام فوق الذکر درجایش خواهد آمد . حدود یکم متفق علیه است و جمیع ائمه کرام و علما امت در آن اتفاق دارند سه می باشد : حد زنا ، حد قذف ، حد سرفتن . اکنون می پردازیم به تشریح هر یکی از آن .

حد زنا: زنا عبارت است از وطی مکلف ، در فرج زن مشتبهات که در ملکیت و شبه آن ، قرار نداشته باشد . و به فعل زنا حرمت مصاهره ، چه نسبی باشد یا رضاعی ، ثابت می گردد . یعنی مانند اینکه محرمات در نکاح ثابت است ، در زنا نیز حقیقت می یابد . مثلاً شخصی (نعوذ بالله) باخشو و یا خواهر زن خود زنا نماید ، خانم نکاحی او فوراً بالای او

بدترین فعل ضد شرف و کرامت اخلاقی و فضایل بشری است و بوسیله آن بنا جماعه بشری ویران ، نظام و خانواده متشتت و پراکنده ، نسب ها مختلط ، اساس زوجیت و علاقات آن قطع گردیده تربیت اولاد نابود و متعده بلکه به ضیاع و نابودی طفل منجر می گردد . زیرا طفلی که از زنا تولد شده باشد ، کسی نیست که آثار تربیه نماید و

مادر به تنهایی خود از تربیه آن بر آمده نمیتواند . سپس حال وی خراب شده از جمله مفسد ترین عضو در جسد جامعه انسانی تبارز می نماید . بالاخره به حد و بغض و دشمنی و انتشار فساد و جرایم مبادرت می ورزد . زیرا شخصاً خودش ثمره همان جریمه قبیحه منکره زنا است . پس جریمه زنا از خطرناکترین امور حیات بوده و به نظام حیاتی و سعادت آن کاملاً ارتباط دارد و به همین سبب شارع حکیم به حد این جریمه اهتمام بیشتر ارشاد فرموده تا نظام حیات به سبب آن بر هم و درهم نشده و روابط خانوادگی حفظ گردد .

بنا کسیکه فرج خور را نگهداری و حفظ نه نماید ، برای آن عقابی را در دنیا مقرر نموده ، عقابی که شدید تر از آن عذاب وجود ندارد ، رسوائی که خداوند (ج) مسلمان

دروقت عذاب دادن (؟) جماعت از مسلمانان تا همه عبرت گیرند و به رسوائی وی افزوده گردد . همچنان برای جلوگیری از زنا از دیدن بسوی اجنبیات منع فرموده ، زیرا چشم اولین قصد کننده زنا است و امر فرموده تا زنان از بر آمدن و جلوه نمائی نمودن بلباس جالب و جذاب در حضور اجانب اجتناب نمایند .

چنانکه می فرمایند (وقرن فی بیوتکن و لا تبرجن تبرج الجاهلیة الا ولی) (سوره الاحزاب اول جز ۲۲ و ۳۳ آیات یعنی به خانه های خود باشید و اظهار تجمل و زیب و زینت نه نمایند مانند تجملی که در جاهلیت پیشینی بود . این خطاب به امهات مومنین یعنی زوجات رسول الله صلی الله علیه و سلم است . ایشان که

صالحات و قانتات بودند و در مدرسه نبوی صلی الله علیه و سلم تربیه شده بودند ، و دراعلی ترین جامعه (پوهنتون) نبوت صلی الله علیه و سلم علم آموخته بودند . ایشان که به آداب نبوت آراسته و متخلق به اخلاق رسول الله صلی الله علیه و سلم بودند ، باوصف آن (که امکان جریمه بدکاری در شان ایشان متصور نبود) جز در وقت عذر شرعی مانند حج و عمره

جرم زنا از خطرناکترین امور حیات بوده و به نظام حیاتی و سعادت آن کاملاً ارتباط دارد

زیارت پدر و مادر ، عبادت مریضی و غیره از خانه های شان بیرون نمیشدند ، و قتیکه جهت کدام عذر شرعی می برآمدند ، زینت خود را آشکار نمی نمودند و لباس برات و جذاب را نپوشیده بلکه بدون انیکه

را دچار آن نکنند . حتی امر فرموده که در تطبیق آن کو چکترین شفقتی و رافتی به شما عارض نگردد . و در وقت تنفیذ حد آن ، گروهی از مومنین باید حاضر شوند . چنانکه فرموده است : (ولیشهد عذابهما طائفة من المومنین) سوره النور آیه ۲ . یعنی باید حاضر شوند

حرام می گردد و نکاح او دو باره صورت گرفته نمیتواند . و به همین ترتیب دیگر اقارب زانیه نیز همین حکم تطبیق می شود و تفصیل موضوع در کتب فقه ذکر است و من صرف به آن اشاره نمود . میگردیم به اصل مطلب و آن جریمه زنا که از دشت ترین جرائم است و

نیمګری ارمان

تیرنه وو، چې خلقیانو کودتاوکه ،
نودکلي خلقي وزیرګل دغټ قدرت
خاوندشو .

جمیلي ترورچي
لاپخوا د وزیرګل دلاسه ډیري
ناخوالي لیدلي وي نو هروخت به په
سوچونو کې ډوبه وه چې دا خلقي
کافره وژنه کوي ؟ بیا به یې زړه ته
سمل ورکاوه چې اوس خو هغه دغټ
قدرت خاوند شو ګوندي کلي ته به
هم نه راځي اوموږبه .

بي له شره خلاص یو .
څه موده لانه وه تیره چې یوه
شبه وزیرګل دڅو تنوسله
والوکسانو سره راغي او شیرعلم خان
بي په دې نامه چې تادانقلابي
دولت د فرمانونو خلاف تبلیغات
کړي، د ښځې اوموږبه مخ کې
دسکرو په وسیله وواهه اوبیا بي
په ډیره بي رحمي سره په داسې حال
کې چې دهغه ټول بدن په وینو
رنگ و، موټر ته واچاوه اودولسوالي
پر لورو خوځیده. خدای خبر چې هغه
به یې ولسوالي ته هم رسولې
واوکه نه ...

تر دې وروسته به جمیله
ترورهرسهار دخپل یواځني ځوي
شیرعلم خان په پوښتنه کله
دولسوالي اوکله هم دمنشي دکورپه
وره کې لکه پیره دار ولاړه وه ،
چې دخپل ځوي درک معلوم کړي
خو کله به چې ولسوال اویامنشي

هرې خواته راغلي سیلاب لویي
لویي کندي جوړې کړي ددوي دکور
هیڅ ښه نه ښکاري اوپه یوه ځاي
کې دخلکو ګڼه ګڼه ده ، په
تلواري ځان ورورساره ، ګوري چې
څلورغبرګي جنازې په ختولیت پیت
ایښي دي .

له همغي شپې نه وروسته
جمیله ترور دخپل یواځني زوي
شیرعلم سره یوازې پاتې شوه .
خوبیا هم هغې زړه پردې ښه کاوه ،
چې شیرعلم خان دخدای (ج) راته
پاتې کړي ، چې له خبره سره ځمکې
شو واده په ورته وکړم ،
دزامتوخنتن به شي اوخدای (ج) به
مي بیرته په لسیانو کې پته کړي
شیرعلم بي په ډیروکړانو

رالوي کړي، هغه به یې لکه دبدن
سیوري تل پخپل ځان پسې ګرځاوه
، چې څوک یې بي لارې نه کړي .
وزیرګل به هروخت هغه ګواښه
، چې ته دملاشیرګل زوي بي، کله
به یې یوه پلمه ورته نیوله اوکله بله
، وزیرګل خلقي و، اودشیرعلم
پلار خوځولې په همدې خاطر وتلي
و، چې ته کافر شوي بي، نواوس
چې دشیرعلم خان پلاراورونه نه
و، نودوزیر ګل چې څه په وس
کیدل هغه بي پرې کول .

کله چې هغه ځوان شو ، جمیلي
ترور دخپل ارمان پوره کولوپه خاطر
واده وکړ دواده درې څلورکاله بي

جمیله تروري چې په
ملاشیرګل واده شوې وه نو
دځواني دوران و، ښه تکړه
اوغیرتي ښځه وه . دیوتکړه ځمکې
په شان بي له خپل خاوند سره
ملاوتوله . په ډیرو کړانو بي له
کلي نه لیرې دملاشیرګل دپلارنه
پاتې ورانه اوویجاړه ځمکه ، چې
سیلاب خرابه کړیوه. یوه ټوټه ترې
آباده اویوه جونګه بي هم هلته
جوړه کړه .

جمیله اوخاوند یې خدای
دڅلوروزامنوخنتن کړل . دخواري
اوغریبي په کوربي خپل زامن
رالوي کړل . هغه به ډیره هوسیده
چې زامن مي دکار شول که خدای
کول پاتې ژوند به مو هوساتیرشي ،
خپلوزامنوته به بي وخت په وخت
دادرس ورکاوه چې نیستی
اوخواري له میرونه تښتي ، خپلي
ملاوي ټینګي وتړي
داباتي ورانه اوویجاړه
سیلاب وړي ځمکه هم آباده کړي

دسپرلي په موسم کې یوه شپه
دتویاني باران له امله چې په غرونو
وشو، یوخوټي سیلاب راغي
اودجمیلي ترور کوربي دهغې
دخاوندادوري زامنوسره په مخه کړ.
په دې شپه جمیله ترور دخپل وړوکي
زوي شیرعلم خان سره دخپل
پلارکورته تللي وه .
کله چې سهار راغله ګوري چې

نوي بوتان اوجامي اخلم که هرڅه وي دهغه سيالي به دهمزلو سره برابره شي .

سهاروختي هغي جانواکا چي دڅيرخواه سړي و دځان سره ملگري کړي ترڅوهغه دفتريته يي بوځي .

خوورځي پرله پسي هغه بوډي دجانواکاسره دفتريته لاړه ، خوکله به مديرصاحب! نه و اوکله به مامورصاحب، چيري واده ته تللي و، او هغه خوارکي به ترغرمي پوري دپيښوربه دي گرمي کي کله ديوه ديوال اوکله هم ديل ديوال سيوري ته ناسته وه . چي غرمه به شوه بيرته به دخپل کمپ پرلوري تش لاس دجانواکا سره وخوځيده .

هغي دځان سره داپريکړه وکړه چي نوريه جانودځان سره نه بيايم داڅو ورځي مي هغه غريب له کاره ايستلي، دچاڅبره دهغه هم چي لاس وښوري نوخوله يي ښوري اوس خومي ددفتراو دموترو دتم ځايونومونه زده کړي ښه داده چي نور هغه له کاره ونه باسم ، خداي خبر چي زماکاربه څو ورځي نورهم اوږد شي . نوگل علم به ماله لاسه نيسي اودفتريته به مي بوځي .

همداسي يي وکړل . پردي روح هغه دخپل لمسي گل علم سره وخوځيده ، کله چي اوډي ته ورسيده ، دکمپ دموترونه ښکته شوه او ددفترموترو دتم ځاي پسي گرځيدله چي هغه دفتريته ورسوي . ديوه اوبل نه يي پوښتني کولي . چي ناڅاپه څوقدمه وړاندي په يوه پس کي بم وچاوديده دچاوديدلي موټريه ټوقواپرچوگني شمير مسافرين ټپيان اومه شول چي دجميلي ترورضعيف او کمزوري جسدهدهغه دماشوم لمسي گل علم سره يوځاي دموشوبوپه جمله کي شامل و .

وکړه ، ترڅومجاهدين وکړاي شي په پاوه زره دملحددينمن مقابله وکړي . جميله ترورهم دخپلي اينگور اوماشوم لمسي سره دپاکستان پرلوري وخوځيده . دلته په پاکستان کي هم هغي ديوې خيمي له پاره ډيري دروازي وټکولي ترڅودسرسيوري پيداکړي

دهجرت کړاوونه اوديوآخيني زوي ژوندي ورکيدل اوپه تيره بياچي گل علم خان به په ماشومانه ژبه ترې پوښتني کولي ابي ! کريم خوپلارلري او هغه بله ورځ يي ددوکان نه ښکلي خپلي ورته راوړي وي .

زما پلارچيري تللي ؟ هغه ولي نه راځي ؟ ماته خپلي ولي نه راوړي ؟؟

دکلي ټول ماشومان خپلي اوبوتان لري اوزه لوڅي پښي مسجدته دسبق له پاره ځم ماته ولي بوتان نه اخلي !

دجميلي ترور له خولي نه به يوسوډاسولي وخوت اودسترگونه به يي اوښکي جاري شوي اويابيه يي خپل ماشوم لمسي په يوه اوبله وغولاوه .

اوس نوترټولوزيات دماشوم لمسي پوښتنو اودځيلوغوښتلو ، دهمزلو سره سيالي چي هغه هم په هيڅ وجه ممکنه نه وه هغه ډيره کړوله .

يوه ورځ جميلي ترور ته چاويلي وچي ددفتريته خواهغوکسانوته چي په جهادکي معيوب شوي اويابيه شهادت رسيدلي اويتمان يي پاتي وي، هره مياشت يوڅه اندازه پيسي ورکول کيږي، په دي شپه جميلي تروراولمسي يي ترسهاره سترگي پټي نه کړي جميلي تروربه له ځانه سره داسوچونه کول چي که داکاروشي ناول به گل علم خان ته

ناوخته له خوبه راپاڅيده اوپه ډير نازاوکرېشموسره به له کوره را ووت . نوډي به په ژغونوي آوازپري غږکړولسوال صيب عرض لرم اويابيه يي خپله عريضه چي خداي خبرچاورته ليکلي وه په لړزيدلي لاس وروړاندي کړه ، پرمخ به يي داوښکو سيلاب جاري و، تابه ويل چي دهغي دسترگونه چيني جوړي دي اودخپل ټټراور پري سره وي، اوزياته به يي کړه حاکم صيب پرماسپين سري رحم وکړي، يوڅوي مي دي دهغه په دري کلن ماشوم ورجميبي ، زماڅوي يي گناه دي، دخداي په دربارکي بله اسره نه لرم ، همدايوزي راياتي و، زه قسم کوم هغه يي گناه دي، دکلي خلکونه پوښتنه وکړي، وزيرگل زمونږ سره دښمني لري .

ولسوال چيري داسي مظلومانه چغي اوفريادونه آوريدل، نو - پناه به يي ورته بلي خواته گذار کړه . اوپه خپل موټرکي به سپورشو .

مظلومي جميلي تروربه خپل دزړه سکروقي دخپلواوښکوپه څانڅکو سړي کړي، اويابيه يي خپله ملايه دواوولاسوتينگه ونيوله اودخپل کورپرلور به روانه شوه . کله به چي کورته ورسيده ، دخپل زوي يواځني نښه " گل علم " به يي په غيږکي ونيو اوپه کړيکو کړيکو به يي دخپلي اينگور سره وژپل . اودخپل رنځور اوداورله لمبودک زړه ته به يي پري تسل ورکړ ، بيا به يي ټوله کيسه ورته وکړه .

شپي ورځي يوه بل پسي تيريدلي جميله تروردهخپل زوي دراتلويه انتظارکي په ملا کړوپه شوه خپل بدني قوت اوتوان يي هم له لاسه ورکړ . دکلي خلکو دمهاجرت پريکړه

غزل

په دا ژوندنشته ويسا
هر دم ته وايه الله
هر نفس يو غنيمت دي
پهره داراوسه دساره
دسالك په ويل كار كړه
كه دځان نه يي بدخواه
رسالت ويل همدادي
ته يي وايه بي اكره
چي له خلكه نه زړه پري كړه
زړه پيوند كړه له الله
كه هوادي كړه تركه
نور قبول يي ددرگاه

بادشاهي به دهرتن كړي
كه دخپل تن شي بادشاه
موتوا قبل ان تموتوا
په دارازشه انتباه
په جواربي دقرت كي
دكم شناختونشته راه
دبیدار ودي نصیب وي
بڼه دولت دسحرگاه
څه امید دورودراز كړي
په دالړ عمر کوتاه
تل توبه كوه خوشحاله
چي دي محوشي گناه

« خوشال بابا (رح) »

جمهوريتوداميرانوتورهغويه کراتو
زيات بورنوونکي وو .
چي لاروسي شيکيلاکگرويه دخلکو
داحساساتو درايدلولو له پاره
مخکي له مخکي په
موردنظرهيوادکي ځانته پلويان
پيداکړي اوبه کارگومارلي وو .
دروس پلويو په باب يوچاخه
سنه ويلې دي : زياتره هيوادونه
داکوبښن کوي چي په خپلو
ديپلماتيکو غړيوواسفارتکاروکي
يوڅو تنه جاسوسان اوڅرې هم
نوروهيوادوته وليږي ، چي دخپل
متبوع هيوادپه پلوي دغلته
کاروکړي . اودخپل کار اوزيارپه
نتيجه کي ددغه هيواد اکثریت
دخپل هيواد اودولت خواخوږي
کاندي . لکه چي وموويل روسي
واکمنو دکمونستي استکبار
اوسترجاري دلاپياوروتيا اوپراختياله
پاره دغه ټکي ته پوره پاملرنه
کړي، اودیوڅو تنو سفارتکارو
پرځاي يي په مورد نظرهيوادکي
په زړونو اولکونو داسي وگړي
روزلي چي په پوره مينه اورغبت
دسفارتي جاسوسانو اوڅړيودنده
پرمخ بيايي، او دروسي ټولواکمني
دشکيلاکي اهدافو اوکټوپه لارکي
هڅه اوهانديکوي . که رښتيا ووايو،
دروسي کمونيزم دپراختيا
يوستړلامل هم ددهدغه رازځان
پلوريو اوهيوادپلوريو څړيو
(جاسوسانو) شتون و، چي په گټو
هيوادوکي يي ځانته پيداکړي وو .
خوله ښه بخته زموريه مسلمان
اواتل هيواد افغانستان کي يي
دځان پلوريو اوهيواد پلوريو شمير
دومره کم وچي په خپله روسي
واکمنوپري هم چندان حساب نه
کاوه . نوځکه خودغه عناصر
دانقلاب پرځاي لومړي
دکودتاگانواوتوطو له لارو واک ته

ورسول شول اوچي پردسيسو
اوچلو توهم ونشو ، نوبيايي
سوريو مخکي شو او د
وارساپکت دشيلو اوالوتکو په
زوزي د اقتدار پرگړدي ټينگ کړل
لکه چي نفوته موورته وکړه
دروسي کمونيزم دپرمختگ اوپره
تگ سترعامل دروسي ټولواکمني
دډنډور چيانو داتبليغ و، چي
گواکي هغه يوه برتره اوواڅاره
نظريه ده ، اودبشردټولو ستونزوله
توغه ښه تراوتلاي شي . خوچي
يوځل په کوم هيواد دسوکال اوسيا
ژوندانه په هيله اواسره کمونيزم
ومانه او دروس په اقماروکي به
راغي . په بله وينا ددغه
هيواداوپولي وگرځوته به دکمونيزم
غړوندي ورتراغي شو، نوبيا به
ورته ددي څه چاره نه ورتله چي
اوس بيرته څرنگ خپل سرله دغه
ساديوي غړوندي څخه وباسي .
اوچي له خپلي خپلواکي
اوخپلواکي نهيلي به يي دخپل غم
اوماتم کيسه ماته گوډه راشروع کړه
، نوسل انته اولعنته به پري وويل
شول چي دوي دبهرنيو په لسون
غواړي دروس داشتراکي
جماهيرواتحادبدنام کړي . اوهغه به
دفيودالانو، بورژواگانو اوپانگه
والوتبليغ وگانه شوچي دکمونيزم
اوروس پرشد ددغه رجعت پسند
دلگيوله خوا ترسره کيږي ، اوهدف
يي په نړيواله سويه دکمونيزم
ايډوله کول (کونج ته کول) دي .
خوڅه نتيجه پري ځکه نشي
مرتبيدای چي دغه چاري هغه
دچاڅيره دتاريخ درڅڅدپرشاخڅرو
لوپه ماناده .
خومسلمان افغان اولس دغه په
اصطلاح نه کيدوني اواناشوني
کارکيدوني کړ اودتره کي، امين
اوکارمل اونجيب اودهغوي

ديادارانو دادعاگانو اوباتوبرعکس
يي دکمونيزم دتاريخ څرخ
پرشواوخرخواوه او له شرميدلي ماتي
سربي مخ کړ .
هو !
دکليمي په واقعي مفهوم
اومانا لومړي ځل داسلامي
اوکمونستي نظريو ترمنځ
ټکراوتصادم رامنځته شو .
کيدای شي پوښتنه وشي چي
ترافغانستان دمخه خو روسي
واکمن پريخارا اودمنځني آسيا
پرتوروااسلامي خاورو (جمهوريتو)
هم بلوسيدلي وو، نوکه خبره
پركمونستي نظريي داسلامي
هغي دبرتري اوځواکمني وي،
نوبيا ولي کمونيزم په بخارا
اودمنځني آسيا په نورواسلامي
خاوروکي مات نشو ؟
دلته په لنډو دومره وايوچي
داسلامي خاورودتش په نامه
اسلامي حکومتواوناب اوساهواسلام
ترمنځ دخمکي آسمان توبيردي
اوباید چي وي . هلته يوپلو
دامراوبه اصطلاح اسلامي
حکومتونه وو، چي له نامه پرته
يي يوشي هم اسلام ته نه پاتي کيده
، اوبل پلودروسي دندورچيانو تبليغ
اوادعاگانو وي چي روسي ټولنه
به يي يوه غونه ټولنه معرفي کوله
خو تبليغ اوادعا هيڅکله هم
دواقعيت ځاي نشي نيولای ،
مگرهله چي دخپل بل "ملگري"
زور په مرسته اوملاتپرخلکو ومنل
شي . اوچي بيا کله هم دروسي
کمونستانو دتبليغ او زوريه
واندي افغانانوخپل تاريخساز
مقاومت پيل کړ، نوداسلام په ننگ
دخپل پيل کړي مقاومت په زوريه
دکمونيزم له کرغيزني څيري څخه
درياووتزوير ټولي پردي ايسته کړي
پاتي به (۱۰) مخ

غزل

کون اوړوندکړي هسي رنگ دنس هوئ
چي لري سره روا اوناروا
شوځ بې شرمه کړلې حرص ترهسې حده
چي نه شرم کړي له خدايه نه پروا
چي دنس په زيرمه خداي (ج) درڅخه هيرشه
داله چاشوي وابسته له چاسوا
نه به ته سرکشه نس په بدوموړکړي
نه به شي زهرقاتل دچادوا
خوتيارخوان والوان درسره نه شي
په يوه طعام دې نه يخيږي خوا
وړي هزارتروه ترڅه دناکسانو
وايه ولي په يوه غمړي حلوا

چي طلب درڅخه نس خواږه ترڅه کا
زيرموي سبا حلوا بيگا ښوروا
په حيا کي سرې وږې تږې ښه دي
نه په شهدوشکرموړپه بدرسوا
وږې سپرې مي دگندي غيلي غواډي
زه به څه کړم دچاغيلي دچاغوا
قناعت هسي دولت و " حميد" ورکړ
چي بادشاگني ترځانه ښووا
چي په سوال اوږدوي لاس چاته " حميده "
ښه يي وږي لاس ترزنې ښووا

داغ نارسائيا

استاد قديم

احمد شاه ((وحدت))
Ahmad Shah (Vahdat)
A. K. P. O.

شفق چودیده اگر بر خضاب میماند
به طرفه کاری من کی سحاب میماند
توان سترزد دل داغ نارسائیا
بناله یی کاترش بر شهاب میماند
تلاش بیهده سرمایه زیانکاریست
هدف چویاوه شود، ناصواب میماند
صبا پیام مرا می رسان بگوش جهان
نصیب فرقه پرستان، عذاب میماند
هوی پرست مشو، عرق درمعانی باش
سرتهی زهنر، بر حباب می ماند
دیار من که بیاقوت ولعل می مانست
چه فتنه رفت، کنون بر سراب میماند !
بیابه ناله جان سوز و آتشینم بین
که صخره در شرش بر مذاب میماند
بسوخت پیکرم از تاب مستمندیها
دوساق من به دوسرخ کباب میماند
"تمیم" شکوه مکن، خصلت خموشان گیر
وگر نه رنج توهم از ثواب میماند

بنده آزاد

استاد بیرنگ

آندم که روم از خود بایار در آویزم
گه گریم و گه خندم گه افتم و گه خیزم
نی عاقلم و هوشیار نی مست شرابم من
نی عاشقم و مجنون نی عربده انگیزم
نی در طلب جامم نی در گرو ساقی
نی وامق شیدایم نی خسرو پرویزم
نی وصل بتان خواهم نی جام جهان بینی
نی رند خراباتم نی زاهد شبخیزم

نی عاشق خویشم من نی دشمن بیگانه
درواه فنا از خود از تیز روان تیزم
نی خاکم و نی آبم نی بادم و نی آتش
از عالم امرم من از وسوسه بگریزم
نی معتکف دیرم نی خادم میخانه
از گوشه چشم او چون ساغر لبریزم
گه در طلب یارم گه در غم اغیارم
یارب بنما لطفی کاز تفرقه پرهیزم
من بنده آزادم جانبازم و سربازم
گه سرشکن روم گه ذلت انگیزم
از عشق و هوس هرگز آئینه نشد "بیرنگ"
یک آئینه پاکی از صدق و صفا ریزم

پيوستون

ملنگيار

۲۸۹
احمد شاه (اوجان)
(Ahmad Shah)

ستادخيال له پيوستونه بيلتون درومي
داسنکاره ده چي نن راشي پرون درومي
ستوري وړک شي هم دلرپه سپينو وړانگو
له نظرنه دي تورتم دگردون درومي
ستادميني حقيقت په کي خليري
جي شعلي دمحبت ترې بيرون درومي
په حدود د عقل کله ايساريږي
دمنصور له عشقه حکه قانون درومي
ستادميني د هوبنيار له خوروشونډو
پټ اسرار او درازونو مضمون درومي
دليلی له حسنه حال دمجنون پوښته
چې يې د عشق خودي په لار دجنون درومي
که ازمينست د سرمې کړي د عشق په لار کي
بي پروا پرې ستادميني مفتون درومي
چي دې ياد ساتي د ژوند په هره ساه کي
د دنيا له حرصه ستړی راستون درومي
ستادميني ملنگيار بخښنه غواړي
تل پرگډو وډو لارو مجنون درومي

مذهب عشق

این شرط نانصافی هست
یاری شود از یار نهان
می بینی این بیتابی ام
می فهمی این بی خوابی ام
بر مذهب عشق و صفاء
این کی بود هرگز رواء
دلبرده و دلداده
باهم کنند این ظلم ها ؟
دارم ز تو این التجا
رحمی بکن بر حال ما
از قهر و نازت ظفر رو
برگیر این حجاب ها
رخساره ات بنما ، بمن
نُدرت کنم این جان و تن
بوسه زخم ، سجده کنم
اشکت بریزم دردم
دیو خفاء را کو رکن
صبر و حیا را دورکن
نازش بده گیرش بغل
رنج اش مده مسرور کن
این تشنه را سیراب کن
بی خواب خود را خواب کن
از وصل خود آتش بده
ز جرش مده ، ثواب کن
رسم وفاء داری نما
بیا رخود یاری نما
دارم ز تو این التجا
ارحم لنا ، ارحم لنا

تیغی فگندی بر سرم
نه آبی و نه دانه ای
چون نیم بسمل می پریم
تیری زدی بر جگریم
بشکسته بال و پریم
دریافتگندی زنجیریم
بر فرق سویت رهبریم
ای کعبه و معبود من
از تو ست هست و بود من
از برکت من زنده ام
فیض تو است نمودن من
فضل تو است وجود من
مین تو است نمودن من
فیض تو است بقا ، بمن
عشق تو است سجود من
امر تو است هستی من
عشق تو است مستی من
لطف تو است امید من
قهر تو است نیستی من
باور کنده کی انس و جان
عقلاً محال است فهم آن
روح گر برون گردد زین
زنده بماند جسم و جان
چون باد ز پیشم میروی
چون جان ز خویشم میروی
می بینی با قلب حزین
زار و پریشم میروی
تاحال ندید کس در جهان
رسم زمانه نیست چنان

ای جان من ، جهان من
ای نام من ، نشان من
ای نورد و چشمان من
ای عشق جاویدان من
ای قبله مقصود من
ای بهترین موجود من
ای دیده ام روشن بتو
ای مطلب و مطلوب من
ای زیب من ، زیبای من
امید من ، دنیای من
بر قلب من مرهم گذار
روشن شود شبهای من
ای راز من ، نیاز من
ای شوخ من ، طناز من
ای سرو باغ گلشنم
درد و غم دمساز من
ای قلب مصفا من
ای دیده بینای من
ای دل ربودی از کفم
صدا بی پروای من
هسته اسیر دام تو
ورد زبانم نام تو
نغمه سرایم روز و شب
بایاد باغ و بام تو
باجان خریدار توام
از دل گرفتار توام
رحم نما بر حال من
من عاشق زار توام
چون مرغی بی بال و پریم

لویه خدایه (ج)

لیک : ناصر مومند

آخرت کي ئي اي خدایه ته هم گرم کړه
دمظلوم په اسويلو ظالمان غرق کړي
دظالم له ظلم خلاص بني آدم کړه
چه بي زړه کي خيري قام لره پيداشي
اي قادره ته بي غرق په هاغه دم کړه
هر مؤمن دهر کافر په مخکي خنډ کړه
ته بي هر ظالم جابر لره محکم کړه .
خدایه قام مي اتفاق کړه نفاق وړک کړه
اتفاق موای کریمه په کرم کړه
سره اوسپين چه ئي زماد وطن لوت کړل
سره اوسپين ورته سوراورد جهنم کړه
خودبيني ده هيڅ رښتيا زغملي نه شو
راعظامونږ ته تحفه دصبروزغم کړه
چه هر کاري خپل وطن لره نقصان وي
لویه خدایه وړک بي هم اوسپک ئي هم کړه
که ناصر رښتيا دقام اودين خادم وي
ربه ته بي قوي ذهن او قلم کړه

په وطن کي مي اي ربه دااورتم کړه
دظالم اود جابر سر راته خم کړه
په ژړا اوپه ويرونو شو نور ستري
ربه وچ موته دسترگو دغه نم کړه
په غمونو، تکليفونو کسي ژوند تير شو
خوشحالي موبه نصيب او وړک داغم کړه
دېمونو په اوړونو مي کور وسو .
له وطن نه مي وړک ته داتوپ اویم کړه
چه داځيني په کړه لاره روان دي .
داکاره په خپله سمه لاره سم کړه
دغه وران وطن مي ته آزاد آباد کړه
غليمان مي دوطن تباہ اوکم کړه
دامرض دنفاق ليري کړه له زړونو
هرانسان دبل زخمي زرگي مرهم کړه
دنفاق خزان نه مونږ بچ کړي کریمه
دوحدت گلان راشنه په هر قدم کړه
چه خائن وي خپل ملت ته ملامت وي

ترانه وطن

غلام محمد « ناخوان »

اي وطن ريگ بيبابنت زراست
 در حقيقت سنگ کوهت گوهر است
 تپه وجوي و درخت سنگراست
 خاک پرفيضت مجاهد پروراست
 ميهن اجداد و آبايم توئي
 اشيان و خانه و جايم توئي
 گلشن بسيار زيبايم توئي
 پرورشگاه و پناهگايم توئي
 اي وطن ريگ بيبابنت زراست
 در حقيقت سنگ کوهت گوهر است
 تپه وجوي و درخت سنگراست
 خاک پرفيضت مجاهد پروراست
 مهر تو باشد بقلبم جاگزين
 آب پاک و روشنت باشد شيرين
 باغهايت اشک فردوس برين
 کابل ات است جنت روي زمين
 اي وطن ريگ بيبابنت زراست
 در حقيقت سنگ کوهت گوهر است
 تپه وجوي و درخت سنگراست
 خاک پرفيضت مجاهد پروراست
 دره هايت خوب و زيبا منظر است
 خارزارت از گلستان بهتر است
 کودکانت بر ضد اشغال گراست
 شير مردانت به پشت سنگراست
 اي وطن ريگ بيبابنت زراست
 در حقيقت سنگ کوهت گوهر است
 تپه وجوي و درخت سنگراست

خاک پرفيضت مجاهد پروراست
 ميهن ام اي کشور افغانستان
 قهرمان بودي وهستي قهرمان
 هست فرزندان تو غيرت نشان
 درس عبرت داده يي بردشمنان
 اي وطن ريگ بيبابنت زراست
 در حقيقت سنگ کوهت گوهر است
 تپه وجوي و درخت سنگراست
 خاک پرفيضت مجاهد پروراست
 اي وطن اي ميهن زيباي من
 مسکن من قصر من ماوي من
 از توشدنان و لباس و جاي من
 زينت دنيا و هم ملجاي من
 اي وطن ريگ بيبابنت زراست
 در حقيقت سنگ کوهت گوهر است
 تپه وجوي و درخت سنگراست
 خاک پرفيضت مجاهد پروراست
 من کمينه شاعر " ناخوان " تو
 کرده ام توصيف هادرشان تو
 جان خود رامیکنم قربان تو
 زانکه هستم زاده دامان تو
 اي وطن ريگ بيبابنت زراست
 در حقيقت سنگ کوهت گوهر است
 تپه وجوي و درخت سنگراست
 خاک پرفيضت مجاهد پروراست

هغه مي يوځل مخکې هم ليدلې ؤ او پيژندلومي چې درې مياشتې مخکې له کابل نه راغلي ؤ. کله به چې په کوڅه کې تيريدم اوډې به دانواي له څنگه ولاړو نوډير به يې راته کتل، ترڅو يې يوه ورځ چې زه هم دودې اخستلو لپاره نانوايي ته تللي وم پوښتنه وکړه: وروره چيرته کارکوي؟ ورته ومي ويل دحزب اسلامي په يوه دفتر کې هغه موسک شووي ويل ډير ښه ډير ښه او بيا يې خپل نوبت هم ماته راکړ. چې کله مي دودې واخيسته اوروانيدم نو بيا يې راته وويل: صيب کورمو چيرته دي؟ ورته ومي ويل هغه دمسجد دڅنگ په کوڅه کې ښي اړخ ته يوولسم کور. هغه وځنډل ويي ويل: ښه، ښه هغه شنه داوسپني دروازه يې چې ده؟ ماويل هو! بالکل هماغه کوردي اوله دي سره مي تري اجازه وغوښتله اولاهم.

په لاره مي ډول، ډول چورتونه وهل، ماويل لکه چې سړي ددي سيمي ټول کورونه ترنظره تيرکړي، لکه چې دکورديوړلو په وخت کې ډير سرگردانه شوي.

په همدغه ورځ ماسپين به و چې دروازه وټکيده اوچې زوي مي ورغې راغويې کړچې لالا! څوک دي غواړي. چې دروازي ته ورغلم، گورم چې هماغه دانوايي سړي دي او ميرمن يې هم ترشاولاره ده، له لري يې سلام وچاوه اوله څنډانه په ډکه خوله يې وويل: ويښه،

لکه چې مزاحم شوو؟ ورته ومي ويل نه، نه! مهرباني وکړي، په خير راغلي ... او بيا مي دواړه کورته بوتلل. ميرمني ته مي هغه بلې خونې ته بلنه ورکړه، ترڅو دکورله ښخوسره کښيني خوسې ټينگار وکړ چې نه، نه څه له تاخوستره نه ده همدلته به وي. ماويل ښه نوچې داسې ده بيا مهرباني وکړي کښيني. لاړم په چاي پسي اوژر، ژرمي چاي ورته راوړ.

دچاي په څښلوسره بس مجلس هم پيل شو. سړي مخاطب کړم اوراته يې وويل: وروره! شايد نه به دي يم پيژندلي؟ په وارخطايي مي ورته وويل: نه، نه! ويښي، هغه وويل: زمانوم محمدرزق "ساديوال" دي اوتراتلومخکې مي داطلاعاتو اوکلټور په وزارت کې دمديريت دنده درلوده او ميرمن مي ... دښووني اوروزني په وزارت کې دمشاوري په توگه کارکاوه. درې زامن لرم چې يويي داکټر ؤ اوامريکاته لاړ، بل مي دافتصادله پوهنځي نه ووت، په قاچاقي ډول جرمني ته تللو اوپه هند کې گيرراغي اوهماغلته دي اويوزي مي دلته راسره دي چې هغه هم دساينس پوهنځي خلاص کړي اوچې عسکري ته يې بولو، په ډيره خواږي موږ اووسيت اودلته موراوساوه.

اوس نهم زه اوهم مي زوي

دواړه بيکاره يو، يواځې ميرمن مي په يوه بهرني موسسه کې کارپيدا کړي. ورته ومي ويل چې بس دخداي (ج) فضل ده، ژوندموښه ده نوحتما دي ميرمن هم دوه، درې زره کلداري تنخواه اخلي او شايد چې زوي به دهم مرسته درسره کوي؟ سړي بيا موسک شو اوويي ويل: څه ووايو؟ که ووايوچې گوزاره مونه کيږي هم ويه يې نه مني اوکه ووايو چې کيږي، نهم دروغون به شو. گوزاره چيري، بس عمرده تيريزي څه وکړو، چاره نشته کته ديوي ورځې ژوند يې هم گران دي. بيا داسې يومحيط دي چې نه ښځه پکې وتلاي شي اونه ازاده گرځيدلاي شي. زړه موچاوده، حال نه شويولاړي. پدي کې يې ميرمني هم خبره ورسره غبرگه کړه اوويي ويل: رښتيا وايي! والله وروره چې دغه کارته ځم هم دسترگو په وتو، پارک ته تلل اوياپه بازارکې گرځيدل خو پريږده، پاکستان نه دي، زندان ده، زندان. حيران پاتي وم چې څه ورته ووايم، ماويل که اوس ورته حقيقت ووايم نوميلمانه دي خفه به شي اوکه يې نه ورته ووايم نو غاږه مي بندېږي، آخري داسې غوږه کړه چې پريږده آخريه پوه شي خلک نوې راغلي، تراوسه يې لا پخواني هواله سره نه ده وتلي. ښه ډير شکايتونه اوگيلې يې وکړي، څه سياسي مسئلې يې هم غلبيل کړي اوزماپه خاطر له

بحثی پیرامون حدود شرعی ...

کدام محاسن شان اشکار گردد
بیرون شده و حاجت شرعی شانرا
مرفوع می ساختند . سپس و قتیکه
ایشانرا باوصف همین او صاف
خداوند(ج) چنین امر میدهد،
دیگران باید زیاد تراز آن از
خداوند (ج) ترسیده و درمورد
خود هنگامیکه درحضور مردم
درراها می برآیند ،خائف و
ترسایانند زیرا از جمله مردمان
کسانی هم است که فلوب شان
مریض بوده و فاسق و فاجراند از
خداوند (ج) غمی ترسند .

ابن مسعود رضی الله عنه از رسول
الله صلی الله علیه وسلم روایت
مینماید: یقینا زن عورت است
وقتی از منزل خویش می بر آید و
را شیطان همراهی و اشراف می
نماید و زنی به رحمت الله (ج) له
قریب و نزد یک است که درچار
چوب خانه خود باشد .

جمیع فقهای این موضوع اتفاق
دارند که خروج زن از منزلش در
صورتیکه خروج وی به فساد
منجر گردد گناه کبیره است مثلاً بر
آمدن وی بصورت معطر یعنی بعد
از استعمال عطر و بودر و ملبس به
زینت و درحالتی سفر کند که
محرمی باوی نباشد و محاسن و
زیبائی خود را به مردان اجنبی
ظاهر نماید چنانکه دراین عصر
درمالك اسلامی به چشم می خورد
و همچنان فقها اتفاق نظر دارند که
در صورتیکه گمان فتنه و فساد از
بر آمدن زن از خانه اش متصور
باشد و متحقق نگردیده باشد، بر
آمدن او حرام بوده لکن گناه کبیره
محسوب نمیگردد به همین ترتیب

خوابی دمیرمنی دشکونو سیندو
چی روح له ورخی طوفانی کیده .
نه پوهیدم چی ولی دی سری له
ماسره دومره توده رانسنلولی . په
ماکی کوم داسی صفت شته چی
ددوی خویش شوی، سره له دی چی
زما اودهغوی دفکر، نظر اوعقیدی
ترمنخ دیری فاصلی وی .

زمونرو ددوستی دوه ، دوه نیمه
میاشتی به وتلی وی چی یوه روح
بیا سری او میرمن بی راغلل اوداخل
بی خبره په توکه پیل کړه چی : له
تاسو اخوانیانو نه خومونز والله که
هیڅ هم لیدلی وی، خونوردی نه
پریردم که زماونه شی هم خبردی
خوایل جان ته به ضرور په دافتکرکی
هم کارت اخلی اوهم به کارورته
پیداکوي .

له دی خبری سره می غوړونه خلاص
شول اوپوهدم چی دادومره توده
دوستی ...

ماچی ترخوخیل عذرورته
ورانندی کاره . هغه خان رابانندی
رومی: کړ اوزماخبره بی هماغسی
زماپه خوله کی راوچه کړه ویی
ویل : بس بهانه به نه کوي
دربانندی خبریم چی مدیری اوهرڅه
کولای شی . په غوړوکی می
کړنگهراشوورته ومی ویل : پوهیرم
چی تیروتل یاست ، شاید نانواي
څه توکه درسره کړی وی ، زه
مدیرنه یم بلکه هلته پیاده یم ،
باوروکړی که به هیڅ هم کولای شم
له دی سره دمیره او میرمنی
مخونه تک سره شول او لکه چی په
تولوکړوپنمانه وو ویی ویل :
رښتیا وایی ؟! پیاده می ؟! ورته
ومی ویل هو ! باوروکړی چی پیاده
یم اوله همدی سره دواړه پورته شول
پداسی حال کی چی میرمنی بی بد،
بدورته کتل، له کوره ووتل اوتنه
می بیارونه لیدل . #####

حزبه پرته ټول تنظیمونه اومجاهدین
بی هم دانتقاد په غشوویوشتل .
دیره غوسه بی دپاکستان حکومت
ته راتلل په هغه بی هم زړه
سورکړاچی یوڅه بی دزړه
بادوویست اوزه هم پته خوله ورته
کښیناستم اویواخی په هوا اونه !
می خبری بدرگه کړی ، نوخسته
غوندي شول اودتلو اجازه بی
وغوښتله ، دپاتی کیدوست می
ورته وکړ خووی نه مانه اوبالاخره
لاړل .

دغه ډول تلل، راتلل دیرشول
اوداسی حال ته ورسیدل چی هره
روح به راتلل : حتی چی مونزبه بی
هم وخت ناوخت میلمانه کولو
اودجمعی دورخی هوسانی لکه ،
منتو، اشکی، پیرکی، اش اوداسی
نورخوبه بی کله هم بی له مونزه نه
خوړل . له نوروخیلوانو سره بی هم
معرفی شوو اویدی ډول په مفتحه
خدای (ج) دپیرو دوستانو څښتنان
کړو .

میرمن به بی هروخت داپوښتنه
کوله چی داڅوک دی اوپه څه
ورسره پیژنی ؟ ولی له ماسره هم
بی له دایوه خواپه چی نه بی پیژنم
اودوی راسره پیژنی بل نه ؤ . چی
دغه ځواب هغی ته له مسخري پرته
بله معنی نه درلوده اوکرار،
کرارخبره دی ته ورسیده چی
رابانندی شکمنه شی . ځکه
دهغوی له حده وتلی آزادی معاشری
دی ته شکونه پیداکړی ؤ اوپه
همدی وجه روح له ورخی زماډکور
وضع خرابیدله او میرمنی به بی په
یوه اوبله بانه جنگ اوښتال اورته
پوکي واهه .

زه هم حیران وم، ځکه له یوی
خوادهغوی دبی دریغه انسانیت
اوگرمی راشی ورشی زولنی وی چی
زماپښوته بی رااچولی اوله بلې

فقها برآمدن زن را از منزلش برای کدام عذر بطور مشروط رخصت فرموده اند که مهمترین آن شروط قرار ذیل است :

باید بازن محرم باشد و باوقار برآید، خوشبونی و تعطر و زینت نه نماید، محاسنی خود را بپوشاند، به آن راها برود که از ازدحام مردم خالی باشد... و بالاخره هروسيله ني که در منع وقوع فتنه و دوري از مفسدين متعدین متجاوز، کمک نماید، باید از همان وسیله کار گرفته خارج گردد، آنچه که امروز و در همین عصر قلب هر مومن حروغیزت مند را تکان میدهد بر آمدن و گشت و گزار نمودن زنان متبرج (اظهار کننده زینت و محاسن گردن، سینه، سرومو بازوها و ساق ها ...) و دختران آرایش کننده، کاسیات عاریات (ملیس به لباس ظاهري حقیقتا عریان) جذاب و جذب کننده با سینه های برهنه و سرهای لچ که قطعا از فضیلت حیا بر خوردار نیستند... حتی از جاهلیت قبل از اسلام نیز يك قدم جلو رفته اند، می باشد که اولین مجرم در این مورد خودشان بوده و دوم اولیا امور شان مانند پدران، برادران ، شوهران ... شان است

لعنت الله باد برایشان و بر کسانی که به آنها مینگردند و یا به این حالت موافق اند از جمله مردان و حکومت دارانی که قدرت حکومت بدست شان است و به این حالت موافق است . پس تشریع مشروع (گردانیدن) حد زنا از مهمترین حدود به شمار می رود تا سلطه و قدرت شهوت راز از انحراف جلوگیری نموده به طریق صواب باز گردانند .

#####

دحق له تخه شجر پیداشو

له دي شجر نه ثمر پیداشو

دامحمد "ص" وکه رحمت راغي

له مبتدانه خبر پیداشو .

" حمزه بابا "

دين مبین اسلام به مسلمانان هدايت می دهد که در محبات همسوعان خود از چنك طواغيت مبارزه و جهاد نماید تا نظام الهي در زمین برپا شود

دشهید روح الله " راستکار "
لسم تلین دی ټولو مسلمانانو ته
مبارك وي

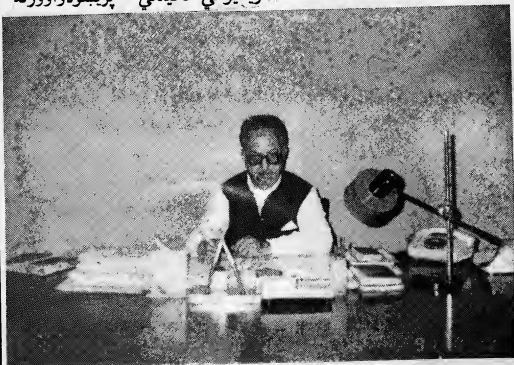
شهید روح الله " راستکار " داستا
حبیب الله " حب " زوي او په ۱۳۴۰ کال
دلغمان ولایت د قرغیو ولسوالي د قلعتک
په کلي کې زیږیدلی. د جهاد له پیل نه
یې دروسي پریڅو اولوسگرو روسانو په
وړاندې په وسله وال جهاد لاس پورې کړ
او تر دوو کالو وسله وال جهاد وروسته د
۱۳۶۰ هجري لمريز کال د لړم (عقرب)
دمياشتي په څوارلسمه نيټه په داسې حال
کې چې غوښتل یې د دښمن ټانک په راکټ
وولي ، د ټانک دمړي په وسیله شهید او
خپلې پاکې وینې یې د سپیڅلي رب (ج)
حضور ته نذرانه کړې .
یادې ژوندي ، اولاري له لارویو د که
اوسه .

اسلام دانسان دترقی لپاره هرچاته لاري سمې کړې دي ...

پروفیسر نواز طائر

داغیزمنتوب په باب راته یوڅه وایي؟
داسلامي ادب عمده خطوط اوکړينې کومې گڼي؟
بسم الله الرحمن الرحيم
دشفق په کومه گڼه کې چې زمايونظم "په سپين غريل درته بيا

پروفیسر نواز طائر صیب ،
لکه چې ښکاره ده تاسي محترم زموږ دجهادله لومړنیو خواخوږوڅخه یې، لس دولس کاله دمخه ستاسي یوشعر چې مطلع یې وه " په سپين غريل درته بيا اوردې " په شفق مجله کې خپورشو، او بیا ترهغه وروسته نوروپاکستاني ليکوالو اوشاعرانو ستاسي په لیکه زموږ دانتقلاب په پلوي اوملاترځپلې قلمي همکاري پیل کړې چې کتابونه پرې ډک دي، اوس تريوې اوږدې مودې وروسته یوځل بيا غواړو ستاسي لورادبي نظريات ديوې مرکې په ترڅ کې دشفق درنولوستونکوته وړاندې کړونوستاسي له ادبي هلوځلو په پیل کړو اودا به په لنډرواته ووايي چې فکري وده اونشوفا موبه څه ډول چاپېريال کې وشوه؟

دپښسوردپښتواکادمي ډایرکټر پروفیسر نواز طائر

یووخت دلته په نیمه وچه کې دترقي پستنداد ډیره چرچه وه ستاسي په نظر اسلامي ادب دغه دکمونیزم په خم کې رنگیدلي په اصطلاح ترقي پستنداد څومره مات کړې دي؟
زموږجهادي ادب څه وراززیایي کوي اودلاموثرتوب له پاره یې کومې لاري چاري په گوته کوي؟
دسیاست اودادب اړیکې څه ډول څیږي؟ که یوپر بل یې

اوردې " شایع شوي و دادهغه احساس نتیجه وه کوم چې زماپه زړه کې دهغه وخت دحالاتوترمخه راولاړشوي و چې دافغانستان په نجیب ملت اودهغه په اسلامي خاوره دسورانقلاب ناتارگډکړ .
ماته ښه یادشي چې ددغي پښي په دروېمني شپه چې کله ماحسب عادت دکابل راډیو دښې دوروستي وخت پروگرام " دښومه دم انگازي"

کیناستم . ټوله شپه مې په وښنه تیره کړه اوچې دښې درې بجې شوي نویوهیبتناک آوازي له دي سپیشن نه په غوږ وراغي چې په فارسي کې یې بیابیا دغه خبره تکراروله چې " درخاینان گذشت ، دورامینیان گذشت " زه پوه شوم چې دامین داقتدارلکه چې ختم کړي شو اودهغه نه اختیار بل چاترلاسه کړو . داڅوک وو ؟ څنگه وشوه؟

بمناسبت طبع مجدد مجله شفق در مقدم شفق

عبدالرقیب "جهید"

باز در گلشن مارنگ شفق می آید
شب یلدا سرما فجر فلق می آید
بعد ایام فراق آن مه مرغوبه ما
میل دارد بوصال خوانده سبق می آید
خالی بود انجمن از طلعت جان افروزش
شمع بزم همه عشاق بحق می آید
دردستان جهاد از عدمش اهل ادب
بیقرارند و کنون یار ابق می آید
رفته بود از نظر اهل نظر در خلوت
که بر تشنه لبان همچو رmq می آید
ای انیس دل دل داده عشق معنی
زود تر آئی که بجانم فلق می آید
تویی شمشیر دفاعم تویی مصباح وجود
بازینم رخ زیبا پر عرق می آید
قلب دشمن توشگافی به شیرنگ "شفق"
در قدومت سر هر خصم صeq می آید
تویی فاصل تویی فارق به حل و حرمت
ضربه کاری ات برفرق فرق می آید
خوان ما خالی بود از نعمت نعمای "شفق"
شکر حق بازسراین خوان طبق می آید
تاجمالت دیده بودم زبیتابی خویش
مست و خوشخوان "جهید" بالین ورق می آید

شرح بعضی از مفردات :

- (۱) الق : گریزبای، فرار کرده ، رمیده
(۲) فلق : به فتحه قاف و لام اضطراب ، ناراحتی
(۳) صeq : جمع صاعقه آواز تند و مهیب و کشنده ، نوعی از عقوبت الهی در قرآن

چکوسلواکیا بعد از نجات از کمونیسم

اگر یک نگاهی به تجارت، منابع تولیدی، صادرات و واردات چکوسلواکیا انداخته شود معلوم می شود که این کشور از نظر اقتصادی نسبت به همه کشورهای ترقی یافته ای اروپا عقب مانده است. علت اساسی آن همانا اجاره داری حزب کمونیست بر قدرت سیاسی کشوری باشد. زیرا این حزب نه تنها، فرهنگ، ثقافت، تهذیب و اخلاق مردم چکوسلواکیا را به قهقرا برد بلکه مزید بر آن زحمت کشی و عرق ریزی مردم را به سستی، کاهلی و تنبلی تبدیل نمود. چند سال بعد از جنگ دوم جهانی حکومت تمام وسایل تولید و سرمایه های کشور را در اختیار خود قرارداد. و سیستم اقتصادی را در کنترل و تسلط دولت درآورد. لکن بعد از گذشت اندک زمان تعطل در نظام تولید و پیداوار کشور این پلان حکومت را به ناکامی انجامید و ثابت گردید که تسلط دولت بر منابع تولیدی و وسایل پیداوار ملت را بطرف فلاح و بهبود سوق نداده بلکه کشور را از نگاه اقتصادی دچار بحران شدید می نماید. گرچه حکومت غرض نجات نظام کهنه دست به یک سلسله اصلاحات سیاسی زد تا بدینوسیله بتواند پلان خود را موفقانه پیاده نماید ولی هر نوع تلاش او درین رابطه بکلی بی معنی ثابت شد. درین جریان توقع میرفت که حزب کمونیست از حکومت کناره گیری خواهد کرد ولی گام سیاسی را به ملت خواهد سپرد ولی برخلاف توقع حزب حاکم غرض نجات خود از رسوائی و شکست مجبوراً دست به یک سلسله اصلاحات و نوآوری های اقتصادی زد، که طی آن فیصله گردید که مصارف دولت در بعضی از بخش ها تقلیل یابد. درین پروگرام شعبات دفاع، ادارات اصلاحاتی، ادارات اجتماعی و پولیس شامل بود. همچنان در آئین و دستور کشور بعضی تغییرات رونما گردید که طی آن به مردم حق داده شد که در بخش زندگی سیاسی نقش داشته باشند. آرای خود را آزادانه استعمال نمایند. مردم حق دارند گروه ها و احزاب اجتماعی و سیاسی تشکیل دهند و در نظام سیاسی اشتراک ورزند. چنانچه یک حزب سیاسی در سطح کشور چکوسلواکیا از طرف دولت قانونی اعلان گردید. در رابطه با تنظیم سازی بعضی مقررات وضع گردید از قبیل اینکه برای تشکیل یک حزب سیاسی یا انجمن اجتماعی تقاضای مردم ضروری می باشد. کم از کم تعداد اعضای آن هزار نفر باشد.

حزب یا انجمن باید دستور و منشوری داشته باشد که با آئین و قانون کشور منافعی نباشد. در منشور از حزب نوعیت کارگرده گی و تقسیم کمیسیون ها تذکر گرفته باشد و ازین قبیل چند ماده دیگر با اعلان این مقررات در چند ماه اول سال ۱۹۹۰ میلادی چندین حزب و گروه سیاسی و اجتماعی دیگر در کشور عرض اندام نموده به فعالیت آغاز نمود و باین ترتیب برای ملت آن کشور فرصت آن میسر گردید که در تعیین سرنوشت خود نقش داشته از مطلق العنانی و خود سری حزب حاکم جلوگیری نمایند.

همچنان طی ترامیم در آئین و قانون کشور اعضای اسمبله حق داشتند در رابطه با مسایل و قضایای مردم آراء و نظریات خود را ابراز دارند. برای نمایندگان مردم اجازه داده شد که با مردم در تماس گردیده با آنها مسایل را بررسی نموده بعداً آنرا در مجلس اسمبله مطرح نمایند. همچنان اعضای اسمبله اجازه یافتند در برابر فلاح و بهبود ملت جلسات، کنفرانس ها و گرد همانی ها تشکیل دهند و از مشکلات و ایراد های مردم در آن بررسی نمایند. همچنان برای تشکیل اجتماعات و گرد همانی ها ضرورت نیست که از دولت اجازه گرفته شود. بلکه از طرف حکومت چند نقاط نشان دهی شده اجتماعات مردم در آن جاها باید صورت گیرد.

همچنان در بخش صحافت و ژورنالیسم نیز در آئین ترامیم صورت گرفت. زیرا طبق قانون گذشته صرف احزاب سیاسی، انجمن های اجتماعی، دوایر و ریاست های دولتی و مسئولین اداری حق داشتند که برای ابلاغ عامه به نشر و اشاعت بپردازند، در حالیکه قراوتانون جدید هر شخص اجازه دارد غرض ابلاغ عامه به نشر و اشاعت مواد ضروری اقدام نماید. چاپ و نشر ذرایع ابلاغ آسان گردید و به این ترتیب انقلابی جدیدی

در نشر اخبار، جراید، مجلات، رسایل و کتب و غیره ذرایع ابلاغ رونما گردید. چنانچه به تعداد روزنامه ها، هفته نامه ها، اخبار، مجلات و رسایل افزوده شد و تعداد ادارات چاپ و نشر چه در سطح دولتی و چه در سطح ملی بالا گرفت. و این واژین قسم تحولات زمانی در کشور چکوسلواکیا آغاز گردید که حزب کمونست عمر خود را رویه پابین یافتن دید، با وجود تلاش های سیاسی نتوانست جلو آزادی و اندیشه های مردم بگیرد. مجبوراً به آرمان های مردم لیبیک گفته به اراده های ملت تسلیم گردید و مطابق میل مردم در همه بخش های آئین و دستور تغییرات و تبدلات شایانی نمود و به این ترتیب از یکطرف مردم از تسلط و محکومیت حزب کمونست نجات یافتند و در یک فضای آزادی به زندگی نو آغاز نمودند و از طرف دیگر حزب حاکم پالیسی های کمونستی خود را ترك گفته وارد يك دور جدیدی از زندگی سیاسی گردید.

کشورهای دیگری سوسیالستی نیز باید بادر نظر داشت اوضاع چکوسلواکیا، البانیا، رومانی و غیره کمونیزم و سوسیالیزم رایج زیاله دان تاریخ حواله نموده به ملت محکوم خود آزادی دهند تا در تعین سرنوشت سیاسی و اجتماعی خود مطابق میل و آرزوی شان نقش داشته باشند و به این ترتیب از یکطرف دوام و بقای کشورهای خود را تأمین و تضمین نماید و از طرف دیگر مواقع ترقی و پیشرفت بیشتر به جوامع خود بدهند و رنه دیر بازود سوسیالیزم با پایان رسیدن عمر خود اثرات سوء خود را ظاهر نموده این کشورها را بحران فقر و افلاس قحط و گرسنگی، بیکاری و بیروزگاری، ناسیونالیزم و تجزیه طلبی دچار خواهد کرد.

عمل بهترین

ابوهریره رضي الله عنه مي گوید که باري از رسول الله صلي الله عليه وسلم پرسیدم :

"اي رسول خدا افضل ترين عمل کدام است ؟" فرمودند : " صدقه زیرا آن در بین دوزخ و صدقه دهنده حجاب گردیده حایل مي شود "

ابوهریره رضي الله تعالى مي گوید من يك بار ديگر پرسیدم : " اي رسول خدا کدام صدقه افضل ترين است ؟ ارشاد فرمودند : "

تدریس قرآن " به این سلسله عبدالله بن مبارك (رح) مي گوید که من تا هفتاد سال ریاضت و نفس کشي کردم ولي معلوم شد که این همه مشقات بي جابود حضرت اقدس انرا نپذیرفتند و نه دروازه های قلبم کشوده شد، چنانچه من باریاضت خدا حافظي کردم و مال و متاعی که داشتم انرا در راه الله صدقه کردم بعداً قربت دوستم حاصل گردید .

شرح صفحه آخریشتی : عکس انجنیر ذبیح الله شهید

الهامي قبله

بياد پامير له سره پورته گردله وخته
دنړۍ بام ته مودفتحي قافله وخته
دافغاني شاه حُلُمي وينه دغيرت په ډگر
په تعهد دجليبيب (رض) اوحنظله (رض) وخته
ترك و تاجك يې استقبال ته وړي دوينوگلان
چي په امودابدالي كږه شمله وخته
دزخم خړيكې تنابونه وو دځمكې كش شول
دپولادي كلا په تل كې زلزله وخته
اتومي زړه وټوكاؤ، دچادسولي سيني
دتهذيب اوبنه يې بې مهاره سرايله وخته
په كانوپيل جهادچي ورسيد ټوپك توري ته
اوس دمحكومودالهام ستره قبله وخته
زما تكبيرددوران سازي انقلاب پيلامه
چي له كشمير تر كاشغرنوي ولوله وخته
تربخارا په جولان غغلي شهسواردازان
په نيمه لاردنا قوس ولي حوصله وخته
سوريېړكړل خپلې خودكشي ته بانه هغه دغه
چي په ترمذميوندونورساله وخته
ناگاره رابنكه په شدت دومره لينده دغزل
خيركه دخيال له هروينسته نه پرې خوله وخته

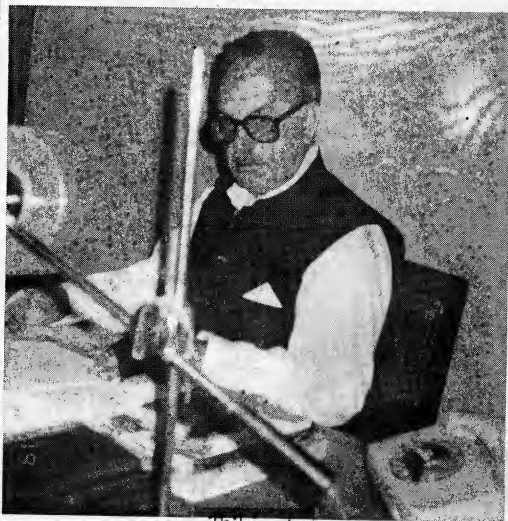
اړولي وشو؟ زه ترسره هېڅ په دې پوه نه شوم بيا سرمهال دې بې سې او خپلوملکې نشراتونه راته داسې څرگنده شوه چې د ژورې انقلاب! پوښل سور انقلاب سور شو. دا يقيناً چې زما غوندې حساسو خلکو لپاره د فکر يوه لمحده وه. ماسوچ کولو چې دا څه وشول؟ ددې انجام به څه وي؟ او آيا د افغانستان په سيمه دابل شوي اوريواځې ددغې سيمې په برخه دي اوکه نه ددې دڅرېدو او زياتيدو خطرات هم موجود دي؟ بيا مې پخپله پخپل ذهن کې دا خبره يقيني کړه چې ددې خطرات زمونږ د اندازې نه هم څه ډير زيات دي او هغه ښکاره ده چې يوازې د افغانستان د نجيب ملت او دهغه ملک داڅورې پورې محدود نشي پاتې کيداي ځکه نومادغه نظم چې تاسو ورته اشاره وکړه دخپل پاکستاني اولس او قوم دخبرداري لپاره وليکو.

ددې نه څه موده پس چې نړۍ ددې استبداد د پېښونه خبره شوه او دې سيمې ته بې نظر شو نو ددنيادهرې سيمې نه اخباريان، خبريالان او اطلاعاتو جمع کوونکي د پخوا په شان رامات شول. دغه جوبې جوبې خبريالان په پېښورته را تلل په دې چې ډير غلگرو د زياتي ترومخه دهجرت کوونکو قافلي د افغانستان له سيمې نه پاکستان ته را وړانې وي او هر چا خپله خپله کيسه دخپل ځان سره خوندي کړي ده سيمې ته راوړه داقيصي تشي قيصي نه وي دا درد انگيزه پېښې وي داسې درد انگيزه پېښې چې هېود چا پورې نښو کيداي. په دې کې د قتل او غارتگرې د لوتجاړ ستم او استبداد متما تم واقعات په خلکو تير شوي وو، لوړې، تندي او

بې سروساماني بې ليدلې دي او داتولي قيصي څه داسې وي چې دغو خبريالانويې اوريدل هم غوښتل اودنورې دنيا دخبرولو لپاره بې نشرکولي هم.

د خبريالانو په داسې يوه دله کې يوه ميرمن چې دنيو يارک ټاينز نومي اخبار لپاره بې داسې معلومات جمع کول په دغو ورځو کې پېښورته راغله. دا زما د يوه دوست پروفيسر تامس ايدوردز چې څه زمانه پخوا ورسره

او زما سره دليدو خواش بې څرگند کړو ماهغي ته پښتو اکيديمي ته دراتلو بلنه ورکړه هغه چې کله زما دفتر ته راغله نوماته معلومه شوه چې هغه دنيو يارک ټاينز خبرياله ده. هغې زمانه د افغانستان په حقله ځينې تپوسونه کول غوښتل. ما اول خو هغې ته دا وويل چې زه دداسې مرکونه ځان ساتم، ولي هرکله چې دا پېښه يوه داسې پېښه ده چې ددې نتيجې به هرحال ډيرې دوررس اوعميقي دي په دې

پروفيسر نواز تار

ما اين آربر کې په مشيگن وجه ماته په دې کې هېڅ تأمل يونيورسټي کې يوځاي کار کړي و نشته چې ستاد تپوسونو چې دځان دان وه. کله چې هغه پاکستان ته راتله نو د پروفيسر ايدوردز سره بې دنيو يارک نه په تيلفون رابطه قايمه کړه او هغه ورته وويل چې کله ته پېښورته لاره شي نو د پروفيسر نواز طائر سره هم په پېښور يونيورسټي کې ووينه دغې ميرمن درارسيدونه يوه ورځ پس ماته تيلفون وکړو

ما اين آربر کې په مشيگن وجه ماته په دې کې هېڅ تأمل يونيورسټي کې يوځاي کار کړي و نشته چې ستاد تپوسونو چې دځان دان وه. کله چې هغه پاکستان ته راتله نو د پروفيسر ايدوردز سره بې دنيو يارک نه په تيلفون رابطه قايمه کړه او هغه ورته وويل چې کله ته پېښورته لاره شي نو د پروفيسر نواز طائر سره هم په پېښور يونيورسټي کې ووينه دغې ميرمن درارسيدونه يوه ورځ پس ماته تيلفون وکړو

د فكري اونظرياتي انقلاب سره سره
د چاپاني استعمار دخوريدو
آثار ليدلي شو .

د افغانستان سياست كار اوعام
اولس ددې هرڅه په منځ كې په
داسې حيثيت ژوندي و چې ددې
ټولونه يې ځان هم ساتلواو دي
ټولته يې د دوستي اومرستي دعوت
هم وركولو ولي استعمار اواستبداد
د چاد دوستي پامته دارنه وي بيا
نوددې لپاره وين او بيدار اوسيدل
ضروري شي ځكه نوپه دغه زمانه
هم كه په دې سيمه كې كوم اولس
د آزادي بيرغ په معنو كې اوچت
ساتلي دي هغه همدغه افغانان وو .
هركله چې دوي په سياسي ميدان

په بدل كې به داخوارزاولي په
آزادتي مين خلك تاسوله څه دركړي
؟ افغانستان د آسيازه دي پرزوه
ويسته نه وي ولاړ دالكه دهگي
صفاوي خوهله چې واژگي پرې نه
وي، په كوم زړه چې واژگي نه وي
هغه خوندانك هم وي اومتحر ك هم ،
د آسيه دازره دغه دواړه خاصيتونه
لري او دلته زمور شاعرداوايي چې
دك دميني زړه راکړه چې زړه دركړم
ته چې څه دارانكړي زه به څه دركړ
زمونږ سره دميني اواخلاص دجذبې
نه نور هيڅ هم نشته نوكه تاسو
افغانستان ته دخپل عادت مطابق
په كاروباري نيت رانشي نوهم به
گټه وكړي اوهم به مينه اواخلاص

تاته به دامعلومه وي چې په
افغانستان كې دسرمايه
داراوكمونستي گوند جگړه نه ده
روانه بلكې دغلته يوه نظريه دبلي
نظري سره په جنگ ده يوه نظريه
چې زه ورته اشاره كوم اسلام دي
اوبله نظريه كمونيزم دي، هركله چې
نظريه دنظريي سره جنگيږي
نوسنكاره خبره ده چې مضبوطه ،
صالحه اوپخه نظريه به په كمزوري
اوغير صالحې نظريي باندي بري
بيامومي .
زما داپوره يقين دي چې
داسلام طرفدار مجاهدين چې هغوي
اسلامي بيرغ پورته كړي دي دوي
به په تش لاس هم دخپل دين

مادخپل فكر په آيينه كې خپل زړه له داتسلي وركوله چې دافغانستان په سيمه
پېښ دانا تاردافغاني اولس دژوند پيغام دي ، اودايقيني خبره ده چې په دغه
سيمه چې ددې ناتارترمخه څومره وينه توييږي داوينه به رنگ راوړي ، دابه دغه
سيمه ښيرازه كوي هم اوابادوي هم . زه په دې وجه په نثراوشعر دواړوكي دليك په
دوران كې نه خونااميده يم اونه مي په بل چاداپيږووكيږي

كې ددومره لويوطاقتونو كې سره
لويدلي دي او اوس پرې دقطب
له لوري روسي يرغلگرو چپاوكړي
دي نوددې سياست په نفسياتوكه
څوك پوه دي نوهغه دويم استعماري
قوت دي چې دلته يې ډيره موده
ددې سيمې په سياست كې گوتي
وهلي دي اودغه استعماري قوت كه
څه هم په هغه حيثيت كې نه دي
پاتي ولي پوهه اوتجربه ددې
مقاضي ده چې له هغوي نه په دې
لر كې تپوس اوشي ځكه زمادايقين
دي چې چا دزمروسره پنجې وهلي
دي هغوي دزمو دخوي بوي نه
ناخبره نه وي اوكه زمري يې ډيرهم
په سترگيدلگي، ولي په دې به يې
هيڅكله پيروزنشي چې هغه دي

ومومي .
دهغي ديول سوال په جواب
كې هغي ته ماوويل ددې سيمې
سياست داسي نه دي چې ستاسو
سياستكار به آسانه پرې پوه شي،
داهغه سيمه ده چې دزمانوراسي
داتقلابونو اوسياسي هلولولو مركز
پاتي شوي دي ، بياپه تيره تيره په
نولسمه اوولسمه صدي كې خوروتنه
خصوصي اهميت حاصل وو په دې
چې يوپلورتانوني سامراج
راخوږ شوي واوبه دي سيمه پوري
بي ددې مرلي بل پلودزار روس
پيشقدمي دامودرياب ترغاړو
رارسيدلي وي اودجنوبي
آسيادنيمي وچې په دروازه يې
لاسونه ايښي وو . بل پلوه ځمكه

اوايمان په جذبه په دشمن باندي بري
بيامومي، په دې چې دالله تعالي
ددين لپاره چې چاهم په اخلاص
قرباني وركړي دي هغوي ټول
سرخوښوي دي بيا پښتون
خوهميشه ددې ميدان غازي پاتي
شوي دي ، هغه تل ددې عقيدې
ملگري دي چې مرگ مي دي
دشهادت وي اوژوند مي دي دغازي
وي اوڅوك چې دغه نظريه لري
هغه دانساني نظريونه په هيڅ
جوړهم ويره نه كوي دهغي دبل
سوال په جواب كې ماهغي ته وويل
چې كه چيري تاسي دويتنام دجنگ
بدل اخستل غواړي نواوس بي موقع
ده په دې شرط تاسوداغرض په
موتي كې ونه نيسي چې اخرددي